

**Prispevki k
didaktiki zgodovine**

Letnik XVIII

1 /2020

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

2020, XVIII-1
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

*Letnik 18, številka 1
2020*

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8721

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

<i>Predgovor</i>	4
ANA KOŠNJEK: REFORMACIJA	6
TEREZA PERŠOLJA: TURŠKI VPADI IN MODERNIZACIJA HABSBURŠKE MONARHIJE	72
MIA HOČEVAR: NIZOZEMSKA POSTANE PARLAMENTARNA DRŽAVA	121
SARA FURLAN: ANGLIJA MED ABSOLUTIZMOM IN PARLAMETARIZMOM	165
ANITA DACINGER: ALI SO EVROPEJCI ODKRILI PREOSTALI SVET	193
SARA DROLC: RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM	234
<i>Avtorji prispevkov</i>	272

Predgovor

V študijskem letu 2019/20 so študentje 2. letnika magistrskega pedagoškega (eno in dvopredmetnega) študijskega programa zgodovine pripravili učne priprave za srednje šole.

Tako so v pričujoči reviji objavljene učne priprave z vsemi prilogami, ki se lahko uporabljajo gimnazijah pri zgodovini.

Vse učne priprave se nanašajo na učbenik: Mlacović, Dušan; Urankar, Nataša (2010). Zgodovina 2. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.

Učne priprave niso lektorirane.

Urednica: Danijela Trškan

UČNE PRIPRAVE

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

**UČNA PRIPRAVA:
REFORMACIJA**

IME IN PRIIMEK: Ana Košnjek

DATUM: 12. 12. 2019

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	2. letnik	
Datum:	12. 12. 2019	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Etnične, družbene in gospodarske spremembe
	Poglavje iz učbenika:	Gospodarske, etnične in družbene spremembe v Evropi od 6. do 18. stoletja
Učna enota – naslov učne ure:	Reformacija	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika - parna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda demonstracije gibljivih slik - metoda grafičnih izdelkov - metoda slikovne demonstracije - metoda besedne demonstracije - metoda dela s slikovnimi viri - metoda dela s pisnimi viri - metoda dela z gibljivimi slikami 	
Učne tehnike:	- tehnika viharjenja idej	
Cilji iz učnega načrta:	<p>»Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ključne etnične, družbene in gospodarske spremembe umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; <p>/.../</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijajo odgovoren in pozitiven odnos do ohranjanja evropske in svetovne kulturne dediščine.« (Učni načrt, str. 22) <p>»Dijaki razvijajo pozitiven odnos do spoštovanja različnosti in drugačnosti ver, kultur oziroma večkulturnosti.« (Učni načrt, str. 23)</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti vzroke za reformacijo, - navesti, kaj je reformacija, - navesti, kdo velja za začetnika reformacije, - navesti cilj reformacije, - ovrednotiti sklepe Augsburškega verskega miru, - naštetati glavne smeri protestantizma. - pojasniti versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rešiti različne naloge na učno-delovnem listu, - narediti avtentično nalogo, - rešiti različne naloge na preverjalnem listu.

	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati spoštljiv odnos do preteklosti, - pokazati spoštljiv odnos do različnosti in drugačnosti ver.
Učne etape:	<ul style="list-style-type: none"> - Uvajanje - Obravnavanje nove učne snovi - Urjenje - Preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vzroki za reformacijo. 2. Martin Luter – začetnik reformacije. 3. Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja. 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - spletni video posnetek (PPT 1) - PowerPoint predstavitev - učno-delovni list - preverjalni list - učbenik
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor - računalnik - platno - laser
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina (dijaki govorijo v slovenskem jeziku, berejo in pišejo v slovenskem jeziku).</p> <p>Angleščina (dijaki gledajo video posnetek v angleškem jeziku, z angleškimi podnapisi).</p> <p>Geografija (dijaki vejo, da se Wittenberg, Worms, Augsburg in Speyer nahajajo v Nemčiji).</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Augsburški verski mir: državni zakon o koncu verskih vojn, ki je bil sprejet na državnem zboru leta 1550.</p> <p>Luteranstvo: smer protestantizma.</p> <p>Nepotizem: podeljevanje cerkvenih služb sorodnikom.</p> <p>Protestantizem: gibanje, izoblikovano v skladu z načeli reformacije.</p> <p>Reformacija: versko, kulturno in družbenopolitično gibanje v 16. stoletju.</p> <p>Simonija: prodaja cerkvenih služb.</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Program splošna gimnazija. Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo:</i></p> <p>http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (25. 11. 2019).</p>

Učna priprava	<p><i>Berzelak Stane. Srednji in novi vek: zgodovina za 2. letnik gimnazij. Ljubljana: Modrijan, 2007.</i></p> <p><i>Bregar Mazzini Sonja in sod. Zgodovina 8: samostojni delovni zvezek za zgodovino v osmem razredu osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018.</i></p> <p><i>Duden. Zgodovina: Tematski leksikon. Ljubljana: Učila, 2007.</i></p> <p><i>Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019.</i></p> <p><i>Hozjan Andrej, Potočnik Dragan. Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2000.</i></p> <p><i>Mirjanić Anita in sod. Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2010.</i></p> <p><i>Mlacovič Dušan, Urankar Nataša. Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2010.</i></p> <p><i>Martin Luther, YouTube. Datum dostopa: 25. 11. 2019. URL: https://www.youtube.com/watch?v=FhGGjRjvq7w</i></p>
PowerPoint	<p><i>Stran 1: Martin Luther. URL: https://www.youtube.com/watch?v=FhGGjRjvq7w (datum dostopa: 25. 11. 2019).</i></p> <p><i>Stran 2: Reformation drawing. URL: https://farm5.staticflickr.com/4513/36849853483b553cc38a7.jpg (datum dostopa: 10. 12. 2019).</i></p> <p><i>Stran 3: Open book drawing. URL: https://free-clipart-pictures.com/images/books-drawing-color-1.jpg (datum dostopa: 10. 12. 2019).</i></p> <p><i>Stran 4: Brainstorming. URL: https://d2vvaqscadf4c1f.cloudfront.net/rWOL7eCFS45oplyYiuw_Lightbulbswithconnecting%20arrows%20stock%20photo%20white.jpg (datum dostopa: 8. 12. 2019).</i></p> <p><i>Stran 5: Catholic church drawing. URL: http://clipart-library.com/images/6iyoEqxiT.gif (datum dostopa: 10. 12. 2019).</i></p>

Stran 5: Pope Middle ages. URL: <https://medievaleurope.mrdonn.org/popead3.gif> (datum dostopa: 7. 12. 2019).

Stran 6: St. Peter church Vatikan. URL: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f5/Basilica di San Pietro in Vaticano September 2015-1a.jpg/1200px-Basilica di San Pietro in Vaticano September 2015-1a.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f5/Basilica_di_San_Pietro_in_Vaticano_September_2015-1a.jpg/1200px-Basilica_di_San_Pietro_in_Vaticano_September_2015-1a.jpg) (datum dostopa: 22. 12. 2019).

Stran 6: Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.

Stran 1 in 8: Martin Luter. URL: <http://taylormarshall.com/wp-content/uploads/2013/10/martin-luther.jpg> (Datum dostopa: 30. 11. 2019).

Stran 9: Catholic church drawing. URL: <http://images.clipartpanda.com/church-building-clipart-FaithChurch.gif> (datum dostopa: 10. 12. 2019).

Stran 10: Wittenberg map. URL: http://martinluther14831546.weebly.com/uploads/2/0/8/1/20810366/9102505_orig.gif (datum dostopa: 10. 12. 2019).

Stran 10: 95 Theses. URL: http://pre12.deviantart.net/cecf/th/pre/i/2015/121/b/8/95_theses_for_all_by_rommel13-d2rhyor.jpg (datum dostopa: 7. 12. 2019).

Stran 10: Wittenberg church. URL: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/01/Schlosskirche Wittenberg.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/01/Schlosskirche_Wittenberg.jpg) (datum dostopa: 9. 12. 2019).

Stran 11: Bula Exsurge Domine. URL: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/55/Bulla-contra-errores.jpg/250px-Bulla-contra-errores.jpg> (datum dostopa: 22. 12. 2019).

Stran 12: Speyer. URL: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fc/Speyer - Dom -](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fc/Speyer_-_Dom_-_)

	<p>Ansicht der Ostfassade.jpg/1200px-Speyer - Dom - Ansicht der Ostfassade.jpg (datum dostopa: 9. 12. 2019).</p> <p>Stran 12: Speyer Germany map. URL: https://cdn.britannica.com/700x450/67/137667-004-FD841B78.jpg (datum dostopa: 10. 12. 2019).</p> <p>Stran 12: Worms Germany map. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fb/Locator_map_AZ_in_Germany.svg/240px-Locator_map_AZ_in_Germany.svg.png (datum dostopa: 10. 12. 2019).</p> <p>Stran 13: Augsburg Germany map. URL: https://www.cs.cmu.edu/~lanthony/personal/vacation/germany-pix/map.png (datum dostopa: 10. 12. 2019).</p> <p>Stran 13: Augsburg 1493. URL: http://kimballtrombone.com/wp-content/uploads/2008/07/Augsburg-1493-1.jpg (datum dostopa: 9. 12. 2019).</p> <p>Stran 14: Alarm clock. URL: https://101clipart.com/wp-content/uploads/02/Alarm%20Clock%20Clipart%2006.jpg (datum dostopa: 8. 12. 2019).</p> <p>Stran 14: Countdown app. URL: https://www.timeanddate.com/timer/ (datum dostopa: 8. 12. 2019).</p> <p>Stran 16: Lutheran church. URL: https://robinwoodchurch.files.wordpress.com/2009/11/luther-rose.jpg (datum dostopa: 9. 12. 2019).</p> <p>Stran 17: Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 129.</p> <p>Stran 26: Well done drawing. URL: http://www.twizler.co.uk/ekmps/shops/twizler/imagenes/well-done-congratulations-card-679-p[ekm]1000x1000[ekm].jpg (datum dostopa: 13. 12. 2019).</p>
Učno-delovni list	Stran 1: Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.

	<p>Stran 2: Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.</p> <p>Stran 4: Martin Luter. URL: http://taylormarshall.com/wp-content/uploads/2013/10/martin-luther.jpg (datum dostopa: 21. 12. 2019).</p> <p>Stran 4: Wittenberg Church. URL: https://i1.wp.com/www.wordfoundations.com/wp-content/uploads/2017/10/Schlosskirche_Wittenberg.jpg (datum dostopa: 21. 12. 2019).</p> <p>Stran 5: Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 126.</p> <p>Stran 5: Bula Exsurge Domine. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/55/Bulla-contra-errores.jpg/250px-Bulla-contra-errores.jpg (datum dostopa: 22. 12. 2019).</p> <p>Stran 7: Augsburg 1493. URL: http://kimballtrombone.com/wp-content/uploads/2008/07/Augsburg-1493-1.jpg (datum dostopa: 22. 12. 2019).</p> <p>Stran 8: Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 129.</p>
Učbenik	Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Za uvod v današnjo učno uro si bomo pogledali video posnetek.</i>	Dijaki poslušajo razlago. Dijaki gledajo video posnetek.	- frontalna učna oblika - metoda razlage - metoda demonstracije gibljivih slik	- video posnetek, PPT: 1
	<i>Kdo je predstavljen v video posnetku?</i>	Dijaki odgovorijo: - Martin Luter.	- frontalna učna oblika - metoda dela z gibljivimi slikami	
	<i>Kaj mislite, o čem se bomo danes učili?</i>	Dijaki odgovorijo: - o reformaciji.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
	<i>Naslov današnje učne ure je Reformacija.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 2
	<i>Kaj že veste o reformaciji?</i>	Dijaki odgovorijo: - Martin Luter, - 95 tez, - prodaja odpustkov, - reforma cerkve, - Augsburgski verski mir...	- frontalna učna oblika - metoda razgovora - tehnika viharjenja idej	
	<i>Danes si bomo pogledali tri vsebinske poudarke. Pri prvem vsebinskem poudarku si bomo pogledali, kateri so bili vzroki za reformacijo. Nato si bomo pogledali drugi vsebinski poudarek, in sicer kaj je</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 3

	<p>reformacija in kdo je njen začetnik. Ob koncu drugega vsebinskega poudarka boste delali avtentično nalogo. Pri tretjem vsebinskem poudarku pa si bomo pogledali glavne smeri protestantizma ter versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja. Nato sledi še preverjanje.</p>			
	<p>Ob koncu današnje učne ure boste znali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti vzroke za reformacijo, - navesti, kaj je reformacija, - navesti cilj reformacije, - navesti, kdo velja za začetnika reformacije, - ovrednotiti sklepe Augsburškega verskega miru, - naštetih glavne smeri protestantizma. - pojasniti versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja. 	Dijaki poslušajo.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage 	- PPT: 4
	<p>Ob razlagi učne snovi boste reševali učno-delovne liste. V učno-delovnih listih imate tudi prostor za zapis učne snovi, kamor si naredite zapiske.</p> <p>Razdelim učno-delovne liste.</p>	Dijaki poslušajo.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage 	- učno-delovni list

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Vzroki za reformacijo</p> <p>10 minut</p>	<p>Na prelomu iz srednjega v novi vek so Evropo zajele številne spremembe.</p>	Dijaki poslušajo.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage 	<ul style="list-style-type: none"> - PPT: 5 - učno-delovni list, 1. stran
	<p>Kaj so bili vzroki za te spremembe?</p>	<p>Dijaki odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odkritje Amerike, - prodor Osmanov proti Evropi, 	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razgovora 	<ul style="list-style-type: none"> - učno-delovni list, 1. naloga

	<ul style="list-style-type: none"> - vpliv renesanse in humanizma, - izgon Arabcev s Pirenejskega polotoka, - politična drobitev Evrope, - širjenje tiska. 		
<i>To morate imeti zapisano pri 1. nalogi v učno-delovnih listih.</i>	Dijaki zapišejo.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage 	
<i>Ste si zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razgovora 	
<i>Poleg vseh naštetih vzrokov pa se je v tem času pojavila tudi kriza Katoliške cerkve.</i> Razdelim kopije učbenika, str. 123.	Dijaki poslušajo.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage 	
<i>Vsak izmed vas naj si prebere Vir 1 iz kopij učbenika na strani 123.</i> Opazujem delo dijakov.	Dijaki poslušajo. Dijaki si preberejo besedilo iz učbenika.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage Individualna učna oblika 	- učbenik, str. 123.
<i>Ste si prebrali besedilo?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razgovora 	
<i>O čem govori besedilo?</i>	Dijaki odgovorijo: - o nemoralnem življenju papežev, - o nepotizmu.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda dela s pisnimi viri 	
<i>Duhovščina je živela razkošno in razuzdano ter v očitnem nasprotju s krščansko moralno in naukom.</i>	Dijaki poslušajo.	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - metoda razlage 	
<i>Nepotizem pomeni podeljevanje</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna	- učno-

<p><i>cerkvenih služb sorodnikom. Pojem imate zapisan v učno-delovnih listih na strani 9.</i></p> <p><i>Nepotizem je predstavljal enega od vzrokov za začetek reformacije.</i></p>		<p>učna oblika - metoda razlage</p>	<p>delovni list, stran 9</p>
<p><i>Ali se z nepotizmom srečujemo tudi v današnjem času?</i></p> <p><i>Razložite.</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: - da.</p> <p>Dijaki odgovorijo: - danes so za pridobitev delovnega mesta zelo pomembne veze in poznanstva.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razgovora</p>	
<p><i>Na tak način se je odražala kriza Katoliške cerkve. Kako še?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: - v upadanju papeške avtoritete.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razgovora</p>	<p>- PPT: 5</p>
<p><i>Vedno več škofov je nasprotovalo papeškemu centralizmu in absolutizmu.</i></p> <p><i>Papežu Janezu XXII. se je očitalo, da je postal kardinal s podkupovanjem in, da je obogatel s prodajo cerkvene posesti.</i></p> <p><i>Papežu Urbanu VI. se je očitalo, da je naročil umor nekaterih kardinalov.</i></p> <p><i>Avignonski papež Klemen V. pa naj bi celotni cerkveni zaklad, ki je bil zbran z novo davčno politiko, razdelil med člane svoje družine.</i></p> <p><i>Nekaterim papežem se je tudi očitalo, da so zastrupili svoje predhodnike, da so se lahko povzpeli na prestol.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razlage</p>	
<p><i>V čem se je še kazala kriza Katoliške cerkve?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: - v gradnji novih in razkošnih cerkvah.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razgovora</p>	
<p><i>Tak primer je veličastna cerkev Sv. Petra, ki jo lahko vidite na platnu.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p>	<p>- PPT: 6</p>

		- metoda razlage in slikovne demonstracije	
<i>Ali veste, kje se še danes nahaja ta cerkev?</i>	Dijaki odgovorijo: - v Vatikanu.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Za tako razkošje duhovščine dohodki Katoliške cerkve niso več zadostovali.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Kaj je naredila cerkev?</i>	Dijaki odgovorijo: - uvedli so nove vire financiranje.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- PPT: 6
<i>Kakšne nove vire financiranje so uvedli?</i>	Dijaki odgovorijo: - prodaja odpustkov.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Z odpustki naj bi si ljudje skrajšali določene kazni, olajšali grehe in pomagali pokojnim staršem ter sorodnikom.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Nov vir financiranja, ki ga je uvedla Katoliška cerkev, je bila tudi simonija.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ste že slišali za simonijo?</i>	Dijaki odgovorijo: - da, - ne.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Simonija pomeni prodaja cerkvenih služb.</i> <i>Pojem imate zapisan v učno-delovnih listih na strani 9.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- učno-delovni list, stran 9
<i>Cerkev je v želji po povečanju svojega bogastva začela tudi prodajati relikvije.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika	

		- metoda razlage	
<i>Ste že slišali za relikvije?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Znate razložiti, kaj so relikvije?</i>	Dijaki odgovorijo: - predmeti, ki se nahajajo v cerkvah.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Relikvije so sveti predmeti, ki naj bi bili povezani z življenjem Kristusa ali svetnikov in so jim pripisovali čudežno moč.</i> <i>Na platnu lahko vidite primer relikvije, ki se imenuje trnova krona. Imate pa to sliko tudi v učno-delovnih listih na strani 2.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 6 - učno-delovni list, stran 2
<i>Kriza Katoliške cerkve se je kazala tudi na način, da se je visoka duhovščina začela oddaljevati od preprostih ljudi.</i> <i>Velik del nižje duhovščine pa je bil slabo izobražen. Poleg tega so od svojih dohodkov težko živeli, zato so se morali preživljati tudi s kmetovanjem.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ali ste si naredili zapiske?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- učno-delovni list, stran 3
<i>Da ponovimo – kaj se izpostavlja kot glavni vzrok za začetek reformacije?</i>	Dijaki odgovorijo: - napake v Katoliški cerkvi.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Na začetek reformacije pa je vplivala tudi težnja po novi ureditvi Cerkve, ki bi bila prilagojena spremembam, ki jih je ob koncu srednjega veka doživljala Evropa.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Katera področja so zajele spremembe?</i>	Dijaki odgovorijo: - gospodarsko, družbeno,	- frontalna učna oblika	

		kulturno in politično-upravno področje.	- metoda razgovora	
	<p><i>Pri 2. nalogi v učno-delovnih listih morate imeti napisane naslednje vzroke za reformacijo:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - nepravilnosti in bogatenje Katoliške cerkve: nepotizem, simonija in prodaja odpustkov, - nemoralno življenje duhovščine in slaba izobrazba velikega dela nižje duhovščine, - gospodarske, družbene, politično-upravne in kulturne spremembe v Evropi. <p><i>Ste si zapisali?</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in pogledajo, če imajo pravilno rešeno 2. nalogo v učno-delovnih listih.</p> <p>Dijaki odgovorijo: - da.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razlage</p> <p>- metoda razgovora</p>	<p>- PPT: 7</p> <p>- učno-delovni list, 2. naloga</p>

2. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Martin Luter – začetnik reformacije</p> <p>15 minut</p>	<p><i>Kaj je bila reformacija?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: - versko gibanje.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razgovora</p>	<p>- PPT: 8</p> <p>- učno-delovni list, stran 3</p>
	<p><i>Reformacija je bila versko, kulturno in družbenopolitično gibanje v 16. stoletju.</i></p> <p><i>To morate imeti napisano v učno-delovnem listu pri 3. nalogi.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p> <p>Dijaki zapišejo.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razlage</p>	<p>- PPT: 8</p> <p>- učno-delovni list, 3. naloga</p>

<i>Ste si zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Kaj je bil cilj reformacije?</i>	Dijaki odgovorijo: - preureditev Katoliške cerkve.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- PPT: 9
<i>To morate imeti napisano v učno-delovnem listu pri 4. nalogi.</i>	Dijaki si zapišejo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 9 - učno-delovni list, 4. naloga
<i>Ste si zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Kdo velja za začetnika reformacije?</i>	Dijaki odgovorijo: - Martin Luter.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Za začetnika reformacije velja Martin Luter, nemški menih in profesor teologije.</i> <i>Z objavo 95 tez je nasprotoval prodaji odpustkov. V tezah je tudi poudarjal je pomembnost osebnega razumevanja in izkustva božje besede. Nasprotoval je zemeljskim dobrinam. Trdil je, da je le evangelij temelj vere. Verjel je, da Bog prizanaša grešnikom, saj ne sodi ljudem po njihovih dejanjih, ampak po veri. Trdil je, da papež ni nezmotljiv.</i> <i>Seveda je v 95 tezah obsojal tudi bogatenje Katoliške cerkve.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 10
<i>Kdaj je objavil 95 tez?</i>	Dijaki odgovorijo: - 31. oktobra 1517.	- frontalna učna oblika - metoda	

		razgovora	
<i>To si zapišite k 5. nalogi v učno-delovnih listih.</i>	Dijaki zapišejo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- učno-delovni list, 5. naloga
<i>Ste si zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Poglejmo si sliko na platnu. Imate jo tudi v učno-delovnih listih na strani 4.</i> <i>Kaj vidite na sliki?</i> <i>Zakaj mislite, da je ta cerkev pomembna?</i>	Dijaki pogledajo na platno. Dijaki odgovorijo: - cerkev. Dijaki odgovorijo: - na vrata te cerkve je Luter nabil 95 tez.	- frontalna učna oblika - metoda razlage - metoda dela s slikovnimi viri	- PPT: 10 - učno-delovni list, stran 4
<i>To si zapišite k 6. nalogi v učno-delovnih listih.</i>	Dijaki zapišejo.	- metoda razlage	- učno-delovni list, 6. naloga
<i>Ali ste si zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>To je grajska cerkev v nemškem mestu Wittenberg.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Z 95 tezami je Martin Luter razvil program za reformo Katoliške cerkve.</i> <i>Te teze pa so sprožile množično gibanje, imenovano luteranstvo.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Kako je Katoliška cerkev reagirala na Lutrove teze?</i>	Dijaki odgovorijo: - Luter se je moral odpovedati	- frontalna učna oblika	

	svojim naukom.	- metoda razgovora	
<i>Cerkev je tudi zahtevala, da Luter pride v Rimu in se opraviči.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ali se je Luter opravičil cerkvi?</i>	Dijaki odgovorijo: - ne.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Ker je Luter ni opravičil cerkvi, je papež leta 1520 objavil bulo.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ste že slišali za papeško bulo?</i>	Dijaki odgovorijo: - da, - ne.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Papeška bula je poziv, ki ga napiše papež. V tej buli je papež obsodil Lutra za krivoverca in mu zagrozil z izobčenjem. Na platnu in v učno-delovnih listih na strani 5 lahko vidite bulo, s katero je papež Leon X. obsodil Lutra.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 11 - učno-delovni list, stran 5
<i>Kaj je storil Luter?</i>	Dijaki odgovorijo: - javno je zažgal bulo.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Kako je na to Lutrovo dejanje odreagirala cerkev?</i>	Dijaki odgovorijo: - cerkev ga je izobčila.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Leta 1521 je bil Martin Luter izobčen iz Katoliške cerkve, ker se ni opravičil in, ker se ni odpovedal svojim naukom. Znotraj krščanstva je to povzročilo pravi razkol.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 12
<i>Ali je država reagirala na širjenje Lutrovih idej?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika	

		- metoda razgovora	
<i>Cesar Svetega rimskega cesarstva Karel V. je skušal zaustaviti to širjenje na način, da je leta 1521 sklical zasedanje državnih stanov v Wormsu.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Odprite učno-delovne liste na strani 5 in si preberite Vir 3 ter rešite 7. nalogo.</i>	Dijaki preberejo in rešijo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage Individualna učna oblika	- učno-delovni list, stran 5 in 7. naloga
<i>Glede na Vir 3, kakšno odločitev je sprejel cesar Karel V.?</i>	Dijaki odgovorijo: - Cesar Karel V. je na zasedanju državnih stanov v Wormsu leta 1521 sprejel odločitev, da je samo katoliška veroizpoved pravilna in, da se luteranstvo mora prepovedati.	- frontalna učna oblika - metoda dela s pisnimi viri	
<i>Ste vsi tako zapisali pri 7. nalogi?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Kakšno odločitev so torej sprejeli na zasedanju državnih stanov v Wormsu?</i>	Dijaki odgovorijo: - prepovedali so luteranstvo.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- PPT: 12

<i>Zaradi prepovedi luteranstva je saški volilni knez Friderik Modri ponudil Lutru zatočišče na gradu Wartburg. Tako je lahko Martin Luter v miru prevajal Sveto pismo v nemščino.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ali so državni stanovi na zasedanju v Wormsu s prepovedjo luteranstva dejansko ustavili širjenje luteranstva?</i>	Dijaki odgovorijo: - ne.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Cesar ni imel moči in sredstev, da bi ustavil širjenje luteranstva.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Zato je leta 1529 cesar sklical državni zbor v Speyerju, kjer so ponovno prepovedali luteranstvo.</i> <i>Proti tej prepovedi je protestiralo šest nemških knezov in štirinajst mest. Zato so od takrat naprej Lutrove privrženice imenovali protestanti.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ali sta prepovedi leta 1521 in 1529 ustavili širjenje luteranstva?</i>	Dijaki odgovorijo: - ne.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Obe prepovedi nista ustavili širjenja luteranstva, ki se je v Nemčiji hitro širilo med vse družbene sloje.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Katere družbeni sloji so obstajali v tistem času?</i>	Dijaki odgovorijo: - plemstvo, - meščanstvo, - kmetje.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Plemstvo si je od podpore Martinu Lutru obetalo prevzem velikih posesti katoliške cerkve in utrditev svojega položaja.</i> <i>Meščani so podpirali luteranstvo, saj so v skromni cerkvi videli zmanjšanje izdatkov za gradnjo in vzdrževanje številnih cerkva in samostanov v</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	

<i>mestih.</i>			
<i>Kaj pa so si od luteranstva obetali kmetje?</i>	Dijaki odgovorijo: - odpravo tlake, - odprava podložništva.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Lutrove ideje so se iz nemških dežel širile po Evropi.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Kaj je vplivalo na to širjenje?</i>	Dijaki odgovorijo: - tisk.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>K širjenju Lutrovih idej iz nemških dežel po Evropi je veliko pripomogel tisk, saj so besedila z novimi verskimi pogledi v visokih nakladah hitro prihajala do ljudi.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Leta 1530 so protestanti na državnem zboru v Augsburgu predstavili svojo veroizpoved.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 13
<i>Kaj menite, da je storil cesar?</i>	Dijaki odgovorijo: - prepovedal je veroizpoved.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Nasprotja med katoliki in protestanti so postajala vse hujša in so se stopnjevala do verskih vojaških spopadov.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ste si naredili zapiske v vaše učno-delovne liste?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- učno-delovni list, stran 6
<i>Pri 8. nalogi v učno-delovnih listih morate imeti zapisane naslednje letnice:</i> <i>- Luter je zažgal papeževo bulo leta 1520,</i>	Dijaki zapisujejo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- učno-delovni list, 8. naloga

<ul style="list-style-type: none"> - Katoliška cerkev izobči Lutra leta 1521, - zasedanje državnih stanov v Wormsu leta 1521, - državni zbor v Speyerju leta 1529, - državni zbor v Augsburgu leta 1530. 			
Ste si zapisali?	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<p>Zaradi verskih vojaških spopadov cesarju Karlu V. ni preostalo drugega kot, da so leta 1555 na državnem zboru sprejeli Augsburški verski mir.</p> <p>To je državni zakon, s katerim je bilo konec verskih vojn med protestanti in katoličani.</p> <p>Sklepi Augsburškega verskega miru pa so zapisani v učno-delovnih listih na strani 7.</p>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 13 - učno-delovni list, stran 7
Enega od učence prosim, da prebere sklepe Augsburškega verskega mira.	Dijakinja prebere sklepe, ostali poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda besedne demonstracije	
Da povzamemo – z Augsburškim verskim mirom leta 1555 sta bili v Nemčiji dovoljeni dve veri, katoliška in protestantska. Tako je bil sklenjen verski mir. Verska opredelitev deželnega kneza pa je veljala tudi za prebivalce dežele.	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
Da ponovimo: kaj je reformacija?	Dijaki odgovorijo: - versko, kulturno in družbenopolitično gibanje v 16. stoletju.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
Kaj je bil cilj reformacije?	Dijaki odgovorijo: - preureditev		

<p><i>Kdaj je Luter objavil 95 tez na vrata grajske cerkve v Wittenbergu?</i></p> <p><i>Kaj so sprožile Lutrove ideje?</i></p> <p><i>Kaj je storila Katoliška cerkev?</i></p> <p><i>Kaj pa cesar Karel V.?</i></p>	<p>Katoliške cerkve.</p> <p>Dijaki odgovorijo: - 31. oktobra 1517.</p> <p>Dijaki odgovorijo: - množično gibanje, imenovano luteranstvo.</p> <p>Dijaki odgovorijo: - izobčila je Lutra.</p> <p>Dijaki odgovorijo: - neuspešno prepovedal luteranstvo.</p>		
<p><i>Sedaj, ko smo si pogledali Martina Lutra in njegovo vlogo v reformaciji, pa vas čaka posebna naloga.</i></p> <p><i>Razdelite se v pare tako, kot sedite.</i></p> <p><i>Vsak par naj si predstavlja, da je zgodovinar, ki je zaposlen v Mestnem muzeju Ljubljana. Kmalu bo v muzeju na ogled razstava o življenju in delu Martina Lutra. Pri postavitvi razstave pa si sodeloval tudi ti. Vajina naloga je, da naredita zgibanko za javnost. Ta zgibanka mora vsebovati naslov razstave in povzetek vsebine razstave.</i></p> <p><i>Razdelim prazne liste formata a4.</i></p> <p><i>Na liste, ki ste jih dobili, naredite zgibanko.</i></p> <p><i>Na voljo imate 5 minut. Nato bosta dva para, predstavila svoje delo.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p> <p>Dijaki se razdelijo v pare.</p> <p>Dijaki poslušajo navodila.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razlage</p>	<p>- PPT: 14</p>
<p><i>Ali vsi razumete navodila?</i></p> <p>Dijakom pojasnim morebitne nejasnosti.</p>	<p>Dijaki odgovorijo: - da, - ne.</p>	<p>- frontalna učna oblika</p> <p>- metoda razgovora</p>	

<p>Če boste imeli še kakšno vprašanje, pa dvignite roko in pridem do vas.</p> <p>Sedaj pa začnite z delom, čas 5 minut se je začel odšteti.</p>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
Med delom dijakov v parih se sprehajam po razredu in spremljam delo dijakov.	Dijaki ustvarjajo zgibanko.	- parna učna oblika - metoda grafičnih izdelkov	
Čas je potekel. Izberem pare, da preberejo naloge	Dijaka prebereta avtentično nalogo. Ostali dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage - metoda besedne demonstracije	- avtentična naloga
Na platno pred seboj pa lahko vidite primer moje avtentične naloge.	Dijaki poslušajo. Dijaki pogledajo na platno in preberejo..	- frontalna učna oblika - metoda razlage - individualna učna oblika	- PPT: 15

3. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja 5 minut	<i>Martin Luter je s svojimi tezami želel le reformirati Katoliško cerkev. Iz njegovega nauka pa se je nato razvilo množično gibanje, ki je prineslo novo cerkveno organizacijo.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 16
	<i>Katere so tri glavne smeri protestantizma?</i> <i>To morate imeti napisano v učno-</i>	Dijaki odgovorijo: - luteranstvo, - zwinglijanstvo in kalvinizem, - anglikanstvo. Dijaki zapišejo.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora - metoda	- PPT: 16 - učno-delovni list, 9. naloga

<i>delovnem listu pri 9. nalogi.</i>		razlage	
<i>Ste si zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Luteranstvo je bilo razširjeno v nemških, ogrskih in skandinavskih deželah.</i> <i>Zwinglijanstvo in kalvinizem sta bila razširjena v Švici, Franciji, na Nizozemskem in na Ogrskem.</i> <i>Anglikanstvo je bilo prisotno v Angliji in delu Škotske.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>V času reformacije se je verska podoba Evrope temeljito spremenila.</i> <i>V učno-delovnih listih imate na 8. strani zemljevid, ki prikazuje versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja.</i> <i>Enak zemljevid je tudi na platnu pred vami.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 17 - učno-delovni list, stran 8
<i>Kateri veroizpovedi sta obstajali v Evropi v srednjem veku?</i>	Dijaki odgovorijo: - katoliška, - pravoslavna.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Kje sta bili prisotni ti dve veroizpovedi?</i>	Dijaki odgovorijo: - katoliška vera v srednji in zahodni Evropi, - pravoslavna vera v jugovzhodni in vzhodni Evropi.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Poleg teh dveh veroizpovedi pa se sredi 17. stoletja pojavita dve novi veri.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Kateri sta bili ti dve novi veri?</i>	Dijaki odgovorijo: - protestantska in muslimanska	- frontalna učna oblika	

	vera.	- metoda razgovora	
<i>Kje je bila prisotna muslimanska vera?</i>	Dijaki odgovorijo: - na Balkanu.	- frontalna učna oblika	
<i>Zakaj ravno tam?</i>	Dijaki odgovorijo: - Balkan so obvladovali Osmani.	- metoda razgovora	
<i>Kje pa je bila prisotna protestantska vera?</i>	Dijaki odgovorijo: - v srednji, zahodni in severni Evropi.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Z reformacijo se je krščanstvo ločilo na tri temeljne veroizpovedi – katoliško, pravoslavno in protestantsko.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>V času reformacije se je tudi okrepila pismenost. Vse do sredine 18. stoletja je bila pismenost v protestantskih deželah bistveno višja kot v katoliških.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<i>Ste si naredili zapiske?</i>	Dijaki odgovorijo: - da.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- učno-delovni list, stran 9
<i>Na kakšen način pa v Sloveniji vsako leto obeležimo spomin na reformacijo?</i>	Dijaki odgovorijo: - s proslavo na predvečer državnega praznika, - z državnim praznikom, ki se imenuje Dan reformacije, 31. 10. in je dela prost dan.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	
<i>Da ponovimo: katere so smeri protestantizma?</i>	Dijaki odgovorijo: - luteranstvo, - kalvinizem in zwinglijanstvo, - anglikanstvo.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	

<i>Kateri veri sta bili prisotni v Evropi v srednjem veku?</i>	Dijaki odgovorijo: - katoliška in pravoslavna.		
<i>Kateri veri sta se pojavili v Evropi v 17. stoletju?</i>	Dijaki odgovorijo: - protestantska in muslimanska.		

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
10 minut	<i>Za zaključek današnje učne ure vas čaka preverjanje, s katerim bom preverila, če ste usvojili vse cilje današnje učne ure. Naloge na preverjalnem listu rešujete individualno in pospravite vse, kar imate na svojih mizah. Na voljo boste imeli 5 minut. Na koncu bomo skupaj preverili rešitve. Razdelim preverjalne liste.</i>	Dijaki poslušajo. Dijaki prejmejo preverjalne liste.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- preverjalni list - PPT: 18
	Spremljam reševanje preverjalnih listov.	Dijaki rešujejo preverjalne liste.	- individualna učna oblika	- preverjalni list
	<i>Čas reševanja je končan. Kar po vrsti naj vsak prebere svoj odgovor.</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
	Spremljam odgovore dijakov, pojasnim jim kriterij in število točk. Pravilni odgovori so zapisani na PowerPoint predstavitvi.	Dijaki berejo odgovore.	- frontalna učna oblika - metoda razgovora	- PPT: 19-25
	<i>V tej učni uri ste pokazali, da znate (ocenim z zelo dobro, dobro ali slabo): - razložiti vzroke za reformacijo, - navesti, kaj je reformacija, - navesti, kdo velja za začetnika</i>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	- PPT: 26

<p>reformacije, - navesti cilj reformacije, - ovrednotiti sklepe Augsburškega verskega miru, - naštetih glavne smeri protestantizma, - pojasniti versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja.</p>			
<p>V tej učni uri se tudi pokazali, da znate (ocenim z zelo dobro, dobro ali slabo): - reševati različne naloge na učno-delovnem listu, - narediti avtentično nalogo, - reševati različne naloge na preverjalnem listu.</p>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	
<p>V tej učni uri ste pokazali, da znate (ocenim z zelo dobro, dobro ali slabo): - pokazati spoštljiv odnos do preteklosti, - pokazati spoštljiv odnos do različnosti in drugačnosti ver.</p>	Dijaki poslušajo.	- frontalna učna oblika - metoda razlage	

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Učno-delovni list – prazen
PRILOGA 2 :	Učno-delovni list – izpolnjen kot zapis učne snovi
PRILOGA 3 :	Delovni list z avtentično nalogo
PRILOGA 4 :	Primer rešene avtentične naloge
PRILOGA 5 :	Preverjalni list
PRILOGA 6 :	Preverjalni list - izpolnjen
PRILOGA 7 :	PowerPoint predstavitev
PRILOGA 8:	Vir 1 (učbenik, str. 123)

REFORMACIJA

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

Vzroki za reformacijo

1. Na prehodu iz srednjega v novi vek so Evropo zajele številne spremembe. Vzroki za te spremembe so bili:

- odkritje Amerike
-
-
- politična drobitev Evrope
-
-

Vzroki za reformacijo

Kriza Katoliške cerkve: nemoralno življenje papežev in nepotizem.

Leta 1492 so za papeža izvolili španskega plemiča Rodriga Borgia, ki je prevzel ime Aleksander VI. Pod njegovim vodstvom sta podkupljivost in moralni propad renesančnega papeštva dosegla svoj vrhunec.

Opis povzet po: Zgodovina krščanstva. Ljubljana: DZS, 1992. Str. 339-340.

Vzroki za reformacijo

Kriza Katoliške cerkve: prodaja relikvij.

Relikvija na sliki:
trnova krona.

Relikvije so bili predmeti, ki naj bi bili tesno povezani z Jezusom in telesni ostanki apostolov, pomembnih svetnikov in mučencev.

Trnovo krono je v času križarskih vojn (leta 1238) vladar Konstantinopla podaril francoskemu kralju. Danes se krona nahaja v katedrali Notre Dame v Parizu.

Vir: Frantar Špela in sod. *Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.

Vzroki za reformacijo

2. Napiši vzroke za reformacijo.

a) Nepravilnosti in bogatenje Katoliške cerkve:

-
-
-

b) Nemoralno življenje duhovščine in slaba izobrazba nižjega dela duhovščine.

c) Gospodarske, _____, politično-upravne in _____ spremembe.

Vzroki za reformacijo

Prostor za zapis učne snovi:

Martin Luter – začetnik reformacije

3. Kaj je reformacija?
4. Kaj je bil cilj reformacije?

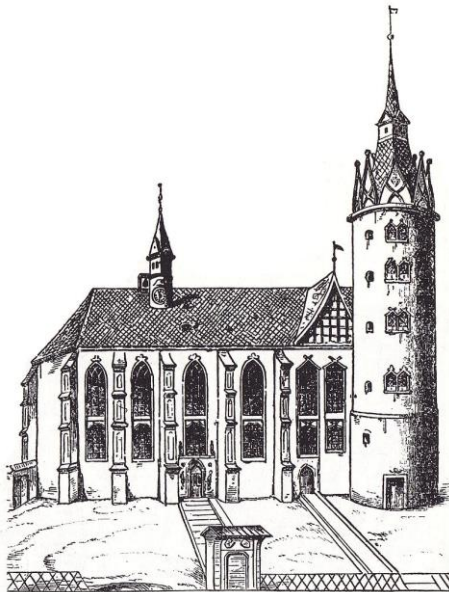
Martin Luter – začetnik reformacije

5. Kdaj je Martin Luter objavil 95 tez?

Vir: <http://taylormarshall.com/wp-content/uploads/2013/10/martin-luther.jpg>.

Martin Luter – začetnik reformacije

Grajska cerkev v Wittenbergu.

Vir:
https://i1.wp.com/www.wordfoundations.com/wp-content/uploads/2017/10/Schlosskirche_Wittenberg.jpg.

6. Zaradi česa je pomembna grajska cerkev v Wittenbergu?

Martin Luter – začetnik reformacije

Bula *Exsurge Domine*, s katero je papež Leon X. pozval Martina Lutra, naj prekliče svoje trditve.

Vir: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/55/Bulla-contra-errores.jpg/250px-Bulla-contra-errores.jpg>.

Martin Luter – začetnik reformacije

Izjava cesarja Karla V. proti Martinu Lutru

»Dne 19. aprila 1521 je cesar Karel V. poklical k sebi volilne kneze in nekaj drugih knezov in jih povprašal, kaj sodijo o Lutru. Ko so prosili za premislek, jim je cesar prebral naslednjo izjavo. [...] Veste, da sem potomec najbolj krščanskih cesarjev plemenitega nemškega naroda, katoliških španskih kraljev, avstrijskih nadvojvod in burgundskih vojvod, ki so bili vse do svoje smrti zvesti sinovi Katoliške cerkve [...] in so za zveličanje svojih

Vir 3

duš branili svojo vero in jo širili v čast Boga [...] zapustili so mi sveto katoliško vero, da bom v njej živel in umrl [...]. Gotovo je namreč, da se posamezni menih lahko zmoti, če postavlja svoje mnenje zoper celotno krščanstvo, kakor ga učijo več kakor tisoč let in še danes, kajti sicer bi se vse krščanstvo danes in vedno motilo.«

2000 let krščanstva. Ilustrirana zgodovina Cerkev v barvah. Ljubljana: Založba Mihelač, 1991. Str. 404.

Vir: 2000 let krščanstva. Ilustrirana zgodovina Cerkev v barvah. Ljubljana: Založba Mihelač, 1991. Str. 404.

7. Preberi zgornji odlomek. Napiši, kakšno odločitev je sprejel cesar Karel V.?

Martin Luter – začetnik reformacije

8. Zapiši pravilne letnice k spodnjim dogodkom.

- Katoliška cerkev izobči Lutera:
- zasedanje državnih stanov v Wormsu:
- državni zbor v Speyerju:
- državni zbor v Augsburgu:

Martin Luter – začetnik reformacije

Prostor za zapis učne snovi:

Martin Luter – začetnik reformacije

Sklepi Augsburškega verskega miru 1555:

- *obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) sta enakopravni,*
- *podložniki naj sprejmejo veroizpoved svojih knezov po načelu »Čigar dežela, tega vera«,*
- *tisti, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje,*
- *cerkvene posesti, ki so jih protestanti prisvojili, ostanejo v njihovi lasti.*

Mesto Augsburg leta 1493.

Martin Luter – začetnik reformacije

Vir: <http://kimballtrombone.com/wp-content/uploads/2008/07/Augsburg-1493-1.jpg>

Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja

9. Katere so glavne smeri protestantizma?

-
-
-

Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja

Veroizpovedi v Evropi sredi 17. stoletja

V času reformacije se je verska podoba Evrope temeljito spremenila. Poleg katolikov in pravoslavcev, ki so že v srednjem veku prevladovali vsak v svojem delu Evrope, so se v 16. stoletju pojavile še številne smeri protestantizma. Na Balkanu, ki so ga obvladovali Osmani, pa je bila prisotna muslimanska vera.

Vir: Frantar Špela in sod. *Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga: 2019, str. 129.

Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja

Prostor za zapis učne snovi:

NOVI POJMI

Augsburški verski mir: državni zakon o koncu verskih vojn, ki je bil sprejet na državnem zboru leta 1550.

Luteranstvo: smer protestantizma.

Nepotizem: podeljevanje cerkvenih služb sorodnikom.

Protestantizem: gibanje, izoblikovano v skladu z načeli reformacije.

Reformacija: versko, kulturno in družbeno-politično gibanje v 16. stoletju.

Simonija: prodaja cerkvenih služb.

REFORMACIJA

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

Vzroki za reformacijo

1. Na prehodu iz srednjega v novi vek so Evropo zajele številne spremembe. Vzroki za te spremembe so bili:

- odkritje Amerike
- prodor Osmanov proti Evropi
- izgon Arabcev iz Pirenejskega polotoka
- politična drobitev Evrope
- vpliv humanizma in renesanse
- širjenje tiska

Vzroki za reformacijo

Kriza Katoliške cerkve: nemoralno življenje papežev in nepotizem.

Leta 1492 so za papeža izvolili španskega plemiča Rodriga Borgio, ki je prevzel ime Aleksander VI. Pod njegovim vodstvom sta podkupljivost in moralni propad renesančnega papeštva dosegla svoj vrhunec.

Opis povzet po: Zgodovina krščanstva. Ljubljana: DZS, 1992. Str. 339-340.

Vzroki za reformacijo

Kriza Katoliške cerkve: prodaja relikvij.

Vir: Frantar Špela in sod. *Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.

Relikvija na sliki: trnova krona.

Relikvije so bili predmeti, ki naj bi bili tesno povezani z Jezusom in telesni ostanki apostolov, pomembnih svetnikov in mučencev.

Trnovo krono je v času križarskih vojn (leta 1238) vladar Konstantinopla podaril francoskemu kralju. Krona se danes nahaja v katedrali Notre Dame v Parizu.

Vzroki za reformacijo

2. Napiši vzroke za reformacijo.

a) Nepravilnosti in bogatenje Katoliške cerkve:

- nepotizem,
- simonija,
- prodaja odpustkov.

b) Nemoralno življenje duhovščine in slaba izobrazba nižjega dela duhovščine.

c) Gospodarske, družbene, politično-upravne in kulturne spremembe.

Vzroki za reformacijo

Prostor za zapis učne snovi:

- Pojavi se kriza Katoliške cerkve → kaže se v nemoralnem življenju papežev in nepotizmu. Duhovščina je živel razuzdano in razkošno, kar je v nasprotju s krščansko moralno in naukom.
- Kriza Katoliške cerkve se kaže tudi v upadanju papeške avtoritete → škofi so nasprotovali papeškemu absolutizmu in centralizmu.
- Kriza Katoliške cerkve se kaže tudi v gradnji novih in razkošnih cerkva.
- Dohodki niso bili dovolj → uvedba novih virov financiranja: prodaja odpustkov in relikvij ter simonija.
- Kriza se je kazala tudi v tem, da se je visoka duhovščina začela oddaljevati od preprostih ljudi. Velik del nižje duhovščine pa je bil slabo izobražen → od svojih dohodkov so težko živeli, zato so se morali preživljati tudi s kmetovanjem.
- Glavni vzrok za reformacijo: napake v Katoliški cerkvi, ki so opisane zgoraj.

Martin Luter – začetnik reformacije

3. Kaj je reformacija? Reformacija je versko, kulturno in družbeno-politično gibanje v 16. stoletju.

4. Kaj je bil cilj reformacije? Preureditev Katoliške cerkve.

Martin Luter – začetnik reformacije

Vir: <http://taylormarshall.com/wp-content/uploads/2013/10/martin-luther.jpg>.

5. Kdaj je Martin Luter objavil 95 tez?

31. oktobra 1517.

Martin Luter – začetnik reformacije

Grajska cerkev v Wittenbergu.

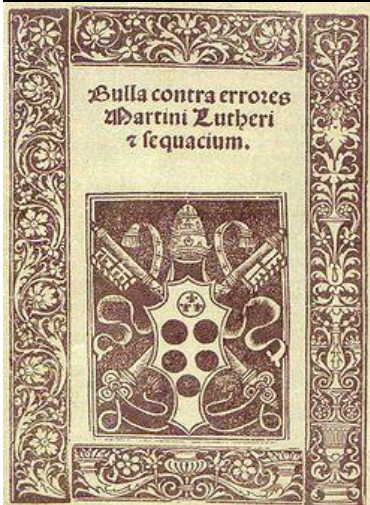
Vir:

https://i1.wp.com/www.wordfoundations.com/wp-content/uploads/2017/10/Schlosskirche_Wittenberg.jpg.

6. Zaradi česa je pomembna grajska cerkev v Wittenbergu?

Na vrata te cerkve je Martin Luter objavil 95 tez.

Martin Luter – začetnik reformacije

Bula *Exsurge Domine*, s katero je papež Leon X. pozval Martina Lutra, naj prekliče svoje trditve.

Vir: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/55/Bulla-contra-errores.jpg/250px-Bulla-contra-errores.jpg>.

Martin Luter – začetnik reformacije

Izjava cesarja Karla V. proti Martinu Lutru

»Dne 19. aprila 1521 je cesar Karel V. poklical k sebi volilne kneze in nekaj drugih knezov in jih povprašal, kaj sodijo o Lutru. Ko so prosili za premislek, jim je cesar prebral naslednjo izjavo. [...] Veste, da sem potomec najbolj krščanskih cesarjev plemenitega nemškega naroda, katoliških španskih kraljev, avstrijskih nadvojvod in burgundskih vojvod, ki so bili vse do svoje smrti zvesti sinovi Katoliške cerkve [...] in so za zveličanje svojih

Vir 3

duš branili svojo vero in jo širili v čast Boga [...] zapustili so mi sveto katoliško vero, da bom v njej živel in umrl [...]. Gotovo je namreč, da se posamezni menih lahko zmoti, če postavlja svoje mnenje zoper celotno krščanstvo, kakor ga učijo več kakor tisoč let in še danes, kajti sicer bi se vse krščanstvo danes in vedno motilo.«

2000 let krščanstva. Ilustrirana zgodovina Cerkev v barvah. Ljubljana: Založba Mihelač, 1991. Str. 404.

Vir: 2000 let krščanstva. Ilustrirana zgodovina Cerkev v barvah. Ljubljana: Založba Mihelač, 1991. Str. 404.

7. Preberi zgornji odlomek. Napiši, kakšno odločitev je sprejel cesar Karel V.?

Cesar Karel V. je na zasedanju državnih stanov v Wormsu leta 1521 sprejel odločitev, da je samo katoliška veroizpoved pravilna in, da se luteranstvo mora prepovedati.

Martin Luter – začetnik reformacije

8. Zapiši pravilne letnice k spodnjim dogodkom.

- Katoliška cerkev izobči Lutra: 1521.
- zasedanje državnih stanov v Wormsu: 1521.
- državni zbor v Speyerju: 1529.
- državni zbor v Augsburgu: 1530.

Martin Luter – začetnik reformacije

Prostor za zapis učne snovi:

- S 95 tezami je Martin Luter razvil program za reformo Katoliške cerkve. Bil je nemški menih in profesor teologije.
- Z objavo 95 je nasprotoval prodaji odpustkov. Trdil je, da je le evangelij temelj vere. Trdil je, da papež ni nezmotljiv.
- V 95 tezah obsojal tudi bogatenje Katoliške cerkve.
- Luter se ni opravičil cerkvi in ni se odpovedal svojim naukom → zažgal je papeževo bulo, zato je bil izobčen → razkol znotraj krščanstva.
- Cesar Karel V. je sklical zasedanje državnih stanov v Wormsu → prepovedali so luteranstvo. Volilni knez Friderik Modri ponudi zatočišče Lutru na svojem gradu.
- Zasedanje državnega zbora v Speyerju → ponovna prepoved luteranstva. Proti tej prepovedi je protestiralo šest nemških knezov in štirinajst mest. Zato so od takrat naprej Lutrove privrženice imenovali protestanti.
- Luteranstvo se je kljub prepovedim širilo med družbene sloje: plemstvo, meščanstvo in kmetje.
- Plemstvo si je od podpore Martinu Lutru obetalo prevzem velikih posesti katoliške cerkve in utrditev svojega položaja. Meščani so podpirali luteranstvo, saj so v skromni cerkvi videli zmanjšanje izdatkov za gradnjo in vzdrževanje številnih cerkva in samostanov v mestih.
- Kmetje: odprava tlake in podložništva.
- Na državnem zboru v Augsburgu cesar zavrne veroizpoved protestantov.
- Širjenje Lutrovih idej iz Nemčije po Evropi → to je omogočil tisk.
- Verske vojne med protestanti in katoliki → Augsburgski verski mir, ki konča vojne.

Martin Luter – začetnik reformacije

Sklepi Augsburškega verskega miru 1555:

- *obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) sta enakopravni,*
- *podložniki naj sprejmejo veroizpoved svojih knezov po načelu »Čigar dežela, tega vera«,*
- *tisti, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje,*
- *cerkvene posesti, ki so jih protestanti prisvojili, ostanejo v njihovi lasti.*

Martin Luter – začetnik reformacije

Mesto Augsburg leta 1493.

Vir: <http://kimballtrombone.com/wp-content/uploads/2008/07/Augsburg-1493-1.jpg>

Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja

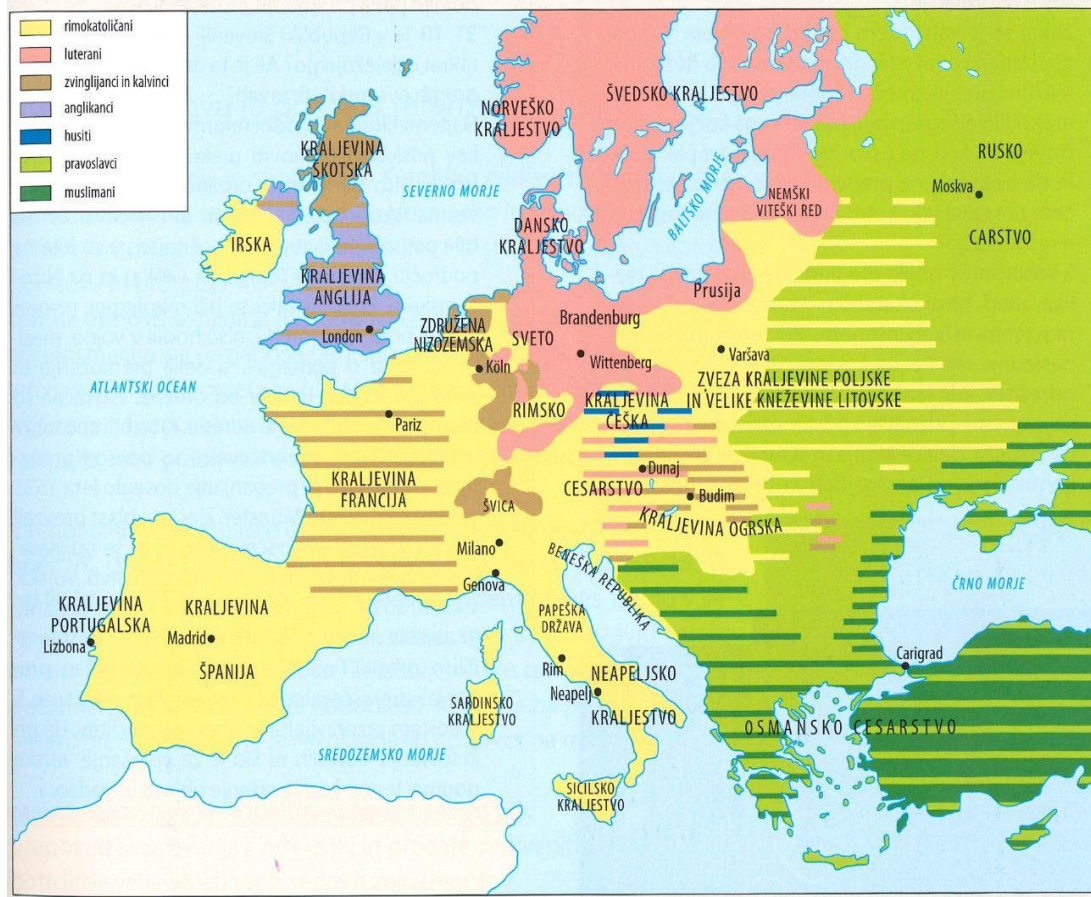
9. Katere so glavne smeri protestantizma?

- luteranstvo,
- zvinglijanstvo in kalvinizem,
- anglikanstvo.

Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja

Veriozpovedi v Evropi sredi 17. stoletja

V času reformacije se je verska podoba Evrope temeljito spremenila. Poleg katolikov in pravoslavcev, ki so že v srednjem veku prevladovali vsak v svojem delu Evrope, so se v 16. stoletju pojavile še številne smeri protestantizma. Na Balkanu, ki so ga obvladovali Osmani, pa je bila prisotna muslimanska vera.

Vir: Frantar Špela in sod. *Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 129.

Smeri protestantizma in verska sestava Evrope sredi 17. stoletja

Prostor za zapis učne snovi:

- **Luteranstvo:** nemške, ogrske in skandinavske dežele.
- **Zwinglijanstvo in kalvinizem:** Švica, Francija, Nizozemska in Ogrska.
- **Anglikanstvo:** Anglija in del Škotske.
- **V času reformacije se okrepi pismenost** → do sredine 18. stoletja je bila pismenost v protestantskih deželah višja kot v katoliških.
- **Kršćanstvo:** katoliška, pravoslavna in protestantska vera.

NOVI POJMI

Augsburški verski mir: državni zakon o koncu verskih vojn, ki je bil sprejet na državnem zboru leta 1550.

Luteranstvo: smer protestantizma.

Nepotizem: podeljevanje cerkvenih služb sorodnikom.

Protestantizem: gibanje, izoblikovano v skladu z načeli reformacije.

Reformacija: versko, kulturno in družbeno-politično gibanje v 16. stoletju.

Simonija: prodaja cerkvenih služb.

PRILOGA 3: Delovni list z avtentično nalogo

Predstavljaš si, da si zgodovinar/ka in si zaposlen/a v Mestnem muzeju Ljubljana. Kmalu bo v muzeju na ogled razstava o življenju in delu Martina Lutra. Pri postavitvi razstave sodeluješ tudi ti. Tvoja naloga je, da narediš zgibanko za javnost. Ta zgibanka mora vsebovati naslov razstave in povzetek vsebine razstave.

Naslov razstave:

Vsebina razstave:

PRILOGA 4: Primer rešene avtentične naloge

MARTIN LUTER – reformator Katoliške cerkve

Vabljeni na razstavo o Martinu Lutru, nemškemu duhovniku, ki je leta 1517 objavil 95 tez o reformi cerkve in s tem sprožil reformacijsko gibanje.

Kje? V Mestnem muzeju Ljubljana.

Kdaj? Otvoritev razstave bo v torek, 22. 10. 2019 ob 17.00 v prostorih muzeja. Razstava bo na voljo za javnost do 14. 1. 2020.

Rdeča nit razstave: življenje in delo Martina Lutra. Ekspoziti, predstavljeni na razstavi, so iz zbirke Muzeja Martina Lutra v Wittenbergu.

Vsako polno uro je organizirano 30-minutno javno vodstvo. Vodstva za zaključene skupine po predhodni prijavi.

REFORMACIJA

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

1. Kdo velja za začetnika reformacije? Navedi ime in priimek.

/ 1

2. Dopolni spodnje besedilo. Na posamezno črto spada le ena beseda.

Na prelomu iz srednjega v novi vek so Evropo zajele gospodarske, _____, politično-upravne in kulturne spremembe. V tem času se je pojavila tudi kriza cerkvene hierarhije. Ta kriza se je kazala z upadanjem papeške avtoritete. Vedno več škofov je nasprotovalo papeškemu centralizmu in absolutizmu. Poleg tega pa so začeli papeži in drugi cerkveni dostojanstveniki pod vplivom humanizma in renesanse izražati veselje nad življenjskimi radostmi. Dohodki Katoliške cerkve niso več zadostovali za vse večje razkošje duhovščine. Uvedli so nove vire financiranja, kot sta prodaja _____ in _____. Od preprostih ljudi se je začela vse bolj oddaljevati _____ duhovščina.

/ 2

3. Obkroži DA, če je trditev pravilna.

Cilj reformacije je bila preureditev Katoliške cerkve. DA NE

/ 1

4. Obkroži črko pred pravilnima trditvama.

- a) Reformacija je bila versko, kulturno in družbenopolitično gibanje v 16. stoletju.
- b) Martin Luter je leta 1520 odšel v Rim in se opravičil papežu.
- c) Smeri protestantizma so: luteranstvo, zwinglijanstvo in kalvinizem, anglikanstvo.
- d) Cesar Svetega rimskega cesarstva Karel V. ni poskušal zaustaviti širjenja Lutrovih idej.

/ 2

5. S številkami od 1 do 5 razvrsti naslednje dogodke v pravilno časovno zaporedje. S številko 1 označi najstarejši dogodek.

- _____ državni zbor v Speyerju
- _____ zasedanje državnih stanov v Wormsu
- _____ državni zbor v Augsburgu
- _____ 95 tez
- _____ Augsburgski verski mir

/ 2

6. Pojasni versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja. Opiši 3 značilnosti.

/ 3

7. Ovrednoti sklepe Augsburgskega verskega miru. Navedi 4 ocene.

/ 4

Skupno število točk:

/ 15

REFORMACIJA

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

1. Kdo velja za začetnika reformacije? Navedi ime in priimek.

Za začetnika velja Martin Luter.

Če je dijak v odgovor zapisal Martin Luter, dobi 1 točko.

/ 1

2. Dopolni spodnje besedilo. Na posamezno črto spada le ena beseda.

Na prelomu iz srednjega v novi vek so Evropo zajele gospodarske, družbene, politično-upravne in kulturne spremembe. V tem času se je pojavila tudi kriza cerkvene hierarhije. Ta kriza se je kazala z upadanjem papeške avtoritete. Vedno več škofov je nasprotovalo papeškemu centralizmu in absolutizmu. Poleg tega pa so začeli papeži in drugi cerkveni dostojanstveniki pod vplivom humanizma in renesanse izražati veselje nad življenjskimi radostmi. Dohodki Katoliške cerkve niso več zadostovali za vse večje razkošje duhovščine. Uvedli so nove vire financiranja, kot sta prodaja odpustkov in simonija. Od preprostih ljudi se je začela vse bolj oddaljevati visoka duhovščina.

Dijak dobi 2 točki, če je pravilno dopolnil 4 manjkajočih podatkov.

Dijak dobi 1 točki, če je pravilno dopolnil 3 ali 2 manjkajoča podatka.

Če je dijak pravilno dopolnil 1 manjkajoč podatek ali nobenega, ne dobi točke.

/ 2

3. Obkroži DA, če je trditev pravilna.

Cilj reformacije je bila preureditev Katoliške cerkve.

DA

NE

Dijak dobi 1 točko, če je obkrožil DA.

/ 1

4. Obkroži črko pred pravilnima trditvama.

- a) Reformacija je bila versko, kulturno in družbenopolitično gibanje v 16. stoletju.
- b) Martin Luter je leta 1520 odšel v Rim in se opravičil papežu.
- c) Smeri protestantizma so: luteranstvo, zwinglijanstvo in kalvinizem, anglikanstvo.
- d) Cesar Svetega rimskega cesarstva Karel V. ni poskušal zaustaviti širjenja Lutrovih idej.

Dijak dobi 2 točki, če je obkrožil obe pravilni trditvi, in sicer a) in c).

Dijak dobi 1 točko, če je obkrožil le eno pravilno trditev.

/ 2

5. S številkami od 1 do 5 razvrsti naslednje dogodke v pravilno časovno zaporedje. S številko 1 označi najstarejši dogodek.

- 3 državni zbor v Speyerju
- 2 zasedanje državnih stanov v Wormsu
- 4 državni zbor v Augsburgu
- 1 95 tez
- 5 Augsburški verski mir

/ 2

Dijak dobi 2 točki, če je pravilno časovno razvrstil vseh 5 dogodkov: 1 (95 tez), 2 (zasedanje državnih stanov v Wormsu), 3 (državni zbor v Speyerju), 4 (državni zbor v Augsburgu), 5 (Augsburški verski mir).

Dijak dobi 1 točko, če je pravilno časovno razvrstil 4, 3 ali 2 pravilna dogodka.

Če je dijak pravilno časovno razvrstil le 1 dogodek, ne dobi točke.

6. Pojasni versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja. Opiši 3 značilnosti.

Dijak dobi 3 točke, če je kot odgovor zapisal: v času reformacije se je verska sestava Evrope močno spremenila. V srednjem veku sta bili v Evropi prisotni katoliška in pravoslavna vera. Katoliška vera je bila značilna za srednjo in zahodno Evropo. Pravoslavna vera je bila značilna za jugovzhodno in vzhodno Evropo. Sredi 17. stoletja pa se pojavita še protestantska in muslimanska vera. Protestantska vera je značilna za srednjo in severno Evropo, muslimanska pa značilna za Balkan. Islam na Balkan prinesejo Osmani. Protestantska vera pa se izoblikuje z nastopom Martina Lutra.

Dijak dobi 2 točki, če je kot odgovor zapisal: v času reformacije se je verska sestava Evrope močno spremenila. V srednjem veku sta bili v Evropi prisotni katoliška in pravoslavna vera. Sredi 17. stoletja pa se pojavita še protestantska in muslimanska vera. Protestantska vera je značilna za srednjo in severno Evropo, muslimanska pa značilna za Balkan.

Dijak dobi 1 točko, če je kot odgovor zapisal: V srednjem veku sta bili v Evropi prisotni katoliška in pravoslavna vera. Sredi 17. stoletja pa se pojavita še protestantska in muslimanska vera.

/ 3

7. Ovrednoti sklepe Augsburškega verskega miru. Navedi 4 ocene.

Dijak dobi 4 točke, če je kot odgovor zapisal: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov. Prebivalci, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje. Cerkvene posesti, ki so jih protestanti prisvojili, ostanejo v njihovi lasti.

Z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. 1 točka

Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov. 1 točka

Prebivalci, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje. 1 točka

Cerkvene posesti, ki so jih protestanti prisvojili, ostanejo v njihovi lasti. 1 točka

Vsaka ocena se točkuje z 1 točko.

Dijak dobi 3 točke, če je kot odgovor zapisal: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov. Prebivalci, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje.

Dijak dobi 2 točki, če je kot odgovor zapisal: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov.

Dijak dobi 1 točko, če je kot odgovor zapisal: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni.

/ 4

Skupno število točk:

/ 15

PPT: 1

PPT: 2

Naslov učne ure:

REFORMACIJA

VSEBINSKI POUČENI

1. VZROKI ZA REFORMACIJO
2. MARTIN LUTER - ZAČETNIK REFORMACIJE
3. SMERI PROTESTANTIZMA IN VERSKA SESTAVA EVROPE SREDI 17. STOLETJA

CILJI UČNE URE:

- razložiti vzroke za reformacijo,
- navesti, kaj je reformacija,
- navesti cilj reformacije,
- navesti, kdo velja za začetnika reformacije,
- ovrednotiti sklepe Augsburškega verskega miru,
- naštetih glavne smeri protestantizma,
- pojasniti versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja.

1. VZROKI ZA REFORMACIJO

- ▶ Spremembe v Evropi.
- ▶ Kriza Katoliške cerkve.

1. VZROKI ZA REFORMACIJO

- ▶ Novi viri financiranja.

Relikvija: trnova krona.

Cerkev Sv. Petra v Vatikanu.

1. VZROKI ZA REFORMACIJO

- ▶ Nepravilnosti in bogatenje Katoliške cerkve: nepotizem, simonija in prodaja odpustkov.
- ▶ Nemoralno življenje duhovščine in slaba izobrazba velikega dela nižje duhovščine.
- ▶ Gospodarske, družbene, politično-upravne in kulturne spremembe v Evropi.

Učno-delovni list:
2. naloga.

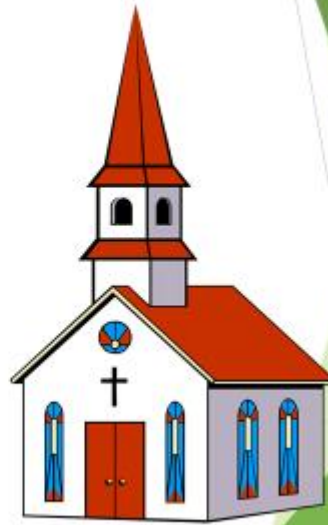
2. MARTIN LUTER - začetnik reformacije

- ▶ Reformacija: versko, kulturno in družbeno-politično gibanje v 16. stoletju.

2. MARTIN LUTER - začetnik reformacije

- Cilj reformacije: preureditev Katoliške cerkve.

2. MARTIN LUTER - začetnik reformacije

- 1517: 95 tez.

Cerkev v Wittenbergu leta 1509.

2. MARTIN LUTER - začetnik reformacije

- ▶ 1520: Luter zažge papeževu bulo.

Bula *Exsurge Domine*, s katero je papež Leon X. pozval Martina Lutra, naj prekliče svoje trditve.

2. MARTIN LUTER - začetnik reformacije

- ▶ 1521: Katoliška cerkev izobči Martina Lutra.
- ▶ 1521: zasedanje državnih stanov v Wormsu.
- ▶ 1529: državni zbor v Speyerju.

Katedrala v Speyerju.

2. MARTIN LUTER - začetnik reformacije

- ▶ 1530: državni zbor v Augsburgu.
- ▶ 1555: Augsburgski verski mir.

Mesto Augsburg leta 1493.

AVTENTIČNA NALOGA: zgibanka o razstavi

Navodila:

- ▶ naslov razstave,
- ▶ vsebina razstave.

Čas reševanja: 5 minut

PRIMER AVTENTIČNE NALOGE

Martin Luter - reformator Katoliške cerkve

Vabljeni na razstavo o Martinu Lutru, nemškemu duhovniku, ki je leta 1517 objavil 95 tez o reformi cerkve in s tem sprožil reformacijsko gibanje.

Kje? V Mestnem muzeju Ljubljana.

Kdaj? Otvoritev razstave bo v torek, 22. 10. 2019 ob 17.00 v prostorih muzeja. Razstava bo na voljo za javnost do 14. 1. 2020.

Rdeča nit razstave: življenje in delo Martina Lutra. Ekspoziti, predstavljeni na razstavi, so iz zbirke Muzeja Martina Lutra v Wittenbergu.

Vsako polno uro je organizirano 30-minutno javno vodstvo. Vodstva za zaključene skupine po predhodni prijavi.

3. SMERI PROTESTANTIZMA IN VERSKA SESTAVA EVROPE SREDI 17. STOLETJA

Smeri protestantizma:

- luteranstvo,
- zwinglijanstvo in kalvinizem,
- anglikanstvo.

Uradni znak Luteranske cerkve.

3. SMERI PROTESTANTIZMA IN VERSKA SESTAVA EVROPE SREDI 17. STOLETJA

ZAŽENI ŠTOPARICO

PREVERJANJE

ČASOVNA OMEJITEV:
5 minut

REŠITVE PREVERJANJA

1. Kdo velja za začetnika reformacije? Navedi ime in priimek.

Martin Luter.

/ 1

1 točka: v odgovoru je zapisan Martin Luter.

2. Dopolni spodnje besedilo. Na posamezno črto spada le ena beseda.

Na prelomu iz srednjega v novi vek so Evropo zajele gospodarske, **družbene**, politično-upravne in kulturne spremembe. V tem času se je pojavila tudi kriza cerkvene hierarhije. Ta kriza se je kazala z upadanjem papeške avtoritete. Vedno več škofov je nasprotovalo papeškemu centralizmu in absolutizmu. Poleg tega pa so začeli papeži in drugi cerkveni dostojanstveniki pod vplivom humanizma in renesanse izražati veselje nad življenjskimi radostmi. Dohodki Katoliške cerkve niso več zadostovali za vse večje razkošje duhovščine. Uvedli so nove vire financiranja, kot sta prodaja **odpustkov** in **simonija**. Od preprostih ljudi se je začela vse bolj oddaljevati **visoka** duhovščina.

/ 2

2 točki: 4 pravilni odgovori,
1 točka: 3 ali 2 pravilna odgovora,
0 točk: 1 ali 0 pravilnih odgovorov.

PPT: 21

3. Obkroži DA, če je trditev pravilna.

Cilj reformacije je bila preureditev Katoliške cerkve.

DA NE

/ 1

1 točka: obkroženo DA.

PPT: 22

4. Obkroži črko pred pravilnima trditvama.

a) Reformacija je bila versko, kulturno in družbenopolitično gibanje v 16. stoletju.

b) Martin Luter je leta 1520 odšel v Rim in se opravičil papežu.

c) Smeri protestantizma so: luteranstvo, zwinglijanstvo in kalvinizem, anglikanstvo.

d) Cesar Svetega rimskega cesarstva Karel V. ni poskušal zaustaviti širjenja Lutrovih idej.

/ 2

2 točki: obkroženi 2 pravilni trditvi.
1 točka: obkrožena 1 pravilna trditev.

5. S številkami od 1 do 5 razvrsti naslednje dogodke v pravilno časovno zaporedje.

- 3 državni zbor v Speyerju
- 2 zasedanje državnih stanov v Wormsu
- 4 državni zbor v Augsburgu
- 1 95 tez
- 5 Augsburgski verski mir

/ 2

2 točki: pravilna časovna razvrstitev vseh 5 dogodkov: 1 (95 tez), 2 (zasedanje državnih stanov v Wormsu), 3 (državni zbor v Speyerju), 4 (državni zbor v Augsburgu), 5 (Augsburški verski mir).

1 točka: pravilna časovna razvrstitev 4, 3 ali 2 pravilna dogodka.

0 točk: pravilna časovna razvrstitev le 1 dogodka.

6. Pojasni versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja. Opiši 3 značilnosti.

3 točke: v času reformacije se je verska sestava Evrope močno spremenila. V srednjem veku sta bili v Evropi prisotni katoliška in pravoslavna vera. Katoliška vera je bila značilna za srednjo in zahodno Evropo. Pravoslavna vera je bila značilna za jugovzhodno in vzhodno Evropo. Sredi 17. stoletja pa se pojavita še protestantska in muslimanska vera. Protestantska vera je značilna za srednjo in severno Evropo, muslimanska pa značilna za Balkan. Islam na Balkan prinesejo Osmani. Protestantska vera pa se izoblikuje z nastopom Martina Lutra.

2 točki: v času reformacije se je verska sestava Evrope močno spremenila. V srednjem veku sta bili v Evropi prisotni katoliška in pravoslavna vera. Sredi 17. stoletja pa se pojavita še protestantska in muslimanska vera. Protestantska vera je značilna za srednjo in severno Evropo, muslimanska pa značilna za Balkan.

1 točka: V srednjem veku sta bili v Evropi prisotni katoliška in pravoslavna vera. Sredi 17. stoletja pa se pojavita še protestantska in muslimanska vera.

/ 3

7. Ovrednoti sklepe Augsburškega verskega miru. Navedi 4 ocene.

4 točke: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov. Prebivalci, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje. Cerkvene posesti, ki so jih protestanti prisvojili, ostanejo v njihovi lasti.

3 točke: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov. Prebivalci, ki nočejo sprejeti vere deželnega kneza, se lahko izselijo s primerno odškodnino za svoje premoženje.

2 točki: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni. Podložniki morajo sprejeti veroizpoved svojih knezov.

1 točka: z Augsburškim verskim mirom, ki je bil sprejet leta 1555, sta obe veroizpovedi (rimokatoliška in luteranska) postali enakopravni.

/ 4

DOSEŽENI CILJI UČNE URE:

- razložiti vzroke za reformacijo, DA
- navesti, kaj je reformacija, DA
- navesti cilj reformacije, DA
- navesti, kdo velja za začetnika reformacije, DA
- ovrednotiti sklepe Augsburškega verskega miru, DA
- naštetih glavne smeri protestantizma, DA
- pojasniti versko sestavo Evrope sredi 17. stoletja. DA

VIRI SLIK

- ▶ Stran 1 in 8: <http://taylormarshall.com/wp-content/uploads/2013/10/martin-luther.jpg> (datum dostopa: 30. 11. 2019).
- ▶ Stran 2: https://farm5.staticflickr.com/4513/36849853483_b553cc38a7.jpg (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 3: <https://free-clipart-pictures.com/images/books-drawing-color-1.jpg> (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 4: https://d2zvsqadff4ctf.cloudfront.net/rW0LZeCF545oplyYiuw_Lightbulbwithconnecting%20arrows%20stock%20photo%20white.jpg (datum dostopa: 8. 12. 2019).
- ▶ Stran 5: <http://clipart-library.com/images/6lyoEgxt.gif> (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 5: <https://medieval-europe.mrdonn.org/popead3.gif> (datum dostopa: 7. 12. 2019).
- ▶ Stran 6: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f5/Basilica_di_San_Pietro_in_Vaticano_September_2015-1a.jpg/1200px-Basilica_di_San_Pietro_in_Vaticano_September_2015-1a.jpg (datum dostopa: 22. 12. 2019).
- ▶ Stran 6: *Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 123.*
- ▶ Stran 9: <http://images.clipartpanda.com/church-building-clipart-FaithChurch.gif> (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 10: http://pre12.deviantart.net/cecftrh/pre/11/2015/121/b/8/95_theses_for_all_by_rommel13-d2rhyor.jpg (datum dostopa: 7. 12. 2019).
- ▶ Stran 10: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/01/Schlosskirche_Wittenberg.jpg (datum dostopa: 9. 12. 2019).
- ▶ Stran 10: http://martinluther14831546.weebly.com/uploads/2/0/8/1/20810366/9102505_orig.gif (datum dostopa: 10. 12. 2019).

VIRI SLIK

- ▶ Stran 11: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/55/Bulla-contra-errores.jpg/250px-Bulla-contra-errores.jpg> (datum dostopa: 22. 12. 2019).
- ▶ Stran 12: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fc/Speyer_-_Dom_-_Ansicht_der_Ostfassade.jpg/1200px-Speyer_-_Dom_-_Ansicht_der_Ostfassade.jpg (datum dostopa: 9. 12. 2019).
- ▶ Stran 12: <https://cdn.britannica.com/700x450/67/137667-004-FD841B78.jpg> (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 12: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fb/Locator_map_AZ_in_Germany.svg/740px-Locator_map_AZ_in_Germany.svg.png (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 13: <https://www.cs.cmu.edu/~lanthony/personal/vacation/germany-pix/map.png> (datum dostopa: 10. 12. 2019).
- ▶ Stran 13: <http://kimballtrombone.com/wp-content/uploads/2008/07/Augsburg-1493-1.jpg> (datum dostopa: 9. 12. 2019).
- ▶ Stran 14: <https://101clipart.com/wp-content/uploads/02/Alarm620Clock%20Clipart%2006.jpg> (datum dostopa: 8. 12. 2019).
- ▶ Stran 16: <https://robinwoodchurch.files.wordpress.com/2009/11/luther-rose.jpg> (datum dostopa: 9. 12. 2019).
- ▶ Stran 17: *Frantar Špela in sod. Zgodovina 2: učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, str. 129.*
- ▶ Stran 26: [http://www.twizler.co.uk/ekmps/shops/twizler/images/well-done-congratulations-card-679-pf\[ekm\]1000x1000\[ekm\].jpg](http://www.twizler.co.uk/ekmps/shops/twizler/images/well-done-congratulations-card-679-pf[ekm]1000x1000[ekm].jpg) (datum dostopa: 13. 12. 2019).

prodaja odpustkov. Posredniki so pobirali denar v zameno za odpuščanje grehov. Znak papežev
sami Holbein Mlači: Prodaja odpustkov, okoli 1529

Rodrigo Borgja, papež Aleksander VI. Vir 1

Leta 1492 so za papeža izvolili špan-
skega plemiča Rodriga Borgjo, ki je
prevzel ime Aleksander VI. Pod nje-
govim vodstvom sta podkupljivost
in moralni propad renesančnega
papeštva dosegla svoj vrhunec.
»[...] bil je premeten politik, boga-
taš, človek z odličnimi zvezami, na-
moralo pa se je počivil. Rodil se
je v Španiji okrog leta 1430, študiral
v Bologni, postal kardinal in nato še
podkancler vrhovnega sodnika na
papeškem dvoru svojega strica Ka-
lista III. Številni Rodrigovi otroci, ki
so se rodili, preden je bil izvoljen za
papeža, so bili vsi lepo preskrbljeni s cerkvenimi dohodki, tako pred oče-
tovo izvolitvijo kot po njej. Aleksander je bil skrben in učinkovit upravnik
papeške države. Tujcem je poskušal preprečiti, da bi se vtikali v italijanske
zadeve. Pri tem se ni pomisljal uporabiti niti turške pomoči, denimo proti
Francozom. Sredi teh političnih ravnanj so v Firencah usmrtili pridigarja Sa-
vonarolo, ker je nasprotoval Borgji in prijateljeval s Francozi, ki so v njem vi-
deli up za Italijo. Na papeža so se obrnili, da bi posredoval med Španijo in
Portugalsko, ki sta si delili novi svet. Njegova vladavina, s katero se je izteklo
petnajsto stoletje, se je lepo prilegala odkritjem, ki so odpirala novo poglav-
je svetovne in cerkvene zgodovine.«

Aleksander VI. pri molitvi.
Bernardo Pinturicchio: Vstajenje, detajl, Borginje
sobane, Vatikan

Opis izvirni por. Zgodovina krščanstva. Ljubljana: DZS, 1992. Str. 339–340.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

**UČNA PRIPRAVA:
TURŠKI VPADI IN MODERNIZACIJA HABSBUŠKE MONARHIJE**

IME IN PRIIMEK: TEREZA PERŠOLJA

DATUM: 5. 12. 2019

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	2. letnik splošne gimnazije	
Datum:	5. 12. 2019	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Razvoj zgodovinskih dežel in Slovenci
	Poglavje iz učbenika:	
Učna enota – naslov učne ure:	Tuški vpadi in modernizacija habsburške monarhije	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - Frontalna učna oblika, - individualna učna oblika, - parna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage, - metoda razgovora, - metoda slikovne demonstracije, - metoda dela s pisnimi viri, - metoda dela s slikovnimi viri, - metoda grafičnih izdelkov. 	
Učne tehnike:	<ul style="list-style-type: none"> - zapisovanje misli. 	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »pojasnijo kako je zgodovinsko dogajanje vplivalo na kulturno ustvarjanje; - primerjajo prednosti in slabosti uvajanja razsvetljenskih reform na Slovenskem; - ključne dogodke, pojave in procese iz srednjeveške in novoveške narodne zgodovine umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno 	

	<p>vrednost;</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikujejo svoje zaključke, mnenja, stališča, interpretacije; - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja« <p>(Učni načrt, Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008, str. 24. URL: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop 22. 11.2019).</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti in pojasniti štiri ključne faze osmanskega prodiranja na slovensko ozemlje, - naštet in opisati vzroke turškega vpadanja, - obrazložiti pojme: akindžije, turkerije, Uskoki, janičarji, pustota in črna vojska. - opisati in razložiti, na kakšen način je bila organizirana protiturška obramba, - naštet in pojasniti posledice turških vpadov, - ovrednotiti pomen turških vpadov za prebivalstvo takratnih slovenskih dežel.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - samostojno uporabljati učbenik, - sodelovati v paru, - interpretirati zemljevid, - samostojno razbrati sporočilo slikovnega vira, - samostojno razbrati zahtevane informacije iz pisnega vira, - izražati mnenje, - odgovarjati na različne vrste vprašanja, - aktivno poslušati, opazovati, pisati, - izpolnjevati učno-delovni list po razlagi, upoštevati navodila.
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati spoštovanje do preteklosti, - pokazati spoštovanje do sočloveka, - pokazati razumevanje in spoštovanje do različnosti in drugačnosti ver, kultur in skupnosti.
Učne etape:	- uvajanje,	

	<ul style="list-style-type: none"> - obravnavanje nove učne snovi, - urjenje, - preverjanje. 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Faze turških vpadov na slovensko ozemlje 2. Protiturška obramba 3. Posledice turških vpadov 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - učbenik (Mlacović, D., Urankar, N., <i>Zgodovina 2. Učbenik za drugi letnik gimnazije</i>. Ljubljana, DZS, 2018, str. 166–168), - učno-delovni list, - tabelska slika - preverjalni list, - PowerPoint predstavitev.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor, - računalnik, - bela tabla, - flomaster za tablo, - kazalnik z laserjem, - projekcijsko platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<ul style="list-style-type: none"> - sociologija: spoznavanje drugačne osmanske culture, religija islama - geografija: orientacija po zemljevidih, ki prikazujejo smeri turških vpadov, - slovenščina: branje vprašanj in virov v slovenskem jeziku, odgovarjanje na vprašanja s preverjalnega lista, knjižno ustrezno izražanje v slovenščini, seznanitev s književnostjo srednjega veka v Evropi in na Slovenskem ter s slovenskim ljudskim slovstvo, izdelava poročila “škodnega zahtevka”, - likovna vzgoja: seznanitev s osmansko umetnostjo ter s turkerijami. 	
Novi pojmi s pojasnilom:	<ul style="list-style-type: none"> - Uskoki: naziv za ljudi, ki so se umaknili iz svojih domovanj zaradi prodora Osmanov. So pravoslavno vlaško živinorejsko prebivalstvo, ki se je v zameno za vojaško službo naselilo na opustelih kmetijah na področju izven njihove domovine. - turkerija: zbirka turške umetnosti (slike, pohištvo, nakit, preproge). - akindžije: lahka konjenica, sestavljena iz na hitro zbranimi jezdec, željnimi predvsem plena. 	

		<ul style="list-style-type: none"> - pustota: v fevdalizmu opustela, neobdelana kmetija / popolnoma izpraznjena območja ob poteh, po katerih so vpadali Turki. - črna vojska: kmečka vojska pehote organizirana v času turških vpadov. - janičarji: elitni korpus vojakov turškega sultana. Novačili so vojne ujetnike, pozneje pa so vzeli najsposobnejše otroke sultanovih podanikov in jih islamizirali. Služili so kot vojaki v pehoti. Najsposobnejši so prišli v civilno upravo in imeli močan politični vpliv.
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt, Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008, str. 24. URL: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop 22. 11. 2019)</i></p>
	Učna priprava	<ul style="list-style-type: none"> - Mlacovič, D., Urankar, N., Zgodovina 2. Učbenik za drugi letnik gimnazije. Ljubljana, DZS, 2018, str. 166–168. - Frantar, Š., Krivec Čarman, D., ... (et al.). Zgodovina 2. Srednji in novi vek. Učbenik za zgodovino v drugem letniku gimnazij. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2018, str. 182–186. - Štih, P., Simoniti, V., Na stičišču svetov. Slovenska zgodovina od prazgodovinskih kultur do konca 18. stoletja. Ljubljana, Modrijan, 2010, str. 201–226. - Simoniti, V., Turki so v deželi že. Turški vpadi na slovensko ozemlje v 15. in 16. stoletju. Celje: Mohorjeva družba, 1990. - Bernik, B., V., Slovenska vojaška zgodovina. Skripta za šolo za častnike. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, 2006, str. 17–20.
	PowerPoint	<ul style="list-style-type: none"> - Diapozitiv 5: Ulrik II. Celjski: https://sl.wikipedia.org/wiki/Ulrik_II._Celjski#/media/Slika:Ulrich_II._of_Cilli.JPG (Dostop: 22. 11. 2019) - Diapozitiv 5: Murat II.: https://sl.wikipedia.org/wiki/Murat_II. (Dostop: 22. 11. 2019) - Diapozitiv 7: Akindžije: https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Leobersdorf (Dostop: 22. 11. 2019) - Diapozitiv 7: Akindžije 2: http://vojna-povijest.blogspot.com/2012/12/akindzije.html (Dostop: 22. 11. 2019) - Diapozitiv 8: Matija Korvin: https://sl.wikipedia.org/wiki/Matija_Korvin#/media/Slika:M%C3%A1ty%C3%A1s_Kir%C3%A1ly_arcm%C3%A1sa.jpg (Dostop: 22. 11. 2019) - Diapozitiv 10: Prvo obleganje Dunaja: https://sl.wikipedia.org/wiki/Prvo_obleganje_Dunaja

		<p>(Dostop: 22. 11. 2019)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diapozitiv 11: Tabor: https://kraj.eu/slovenija/hrastovlje_cerkev_sвете_trojice/slo (Dostop: 4. 12. 2019) - Diapozitiv 17: Zemljevid smeri turških vpadov: Frantar, Š., Krivec Čarman, D., ... (et al.). <i>Zgodovina 2. Srednji in novi vek. Učbenik za zgodovino v drugem letniku gimnazij. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2018, str. 183.</i>
	Učno-delovni list	<ul style="list-style-type: none"> - Simoniti, V., <i>Turki so v deželi že. Turški vpadi na slovensko ozemlje v 15. in 16. stoletju. Celje: Mohorjeva družba, 1990, str. 63.</i> - Frantar, Š., Krivec Čarman, D., ... (et al.). <i>Zgodovina 2. Srednji in novi vek. Učbenik za zgodovino v drugem letniku gimnazij. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2018, str. 182–186: vsebina.</i>
	Preverjalni list	<ul style="list-style-type: none"> - Berzelak, S., ... (et al.). <i>Zgodovina. Zbirka maturitetnih nalog z rešitvami 2005-2010. Ljubljana: Državni izpitni center, 2011, str. 122–148: navedba nalog, ki ste jih povzeli ali v celoti vzeli.</i>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut				
1 minuta	<p><i>Pozdravljeni.</i></p> <p><i>V uvodu današnje učne ure vam bom razdelila bele liste. Nanje boste zapisali vse na kar pomislite ob besedni zvezi: Turški vpadi.</i></p> <p>Razdelim bele liste.</p> <p><i>Misli zapisujete lahko v obliki miselnega vzorca, po alinejah ali nestrukturirano. Skratka zapišete v vam priljubljeni obliki.</i></p> <p><i>Za zapis idej imate na voljo eno minuto.</i></p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	

1 minuta	<p>Na tablo v obliki miselnega vzorca napišem: Turški vpadi.</p> <p>Nadzorujem dijake pri zapisu misli.</p>	Dijaki zapisujejo misli v povezavi z besedno zvezo: Turški vpadi.	Individualna učna oblika. Metoda grafičnih izdelkov. Tehnika zapisovanja misli.	Tabelska slika 1.
	<p><i>Čas za zapis misli je potekel. Nekaj vaših odgovorov bomo sedaj izbrali in zapisali na tablo v skupni miselni vzorec.</i></p> <p><i>Ko vas pokličem, navedete eno zapisano misel. Pri upoštevanju, da ne ponovite katere od že naštetih misli.</i></p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
1 minuta	<p>Izberem dijake, da navedejo zapisano misel o turških vpadih.</p> <p>Zapišem misli na tablo v miselni vzorec.</p>	<p><i>Izbrani dijaki ustno navedejo zapisano misel (možni odgovori):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Osmanski imperij.</i> - <i>Turki.</i> - <i>Vojna krajina.</i> - <i>Tabori.</i> - <i>Sulejman Veličastni.</i> - <i>Islam.</i> - <i>...</i> 	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda grafičnih izdelkov.	Tabelska slika 1.
2 minuti	<p><i>Zbrali smo kar veliko misli, katere vas asociirajo na turške vpade. Kot že lahko predvidevate bo naslov današnje učne ure Turški vpadi in modernizacija habsburške monarhije.</i></p> <p><i>Učna ura bo razdeljena na naslednje vsebinske</i></p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	<p>PowerPoint, Diapozitiv 1.</p> <p>PowerPoint, Diapozitiv 2.</p>

<p><i>poudarke:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Faze turških vpadov na slovensko ozemlje,</i> - <i>Protiturška obramba,</i> - <i>Posledice turških vpadov.</i> <p><i>V samem zaključku ure pa boste reševali tudi preverjalni list.</i></p> <p><i>Pričakujem, da boste na koncu učne ure znali sledeče:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>navesti in pojasniti štiri ključne faze osmanskega prodiranja na slovensko ozemlje,</i> - <i>našteti in opisati vzroke turškega vpadanja,</i> - <i>obrazložiti pojme: akindžije, turkerije, Uskoki, janičarji, pustota in črna vojska.</i> - <i>opisati in razložiti na kakšen način je bila organizirana protiturška obramba,</i> - <i>našteti in pojasniti posledice turških vpadov,</i> - <i>ovrednotiti pomen turških vpadov za prebivalstvo takratnih slovenskih dežel.</i> <p><i>Da boste lažje sledili razlagi nove snovi, bo vsak prejel učno-delovni list, ki si ga doma prilepíte v zvezek in izpolnjujete med mojo razlago.</i></p> <p><i>Določim dijaka, ki razdeli učno-delovne liste.</i></p> <p><i>Učno-delovne liste boste tekom ure</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in prevzamejo učno-delovni list.</p>		<p>Učno-delovni list.</p>
---	--	--	---------------------------

dopolnjevali in snov zapisana na učno-delovnih listih pride v poštev pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Sproti bomo tudi pregledali.			
--	--	--	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Faze turških vpadov na slovensko ozemlje 17 minut	<i>V 14. stoletju se je država osmanskih Turkov s plenilskimi napadi hitro širila po Balkanskem polotoku. Turško prodiranje proti severu je konec 15. stoletja doseglo tudi habsburške dežele. V slovenske dežele pa so vpadali v 15. in 16. stoletju. Potrebno pa je poudariti, da slovenskih dežel niso nikoli zavzeli. Turško prodiranje je potekalo v štirih fazah. Te faza turškega vpadanja bomo sedaj podrobneje spoznali. Prosim vas, če odprete učbenik na strani 166. V tišini si preberite prvi vir Vaska Simonitija in dopolnite nalogo učno-delovnega lista, ki se navezuje na prvo fazo turškega vpadanja.</i>	Dijaki poslušajo in sproti izpolnjujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 3. Učno-delovni list.
	Spremljam delo dijakov.	Dijaki berejo pisni vir iz učbenika in rešujejo učno-delovni list.	Individualna učna oblika. Metoda dela s pisnimi viri.	Učbenik, str. 166. Učno-delovni list.
	<i>Vidim, da ste že vsi uspeli prebrati. Preverili</i>	Dijaki odgovarjajo:	Frontalna učna	Učno-delovni list.

<p><i>bomo, kako ste izpolnili nalogo na učno delovnem listu.</i></p> <p><i>Torej kdaj je potekal prvi turški vpad na slovensko ozemlje?</i></p> <p><i>Glede na vir, v kateri kraj so najprej vpadli?</i></p> <p><i>Glede na vir, kdo priča o tem dogodku?</i></p> <p><i>Kakšen pa je bil namen v viru opisanega vpada?</i></p>	<p><i>Potekal je leta 1408.</i></p> <p><i>Vpadli so v Slovensko marko, v Metliko.</i></p> <p><i>O dogodku priča Valvasor.</i></p> <p><i>Izropati so želeli okolico Metlike in odpeljati ali pobiti ljudi.</i></p>	<p>oblika. Metoda razgovora.</p>	
<p><i>Kako pa ste izpolnili dopolnjevanje na učno delovnem listu.</i></p> <p><i>Kdaj je turško prodiranje doseglo habsburške dežele?</i></p> <p><i>Ali so slovenske dežele kdaj zavzeli?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo: <i>V 15. stoletju.</i></p> <p><i>Niso jih zavzeli.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>Učno-delovni list.</p>
<p><i>Prvih nekaj vpadov na slovensko ozemlje v 15. stoletju je imelo izključno roparski namen. Rop je poleg materialnih dobrin, vključeval tudi ljudi, ki so jih prodali v suženjstvo. V tem obdobju so vdirale zgolj manjše skupine turških vojakov, ki pa so med prebivalstvo zasejale strah. Takšne vrste vpad je bil tudi turški prodor do Ljubljane v letu 1415. Manjši oddelek turške vojske je bil takrat namenjen na Ogrsko.</i></p> <p><i>Sledilo je prvo 40-letno obdobje krajšega zatišja. V tem obdobju miru so si osmanski Turki utrjevali položaje na Balkanskem polotoku. Slovenske dežele so bile pred Turki varovane zaradi prijateljstva med Ulrikom II Celjskim in sultanom Muratom II.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in sproti izpolnjujejo učno-delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 4. Učno-delovni list.</p> <p>PowerPoint, Diapozitiv 5.</p>
<p><i>Kakšen je bil vzrok njunega prijateljstva?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo: <i>Ulrik II. Celjski je bil poročen s sestro turškega sultana Murata.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 5.</p>

		razlage. Metoda slikovne demonstracije.	
<i>Ta sorodstvena povezava je verjetno deloma vplivala na prenehanje turških vpadov na Slovenskem. Drugi razlog pa je tudi, da je Turška vojaška moč usmerjena v osvajanje utrjenega mesta Bizanca, ki je bil zadnji ostanek prej obsežnega bizantinskega cesarstva.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 5.
<i>Ko smo že pri Bizancu, kako je bilo mesto dokončno preimenovano pod turško oblastjo?</i>	Dijaki odgovarjajo: <i>V Istanbul.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	PowerPoint, Diapozitiv 5.
<i>Drugo obdobje turških vpadov je trajalo od leta 1469 do leta 1483. To je čas najsilovitejših vpadov na Slovensko. Turško osvajanje se je močno razmahnilo, ko so leta 1453 zavzeli Carigrad. Zgolj desetletje zatem je turški sultan Mehmed Osvajalec zavzel Bosno in jo pridružil osmanskemu imperiju. Vsi vpadi druge faze so bili vodeni iz Bosne. Bili so zelo hitri, nepričakovani in siloviti. Njihov namen je bil dežele izropati, gospodarsko izčrpati in jih potem okupirati. Navadno so bili usmerjeni v eno izmed dežel, lahko pa tudi v več hkrati. V tej fazi usmerjeni na Kranjsko, Štajersko in Koroško ter tudi v Furlansko nižino. V letu dni so lahko vpadli tudi do štirikrat, zadrževali pa so se od dveh tednov do enega meseca.</i>	Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 6. Učno-delovni list.

<p>Če se navežemo na zemljevid v učbeniku na strani 167. Katera dežela je najbolj trpela vpade?</p> <p>Z zelenimi puščicami so prikazane ustaljene poti vdorov. Bi znali odgovoriti zakaj so vojaški oddelki izbrali prav te poti?</p>	<p>Dijaki odgovarjajo: Kranjska.</p> <p>Ker te poti potekajo po rečnih dolinah, po podoljih, kjer je prehod lahko dostopen.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>Učbenik, str. 167.</p>
<p>Takšne poti so omogočala vpad akindžije t.i. lahke turške konjenice, katere glavni namen je bilo silovito plenjenje. Bili so zelo kruti, saj so ugrabljali otroke z namenom, da jih vzgojijo v turške vojake. Posiljevali in zaslužnjevali so tudi ženske. Njihov prepoznavni znak so bili ukrivljeni meči in kij z bodicami.</p>	<p>Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 7. Učno-delovni list.</p>
<p>Preverili bomo, kako izpolnujete učno-delovni list.</p> <p>Kdaj so Turki vpadali v drugi fazi vpadanja? Katero so bila območja vpada v tej fazi?</p> <p>Kakšni so bili cilji vpada?</p> <p>Posebne značilnosti druge faze vpadanja?</p> <p>Kdo je bil vodja vpadov?</p>	<p>Dijaki odgovarjajo: Od 1460–1483. Kranjska, Štajerska, Koroška in Furlanska nižina. Izropanje dežel, gospodarsko izčrpanje in okupacija dežel. Napadi so bili vsi vodeni iz Bosne. Bili so hitri, siloviti in nepričakovani. Napadali so tudi štirikrat letno. Vodja je bil Mehmed Osvajalec.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>Učno-delovni list.</p>
<p>Tretja faza vpadanja med leti 1491-1500 ni bila tako intenzivna. To je namreč čas vladanja ogrskega kralja Matije Korvina, ki je dežele dobro branil pred Turki. Turke premaga v Bosni, ki jo tudi zasede. Poznan je</p>	<p>Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 8. Učno-delovni list.</p>

<p>tudi pod imenom kralj Matjaž. V slovenske dežele so Turki v tej fazi vpadali enkrat letno. Usmerjeni so bili predvsem na Dolenjsko, Notranjsko in okolica Celja ter Ptuja.</p>		slikovne demonstracije.	
<p>Četrta faza turškega vpadanja v letih 1522–1540 je povezana z osvajalskimi težnjami sultana Sulejmana II. Veličastnega. Prizadeval si je za zavzetje Dunaja. V tej fazi so napadli usmerjeni najbolj na Kranjsko, Štajersko, Prekmurje in Primorska. Cilj napadalcev, predvsem pa turški enot janičarjev je bil lov na ljudi, zajetje premoženja, in da bi del krščanske vojske zadrževali čim dlje od Dunaja. Janičarji so bili elitni pehotni korpus vojakov turškega sultana. Novačili so vojne ujetnike, pozneje pa so vzeli najspodobnejše otroke sultanovih podanikov in jih islamizirali. Sultan Sulejman II. Veličastni neuspešno oblega Dunaj. K njegovemu porazu je prispevalo slabo in vlažno vreme.</p>	Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 9. Učno-delovni list. PowerPoint, Diapozitiv 10.
<p>Zakaj so vlažne razmere prispevale k porazu Turkov, če upoštevamo način obleganja dobre organizirane in modernizirane turške vojske? S katerim orožjem so oblegali mesto?</p>	Dijaki odgovarjajo: Zaradi vlage se smodnik ni vžgal. Za obleganje uporabljajo že topove.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, Diapozitiv 10.
<p>Po porazu pred Dunajem so do sredine 16. stoletja vpadi vse redkejši. Še vedno se ponavljajo vpadi v Prekmurje, ki je pod ogrsko</p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda	PowerPoint, Diapozitiv 10.

<i>oblastjo. Tam prenehajo šele po letu 1717.</i>		razlage.	
<p><i>Ponovno bomo preverili izpolnjevanje učno-delovnega lista.</i></p> <p><i>Kako ste datirali čas vpada v tretji fazi?</i></p> <p><i>Katera so bila območja vpada v tretji fazi?</i></p> <p><i>Kaj pa značilnosti tretje faze vpadanja?</i></p> <p><i>Kdaj pa je bil čas vpada v četrti fazi?</i></p> <p><i>Katere so bila območja vpadanje četrte faze?</i></p> <p><i>Kakšni so bili cilji vpada?</i></p> <p><i>Kdo je bil vodja četrte faze vpadanja?</i></p> <p><i>Kako pa ste izpolnili okvirček pomembnih pojmov?</i></p> <p><i>Kdo so akindžije?</i></p> <p><i>Kako ste opisali janičarje?</i></p> <p><i>Čemu pripisujemo pomembnost letnice 1453?</i></p> <p><i>Kakšen pa je bil vzrok za poraz obleganja Dunaja v četrti fazi vpadanja?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo: <i>Od 1491–1500.</i> <i>Dolenjska, Notranjska, okolica Celja in okolica Ptuja.</i> <i>Vpadi manj intenzivni in zgolj enkrat letno.</i></p> <p><i>Čas vpadanja od 1522–1540.</i> <i>Območja Kranjske, Štajerske, Prekmurja in Primorske.</i> <i>Cilji so bili lov na ljudi in njihovo islamiziranje, zajetje premoženja in zadrževanje krščanske vojske stran od Dunaja.</i> <i>Vodja je bil Sulejman II. Veličastni.</i></p> <p><i>Lahka konjenica, sestavljena iz na hitro zbranimi jezdec, željnimi predvsem plena.</i> <i>Elitni korpus pehote vojakov turškega sultana. Novačili so vojne ujetnike in jih islamizirali.</i> <i>Zavzetju Bizanca.</i></p> <p><i>Zaradi vlažnosti, se smodnik ni vžgal.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>Učno-delovni list.</p>

2. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Protiturška obramba 10 minut	<p><i>Stalni turški vpadi so pomenili velik strah za ljudi. Obrambo proti Turkom je vsak družbeni sloj oblikoval posebej.</i></p> <p><i>Na začetku je bilo slovensko kmečko prebivalstvo v obrambi pred turškimi vpadniki prepuščeno samo sebi, zato se je začela samozaščitna dejavnost slovenskega kmečkega prebivalstva. Pred Turki so se začeli skrivati po jamah in gozdovih zasekah. Osnovali pa so tudi dobre obveščevalne tehnike. Pred nevernostjo turškega vdora so opozarjali z zvonovi in s prižigom grmad.</i></p>	Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 11. Učno-delovni list.
	<p><i>Kmetje so okoli cerkev na dvignjenih pobočjih gradili obzidja.</i></p> <p><i>Kako pravimo takim utrdbam, kot je prikazana na fotografiji?</i></p>	Dijaki si ogledajo fotografijo. Dijaki odgovarjajo: <i>Tabori.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.	PowerPoint, Diapozitiv 6. Učno-delovni list.
	<p><i>Tabori so posebnost slovenske arhitekture. Uporabljali so jih za lastno zaščito in zaščito premoženja. Na Slovenskem so jih zgradili okrog 350.</i></p> <p><i>Pozneje so turški vpadi postali nevarni tudi za plemiški sloj, tako da so Habsburžani začeli izvajati številne obrambne ukrepe. Na deželnih zborih so sprejeli nove obrambne rede. V obrambni sistem so bili vključeni vsi posestniki, tudi cerkvena gospostva. Zemljiški gospodje so utrjevali obzidja gradov, v vojsko pa so vpoklicali tudi podložnike.</i></p>	Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 11. Učno-delovni list. PowerPoint, Diapozitiv 12. Učno-delovni list.

<p><i>Vojska podložnikov t.i. črna vojska je bila pomožna vojaška sila. Glede na nevarnost so vpoklicali vsakega 30, 20, 10 ali 3 za orožje sposobnega moškega.</i></p>			
<p><i>Kaj menite je bila črna vojska dobro oborožena? Kakšna orožja so kmetje uporabljali v boju?</i></p> <p><i>V potrebe obrambe so zemljiški gospodje začeli tudi zviševati davke in uvajati nove izredne obrambne davke. Kaj povzroči dvig davkov za protiturško obrambo med slovenskim kmečkim prebivalstvom? Kaj pa mesta? Kako so se mesta branila pred vpadi?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo: Ne. Uporabljali so kmečko orodje, kot so vile, sekire, kose ...</p> <p><i>Privede do kmečkih uporov.</i></p> <p><i>Branila so se z obzidji.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 12.</p>
<p><i>Mestom so varnost zagotavljala obzidja. Nekateri izpostavljeni kraji so zato pridobili mestne pravice in s tem pravice do obzidja. Med njimi so Kočevje, Lož, Krško in Višnja Gora, ki si jih je dobro zapomniti.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in sproti rešujejo učno-delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 13. Učno-delovni list.</p>
<p><i>Sedaj pa boste imeli nalogo v dvojicah. Vsak par se bo postavil v vlogo srednjeveškega zavarovalniškega agenta. Napisati boste morali škodni zahtevek, kjer popišete nastalo škodo po turškem vpadu. Pri tem vas bom razdelila na pol. Polovica razreda bo popisala škodo med kmečkim slojem, druga polovica pa med meščanskim slojem. V škodni zahtevek vpišite datum vpada, deželo ali kraj vpada pri tem upoštevajte danes usvojeno znanje o fazah turškega vpadanja. Pomembno je tudi, da</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 14.</p>

<p><i>vpišete kako boste škodo poravnali (v obliki naturalnih dajatev ...). Pomagate si lahko z zemljevidom v učbeniku.</i></p> <p><i>Na voljo imate 5 minut. Nato bomo nekaj škodnih zahtevkom tudi prebrali.</i></p> <p><i>So navodila jasna?</i></p>			
<p>Nadzorujem delo dijakov.</p>	<p>Dijaki v paru pišejo »škodni zahtevek«.</p>	<p>Parna učna oblika. Metoda izkustvenega učenja: pisna igra vlog.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 14. Učbenik, str. 167.</p>
<p><i>Čas za zapis škodnega zahtevka je potekel. Sedaj bomo nekaj škodnih zahtevkov tudi prebrali.</i></p> <p><i>Začeli bomo s tistimi pri popisu škode med kmečkim prebivalstvom.</i></p>	<p>Izbrani dijaki škodni zahtevek preberejo, ostali dijaki poslušajo.</p> <p>Primer: <i>Kraj: Ljubelj</i> <i>Datum: 3. 6. 1530</i> <i>Med umikanjem vojske sultana Suljemana Veličastnega so kmetje prižigali kresove nad Ljubeljem. Kmečkemu prebivalstvu so požgali vse pridelek, ugrabili pa so okrog 8 mladeničev. Poškodovana je tudi vaška cerkev, ki je bila tudi izropana. Zahtevano je povračilo v naturalnih dajatvah, saj primanjkuje živeža za</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Metoda besedne demonstracije.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 14.</p>

<p><i>Sedaj pa še agenti popisa škode pri meščanih.</i></p>	<p><i>prebivalce vasi.</i></p> <p>Izbrani dijaki škodni zahtevek preberejo, ostali dijaki poslušajo.</p> <p>Primer:</p> <p><i>Kraj: Lož</i></p> <p><i>Datum: 4. 5. 1522</i></p> <p><i>Kraj Lož, ki je pridobil mestne privilegije je bil znova napaden. Turki so tokrat delno porušili novo obzidje. Požgali so vsa rodovitna polja in ugrabili 33 dečkov. Iz krajevne banke so vzeli 10 vreč denarja, porušili kovačnico in v hiši mestnega gospoda ukradli tri škatlice nakita.</i></p>		
<p><i>Ponovno bomo preverili, kako sledite današnji učni uri.</i></p> <p><i>Katere načini obrambe je uporabljalo kmečko prebivalstvo?</i></p> <p><i>Katere obveščevalne tehnike pa so uporabljali?</i></p> <p><i>Kako pa se je branilo plemstvo?</i></p> <p><i>Kakšne načine obrambe pa so uporabljala mesta?</i></p> <p><i>Kateri kraji pridobijo mestne pravice?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo:</p> <p><i>Skrivanje po jamah, skrivanje po gozdovih, gradnje taborov in združenje v črno vojsko.</i></p> <p><i>Kurjenje grmad in zvonjenje z zvonovi.</i></p> <p><i>Z utrjevanjem gradov, novimi davki, financiranjem vojske in vpoklicem črne vojske.</i></p> <p><i>Utrjevala so obzidja in podeljevala mestne pravice drugim krajem.</i></p> <p><i>Kočevje, Lož, Krško in Višnja Gora.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika.</p> <p>Metoda razgovora.</p>	<p>Učno-delovni list.</p>

3. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<i>Posledice turških vpadov</i> <i>5 minut</i>	<i>Turško plenjenje in opustošenje je pustilo mnogo posledic. Povedali smo, da so vpadi poleg velike materialne škode povzročili tudi povečan pritisk zemljiških gospodov na kmečko prebivalstvo, saj so uvajali nove obrambne davke ter tlako za ograjevanje gradov. Vidne posledice so bile tudi ograjevanje mest in nastajanje taborov. Vse skupaj pa je prispevalo k militarizaciji družbe. Celotno breme družbe je namenjeno obrambno-vojaškemu namenom.</i>	Dijaki poslušajo in izpolnjujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 15. Učno-delovni list.
	<i>Kaj pa bi lahko rekli glede demografskih in etničnih sprememb? Kaj se je zgodilo s številom prebivalstva? Kako pa so prebivalci ravnali na območjih stalnih vpadnic Turkov?</i>	Dijaki odgovarjajo: <i>Število prebivalstva se je zmanjšalo.</i> <i>So se iz teh območji odselili.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	PowerPoint, Diapozitiv 16.
	<i>Tako je. Številno prebivalstvo se je iz območji konstantne turške nevarnosti odseljevalo. Za seboj so pustili pustote t.i. območja zapuščenih kmetij. Na ta opustošena območja so zemljiški gospodje naselili Uskoke. To je bilo pravoslavno vlaško živinorejsko prebivalstvo, ki je bežalo pred islamom. V zameno za obrambo dežel pred turki dobijo v dar posest in vojaško službo. Hkrati pa prejmejo tudi cesarski privilegij, ki jim je podeljeval versko in osebno svobodo ter jih razbremenil plačevanja dajatev.</i>	Dijaki poslušajo in izpolnjujejo učno-delovni list.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 16. Učno-delovni list.

<p><i>Poglejmo zemljevid. Kje so območja pustot, kjer so se naselili Uskoki?</i></p>	<p>Dijaki s pomočjo zemljevida odgovarjajo: <i>Območje Bele krajine, v okolici Brežic, okolici Gorice, Slovenskega primorja, Vipavske doline, Posavja, Kras, Furlanija, južna Štajerska...</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 17.</p>
<p><i>Zaradi zapuščanja obdelovalnih površin, pa je posledica vpadov tudi naraščanje cen izdelkov in njihovo pomanjkanje. Prizadeta je bila tako kmečka trgovina in obrt, kar je povzročilo nazadovanje gospodarstva.</i> <i>Stalnost in intenzivnost vpadov, pa sta pustila pečat v ljudskem doživljanju Turkov. Spodbudili so nastanek ljudskega slovstva, v katerem imajo Turki negativno podobo. K temu je pripomogla tudi stalna protiturška propaganda, v obliki letakov, pozivov, pesmimi.</i> <i>Z oddaljitvijo turške nevarnosti pa so začeli visoko sloji ceniti turško umetnost. Na svojih dvorih so hranili turkerije.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in izpolnjujejo učno-delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 18. Učno-delovni list.</p>
<p><i>Kaj bi lahko uvrstili med turkerije, turško zbirko umetnosti?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo: <i>Preproge, pohištvo, nakit, slike ...</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 18.</p>
<p><i>Na dvorih je osmanska kultura postala prisotna v povestih, operah in pesnitvah. Med kmečkim prebivalstvom pa se je še dolgo izraz Turek ohranil kot pojem za podobo zla. Turška zapuščina so tudi krajevna imena številnih krajev, ki nakazujejo na turške vpade. Takšna so Turški klanec, Grmada,</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in izpolnjujejo učno-delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, Diapozitiv 18. Učno-delovni list.</p>

<i>Tabor, Bežigrad ...</i>			
<p><i>Ker bomo do konca preverili vaš zapis na učno-delovnih listih, bomo preverili vaše odgovore.</i></p> <p><i>Kaj ste dopisali pri povečanem pritisku zemljiških gospodov pri posledicah turških vpadov?</i></p> <p><i>Kaj pa ste dopisali pri gospodarskih spremembah?</i></p> <p><i>Kako pa ste izpolnili okvirčka pomembnih pojmov?</i></p> <p><i>Kaj je črna vojska?</i></p> <p><i>Pojasnite pojem pustota?</i></p> <p><i>Kako ste opisali Uskoke in kako turkerije?</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo:</p> <p><i>Utrjevanje gradov in obrambni davek.</i></p> <p><i>Pomanjkanje pridelkov in zvišanje cen.</i></p> <p><i>Kmečka vojska pehote organizirana v času turških vpadov.</i></p> <p><i>Neobdelana kmetija na popolnoma izpraznjena območjih zaradi vpadov.</i></p> <p><i>Uskoki so pravoslavno vlaško živinorejsko prebivalstvo, ki je bežalo pred islamom. Za obrambo dežel dobijo v dar posest in vojaško službo.</i></p> <p><i>Turkerije pa zbirka turške umetnosti (slike, pohištvo, preproge).</i></p>	<p>Frontalna učna oblika.</p> <p>Metoda razgovora.</p>	<p>Učno-delovni list.</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
8 minut	<i>V zaključnem delu ure bomo današnje usvojeno znanje o turških vpadih in</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika.	

<p><i>modernizaciji habsburške monarhije tudi preverili. Zaprli boste učbenike in pospravili današnje učno-delovne liste. Dobili boste preverjalne liste s šestimi nalogami. Vsaka naloga je tudi točkovana. Vsak bo sam zase rešil te naloge. Za reševanje preverjalnega lista imate na voljo pet minut. Razdelim preverjalne liste.</i></p>		Metoda razlage.	Preverjalni list.
<p>Nadzorujem dijake med reševanjem preverjalnega lista.</p>	Dijaki rešujejo preverjalni list.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list.
<p><i>Čas za reševanje je potekel. Predlagam, da si s sosedom izmenjate preverjalne liste. Postavili se boste v kožo učitelja in sošolcu preverili pravilnost rešitev, ter vnesli število toč. Rešitve bomo podali skupaj, zapisane so tudi na projicirani predstavitvi.</i></p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PowerPoint, Diapozitiv 19.
<p><i>Prva naloga se je glasila tako: V 15. stoletju so se začeli turški vpadi na slovensko ozemlje. Pojasni, kakšen je bil namen turških vpadov na samem začetku (1. faza), v drugi polovici 15. stoletja (2. faza) in kakšen v prvi polovici 16. stoletja (4. faza)? Naj nekdo izmed vas prebere rešitve.</i></p>	<p>Dijaki odgovarjajo na vprašanja in preverjajo zapisane odgovore na preverjalnih listih, ter jih točkujejo.</p> <p>Dijaki odgovarjajo: <i>V prvi fazi je bil namen vpadov zgolj ropanje dežel. V drugi fazi je bil namen vpadov gospodarsko izčrpati dežele in jih okupirati. V četrti fazi je bil namen vpadov v dežele lov na ljudi, zajetje premoženja,</i></p>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	PowerPoint, Diapozitiv 19.

<p><i>Za vsak pravilno naveden namen vpada, ste prejeli eno točko. S to nalogo smo preverili tudi današnji cilj učne ure: naštetih in opisati vzroke turškega vpadanja.</i></p> <p><i>Gremo na drugo nalogo, ki se glasi: Poveži imena in pojme levega stolpca z ustrezno razlago desnega stolpca tako, da pred pravilno trditev na desni zapišete ustrezno črko iz levega stolpca.</i></p> <p><i>Vsak pravilno povezen odgovor je vreden 0,5 točke. Vidim da ste usvojili cilj obrazložiti pojme: akindžije, turkerije, Uskoki, janičarji, pustota in črna vojska.</i></p> <p><i>Pri tretji nalogi je bilo potrebno pojasniti kako so se pred turki poskušali zaščititi kmetje, meščani in plemstvo. Pri vsakem družbenem sloju navedi vsaj dva ukrepa zaščite.</i></p>	<p><i>in želja da bi del krščanske vojske zadrževali čim dlje od Dunaja.</i></p> <p>Dijaki odgovarjajo: C, nič, A, B, F, E, D</p> <p>Dijaki odgovarjajo:</p> <p>a) kmetje: Zaščita z gradnjo taborov, organizacijo črne vojske, skrivanje po jamah in gozdnih zasekah, kurjenje grmad, zvonjenje. (2 t)</p> <p>b) meščanstvo: Kraji ob vpadnicah dobijo mestne pravice do obzidja, utrjevanje mestnih obzidji. (2t)</p> <p>c) plemstvo: Dodatno ograjevanje gradov, novi obrambni davki, plačevanje najemniške vojske</p>		<p>PowerPoint, Diapozitiv 20.</p> <p>PowerPoint, Diapozitiv 21.</p>
--	--	--	---

<p><i>Naloga je preverjala cilj: opisati in razložiti, na kakšen način je bila organizirana protiturška obramba.</i></p> <p><i>Pri četrti nalogi ste obkroževali odgovore. preglejmo vaše rešitve. Pravilno obkroženi odgovori so: A, C, D, F, H, J. S to nalogo smo delno preverili cilj naštevanja in pojasnjevanja posledic turških vpadov.</i></p> <p><i>Kako pa ste odgovorili na peto nalogo: Ovrednoti pomen turških vpadov za takratno slovensko prebivalstvo. Pri tem upoštevaj demografske (2t), gospodarske (2t) in socialne elemente (2t).</i></p> <p><i>Dosegli smo cilj ovrednotenja pomena turških vpadov za prebivalstvo takratnih slovenskih dežel.</i></p>	<p><i>Turški vpadi so spremenili demografsko podobo slovenskih dežel. Zaradi pobojev se je zmanjšalo število prebivalcev, prebivalstvo se je iz območjih stalnih vpadov preseljevalo v notranjost, na opustošena območja pa so se naselili Uskoki. Vpadi so povzročili upad kmečke trgovine in obrt ter posledično pomanjkanje in podražitev izdelkov. Nenehna turška nevarnost je med prebivalce vnesla strah, ki je sprožil nastanek ljudskega slovstva. Obenem pa je turška prisotnost vnesla militarizacijo družbe in gradnjo obrambnih taborov.</i></p>		<p>PowerPoint, Diapozitiv 22.</p> <p>PowerPoint, Diapozitiv 23.</p>
--	--	--	---

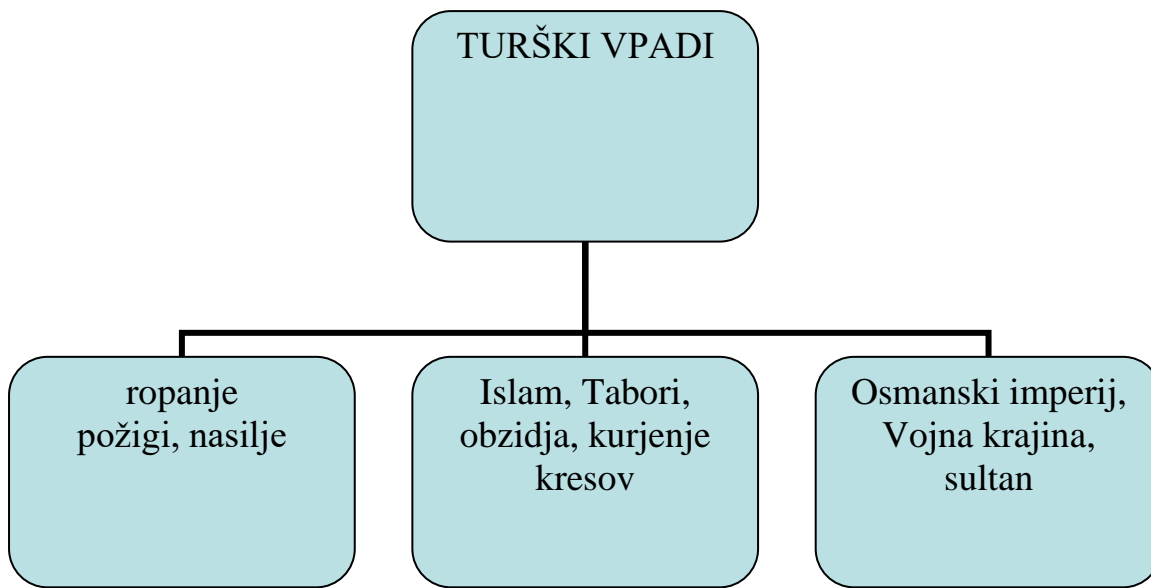
<p><i>Pri šesti nalogi pa ste med seboj primerjali drugo in četrto fazo vpadanja. Pri tem ste morali upoštevati primerjavo med vodji vpadov in smermi oz. območji vpadov. Bi skupaj prebrali odgovor. Pojasnim način točkovanja.</i></p> <p><i>Ta naloga preverja cilj naštevanja in pojasnjevanja ključnih faz osmanskega prodiranja na slovensko ozemlje. Pojasnim način točkovanja.</i></p> <p><i>Po današnji učni uri znamo (ocenim na koncu ure na petstopenjski lestvici od 1 do 5 posamezen cilj učne ure):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>navesti in pojasniti štiri ključne faze osmanskega prodiranja na slovensko ozemlje,</i> - <i>našteti in opisati vzroke turškega vpadanja,</i> - <i>obrazložiti pojme: akindžije, turkerije, Uskoki, janičarji, pustota in črna vojska.</i> - <i>opisati in razložiti na kakšen način je</i> 	<p><i>Dijaki odgovarjajo:</i></p> <p><i>Organizator druge faze vpadov je sultan Mehmed Osvajalec, medtem ko je organizator četrte faze vpadov sultana Sulejmana II. Veličastnega. V drugi fazi so vpadi usmerjeni Kranjsko, Štajersko in Koroško ter tudi v Furlansko nižino. V četrta fazi pa so napadli usmerjeni najbolj na Kranjsko, Štajersko, Prekmurje in Primorje.</i></p> <p>Dijaki poslušajo.</p>		<p>PowerPoint, Diapozitiv 24.</p> <p>PowerPoint, Diapozitiv 25.</p>
--	---	--	---

<p><i>bila organizirana protiturška obramba,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>našteti in pojasniti posledice turških vpadov,</i> - <i>ovrednotiti pomen turških vpadov za prebivalstvo takratnih slovenskih dežel.</i> 			
<p><i>Za domačo nalogo, pa prosim vzemite list z zapisom misli iz začetka ure. Na že obstoječi miselni vzorec ali alineje z drugačno barvo vnesite vse, kar ste se danes naučili novega o turških vpadih. Naslednjič bomo vaše posodobljene vzorce preverili, kajti nadaljevali bomo z oblikovanjem Notranje Avstrije in vzpostavitev Vojne krajine.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Tabelska slika 1.</p>

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Tabelska slika 1
PRILOGA 2 :	Učno-delovni list
PRILOGA 3 :	Rešitve učno-delovnega lista
PRILOGA 4:	Preverjalni list
PRILOGA 5:	Rešitve preverjalnega lista
PRILOGA 6:	PowerPoint predstavitev

PRILOGA 1: Tabela slika 1

PRILOGA 2: Učno-delovni list

Učno-delovni list: **Turški vpadi in modernizacija habsburške monarhije**

V 14. stoletju se je država osmanskih Turkov s plenilskimi napadi hitro širila po Balkanskem polotoku. Turško prodiranje proti severu je _____ doseglo tudi habsburške dežele. V slovenske dežele pa so vpadali v 15. in 16. stoletju. Slovenske dežele, kljub številnim vpadom _____ zavzeli.

1. Faze turških vpadov na slovensko ozemlje

▪ **1. faza turškega vpadanja**

➤ čas vpada: _____

➤ območje vpada: _____

➤ cilji vpada: _____

➤ značilnosti: _____

▪ **2. faza turškega vpadanja**

➤ čas vpada: _____

➤ območje vpada: _____

➤ cilji vpada: _____

➤ značilnosti: _____

➤ vodja: _____

Akindžije = _____

Janičarji = _____

Letnica 1453 = _____

▪ **3. faza turškega vpadanja**

➤ čas vpada: _____

➤ območje vpada: _____

➤ značilnosti: _____

Matija Korvin

▪ **4. faza turškega vpadanja**

➤ čas vpada: _____

➤ območje vpada: _____

➤ cilji vpada: _____

➤ vodja: _____

1529 = prvo turško obleganje Dunaja (Sulejman II. Veličastni)
= poraz Turkov zaradi slabega in vlažnega vremena
= vzrok: _____

2. Protiturška obramba

<p>Kmečko prebivalstvo</p> <p>Načini obrambe:</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>Obveščevalne tehnike:</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p>	<p>Plemstvo</p> <p><i>Izvajati začne številne obrambne ukrepe. Na deželnih zborih so sprejeli nove obrambne rede.</i></p> <p>Načini obrambe:</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p>	<p>Meščanstvo</p> <p>Načini obrambe:</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>Privilegije mesta pridobijo:</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p> <p>➤ _____</p>
--	--	---

Naredijo naj se sezname vsakega 30., 10., in 5 moža, v vsaki deželni četrti pa zberejo tako poveljstvo, da bo lahko sklicevalo in vodilo v posamezni četrti 500 mož.

Vir: Simoniti, V., 1991. Vojaška organizacija na Slovenskem v 16. stoletju, Ljubljana: Slovenska matica, str. 63

Tabor in cerkev sv. Trojice, Hrastovlje
Vir: Zgodovina 2. Srednji in novi vek, str. 181

Črna vojska = _____

Pustote = _____

Uskoki = _____

Turkerije = _____

3. Posledice turških vpadov

- veliko materialne škode
- povečan pritisk zemljiških gospodov na kmečko prebivalstvo:
 - tlaka _____
 - uvajanje novih davkov _____
 - črna vojska
- militarizacija družbe:
 - gradnja obrambnih taborov, obzidji
- visoki sloji začnejo ceniti osmansko umetnost
- ljudsko slovstvo (negativna podoba Turkov)
- demografske spremembe:
 - upad št. prebivalcev
 - preseljevanje prebivalcev iz opustošenih območji v notranjost dežel
 - spremenjena etnična sestava prebivalstva (Uskoki)
- gospodarske spremembe:
 - upad kmečke trgovine in obrti
 - _____
- poimenovanje krajev:
 - npr. Grmada, Tabor, Bežigrad

PRILOGA 3: Rešitve učno-delovnega lista

Učno-delovni list: **Turški vpadi in modernizacija habsburške monarhije**

V 14. stoletju se je država osmanskih Turkov s plenilskimi napadi hitro širila po Balkanskem polotoku. Turško prodiranje proti severu je v 15. stoletju doseglo tudi habsburške dežele. V slovenske dežele pa so vpadali v 15. in 16. stoletju. Slovenske dežele, kljub številnim vpadom niso zavzeli.

4. Faze turških vpadov na slovensko ozemlje

▪ 1. faza turškega vpadanja

➤ čas vpada: 1408

➤ območje vpada: Metlika

➤ cilji vpada: izključno ropanje

➤ značilnosti: manjše skupine vojakov
strah med prebivalstvom

▪ 2. faza turškega vpadanja

➤ čas vpada: 1469–1483

➤ območje vpada: Kranjska

Štajerska

Koroška

Furlanska nižina

➤ cilji vpada: izropanje dežel

gospodarsko izčrpanje

okupacija dežel

➤ značilnosti: napadi vodeni iz Bosne, hitri,
siloviti in nepričakovani, tudi do štirikrat
na leto

➤ vodja: Mehmed Osvajalec

Vir: en.wikipedia.org

Akindžije = lahka konjenica, sestavljena iz na
hitro zbranimi jezdec, željnimi predvsem plena

Janičarji = elitni korpus pehote vojakov turškega
sultana. Novačili so vojne ujetnike in jih
islamizirali.

Letnica **1453** = Zavzetje Bizanca

▪ 3. faza turškega vpadanja

➤ čas vpada: 1492–1500

➤ območje vpada: Dolenjska

Notranjska
okolica Celja
okolica Ptuja

➤ značilnosti: manj intenzivni, enkrat letno

Matija Korvin

▪ 4. faza turškega vpadanja

➤ čas vpada: 1522–1540

➤ območje vpada: Kranjska

Štajerska
Prekmurje
Primorska

➤ cilji vpada: lov na ljudi in islamizacija

zajetje premoženja

zadrževanje krščanske vojske stran od
Dunaja

➤ vodja: Sulejman II. Veličastni

1529 = prvo turško obleganje Dunaja (Sulejman II. Veličastni)
= poraz Turkov zaradi slabega in vlažnega vremena
= vzrok: zaradi vlažnosti se smodnik ni vžgal

5. Protiturška obramba

<p>Kmečko prebivalstvo</p> <p>Načini obrambe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>skrivanje po jamah</u> ➤ <u>skrivanje v gozdovih</u> ➤ <u>gradnja taborov</u> ➤ <u>črna vojska</u> <p>Obveščevalne tehnike:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>kurjenje grmad</u> ➤ <u>zvonjenje</u> 	<p>Plemstvo</p> <p><i>Izvajati začne številne obrambne ukrepe. Na deželnih zborih so sprejeli nove obrambne rede.</i></p> <p>Načini obrambe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>utrjevanje gradov</u> ➤ <u>novi davki</u> ➤ <u>financiranje vojske</u> ➤ <u>vpoklic črne vojske</u> 	<p>Meščanstvo</p> <p>Načini obrambe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>utrjevanje obzidja mest</u> ➤ <u>podeljevanje mestnih pravic (gradnja zidu)</u> <p>Privilegije mesta pridobijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>Kočevje,</u> ➤ <u>Lož,</u> ➤ <u>Krško</u> ➤ <u>Višnja Gora</u>
--	--	--

Naredijo naj se sezname vsakega 30., 10., in 5 moža, v vsaki deželni četrti pa zberejo tako poveljstvo, da bo lahko sklicevalo in vodilo v posamezni četrti 500 mož.

Vir: Simoniti, V., 1991. Vojaška organizacija na Slovenskem v 16. stoletju, Ljubljana: Slovenska matica, str. 63

Tabor in cerkev sv. Trojice, Hrastovlje

Vir: Zgodovina 2. Srednji in novi vek, str. 181

Črna vojska = kmečka vojska pehote organizirana v času turških vpadov

Pustote = neobdelana kmetija / popolnoma izpraznjena območja zaradi vpadov

Uskoki = pravoslavno vlaško živinorejsko prebivalstvo, bežalo pred islamom. Za obrambo dežel dobijo v dar posest in vojaško službo.

Turkerije = zbirka turške umetnosti (slike, pohišstvo, preproge ...)

6. Posledice turških vpadov

- veliko materialne škode
- povečan pritisk zemljiških gospodov na kmečko prebivalstvo:
 - tlaka
 - utrjevanje gradov
 - uvajanje novih davkov
 - obrambni davek
 - črna vojska
- militarizacija družbe:
 - gradnja obrambnih taborov, obzidij
- visoki sloji začnejo centi osmansko umetnost
- ljudsko slovstvo (negativna podoba Turkov)
- demografske spremembe:
 - upad št. prebivalcev
 - preseljevanje prebivalcev iz opustošenih območji v notranjost dežel
 - spremenjena etnična sestava prebivalstva (Uskoki)
- gospodarske spremembe:
 - upad kmečke trgovine in obrti
 - pomanjkanje pridelkov in zvišanje cen
- poimenovanje krajev:
 - npr. Grmada, Tabor, Bežigrad

PRILOGA 4: Preverjalni list

Preverjalni list: Turški vpadi in modernizacija habsburške monarhije

Št. vseh točk:

Natančno preberi navodila. Odgovarjaj s kratkimi odgovori. (Vrednost odgovora je zapisana v kvadratu ali navodilih).

1. V 15. stoletju so se začeli turški vpadi na slovensko ozemlje.

Pojasni, kakšen je bil namen turških vpadov na samem začetku (1. faza), v drugi polovici 15. stoletja (2. faza) in kakšen v prvi polovici 16. stoletja (4. faza)?

2. **Poveži imena in pojme levega stolpca z ustrezno razlago desnega stolpca tako, da pred pravilno trditev na desni zapišete ustrezno črko iz levega stolpca.** Vsak pravilno povezan pojem je vreden 0,5 točke.

A Uskoki	_____ Lahka turška konjenica
B Črna vojska	_____ Turška zbirka umetnosti
C Akindžije	_____ Vojska Vojne krajine
D Matija Korvin	_____ Vojska podložnih kmetov
E Sulejman II. Veličastni	_____ Elitni korpus vojakov turškega sultana
F Janičarji	_____ Obleganje Dunaja
	_____ Kralj Matjaž

3. Že v času prvih turških vpadov se je pojavilo vprašanje obrambe. **Pojasni kako so se pred turki poskušali zaščititi kmetje, meščani in plemstvo. Pri vsakem družbenem sloju navedi vsaj dva ukrepa zaščite.**

a) kmetje: _____ (2 t)

b) meščanstvo: _____ (2t)

c) plemstvo: _____ (2t)

4. **Obkroži črko pred pravilnimi odgovori.** Vsak pravilno obkrožen odgovor je vreden 0,5 točke.

Posledice turških vpadov so bile:

A) Upad števila prebivalstva	F) Novi obrambni davki
B) Gospodarska rast	G) Zavračanje turške umetnosti v višjih slojih
C) Spremenjena etična sestava na slovenskem	H) Gradnja taborov
D) Nastanek ljudskega slovstva	I) Izginjanje pustot
E) Kraja Lož in Grmada pridobita mestne pravice	J) Organizacija črne vojske

5. **Ovrednoti pomen turških vpadov za takratno slovensko prebivalstvo. Pri tem upoštevaj demografske (2t), gospodarske (2t) in socialne elemente (2t).**

/ 6

6. **Med seboj primerjaj vse štiri faze turškega vpadanja na slovensko ozemlje. Pri tem upoštevaj cilje vpadov (2t) in smeri oz. območje vpadov(2t).**

/ 4

PROLOGA 5: Rešitve preverjalnega lista

Preverjalni list: Turški vpadi in modernizacija habsburške monarhije

Št. vseh točk:

Natančno preberi navodila. Odgovarjaj s kratkimi odgovori. (Vrednost odgovora je zapisana v kvadratu ali navodilih).

1. V 15. stoletju so se začeli turški vpadi na slovensko ozemlje.

Pojasni, kakšen je bil namen turških vpadov na samem začetku (1. faza), v drugi polovici 15. stoletja (2. faza) in kakšen v prvi polovici 16. stoletja (4. faza)?

V prvi fazi je bil namen vpadov zgolj ropanje dežel. 1 točka

V drugi fazi je bil namen vpadov gospodarsko izčrpati dežele in jih okupirati. 1 točka

V četrti fazi je bil namen vpadov v dežele lov na ljudi, zajetje premoženja, in želja da bi del krščanske vojske zadrževali čim dlje od Dunaja. 1 točka

2. **Poveži imena in pojme levega stolpca z ustrežno razlago desnega stolpca tako, da pred pravilno trditev na desni zapišete ustrežno črko iz levega stolpca.** Vsak pravilno povezan pojem je vreden 0,5 točke.

A Uskoki

C Lahka turška konjenica

B Črna vojska

 Turška zbirka umetnosti

C Akindžije

A Vojska Vojne krajine

D Matija Korvin

B Vojska podložnih kmetov

E Sulejman II. Veličastni

F Elitni korpus vojakov turškega sultana

F Janičarji

E Obleganje Dunaja

D Kralj Matjaž

Vsak pravilno povezan pojem se točkuje s 0,5 točke.

3. Že v času prvih turških vpadov se je pojavilo vprašanje obrambe. **Pojasni kako so se pred turki poskušali zaščititi kmetje, meščani in plemstvo. Pri vsakem družbenem sloju navedi vsaj dva ukrepa zaščite.**

a) **kmetje:** Zaščita z gradnjo taborov, organizacijo črne vojske, skrivanje po jamah in gozdnih zasekah, kurjenje grmad, zvonjenje. (2 t) En ukrep se točkuje z eno točko. Točkujeta se prva dva odgovora. Kaj pa če dijak napiše poleg dveh pravilnih tudi enega napačnega?

b) **meščanstvo:** Kraji ob vpadnicah dobijo mestne pravice do obzidja, utrievanje mestnih obzidij. (2t) En element 1 točka. Upoštevata se dva pravilna.

c) **plemstvo:** Dotatno ograjevanje gradov, novi obrambni davki, plačevanje najemniške vojske.(2t) En element 1 točka. Upoštevata se dva.

4. **Obkroži črko pred pravilnimi odgovori.** Vsak pravilno obkrožen odgovor je vreden 0,5 točke.

Posledice turških vpadov so bile:

A) Upad števila prebivalstva

F) Novi obrambni davki

B) Gospodarska rast

G) Zavračanje turške umetnosti v višjih slojih

C) Spremenjena etična sestava na slovenskem

H) Gradnja taborov

D) Nastanek ljudskega slovstva

I) Izginjanje pustot

E) Kraja Lož in Grmada pridobita mestne pravice

J) Organizacija črne vojske

Vsak pravilno obkrožen odgovor se točkuje s 0,5 točke.

5. **Ovrednoti pomen turških vpadov za takratno slovensko prebivalstvo. Pri tem upoštevaj demografske (2t), gospodarske (2t) in socialne elemente (2t).**

Turški vpadi so spremenili demografsko podobo slovenskih dežel. Zaradi pobojev se je zmanjšalo število prebivalcev (1 točka), prebivalstvo se je iz območjih stalnih vpadov preseljevalo v notranjost, na opustošena območja pa so se naselili Uskoki. (1 točka)
1 točka za eno navedbo, 2 točki za dve navedbi.

Vpadi so povzročili upad kmečke trgovine in obrt (1 točka) ter posledično pomanjkanje in podražitev izdelkov. (1 točka)

Nenehna turška nevarnost je med prebivalce vnesla strah, ki je sprožil nastanek ljudskega slovstva. (1 točka) Obenem pa je turška prisotnost vnesla militarizacijo družbe in gradnjo obrambnih taborov. (1 točka)

/ 6

6. **Med seboj primerjaj drugo in četrto fazo turškega vpadanja na slovensko ozemlje. Pri tem upoštevaj kdo je organizator vpadov - ime turškega sultana (2t) in smeri oz. območje vpadov(2t).**

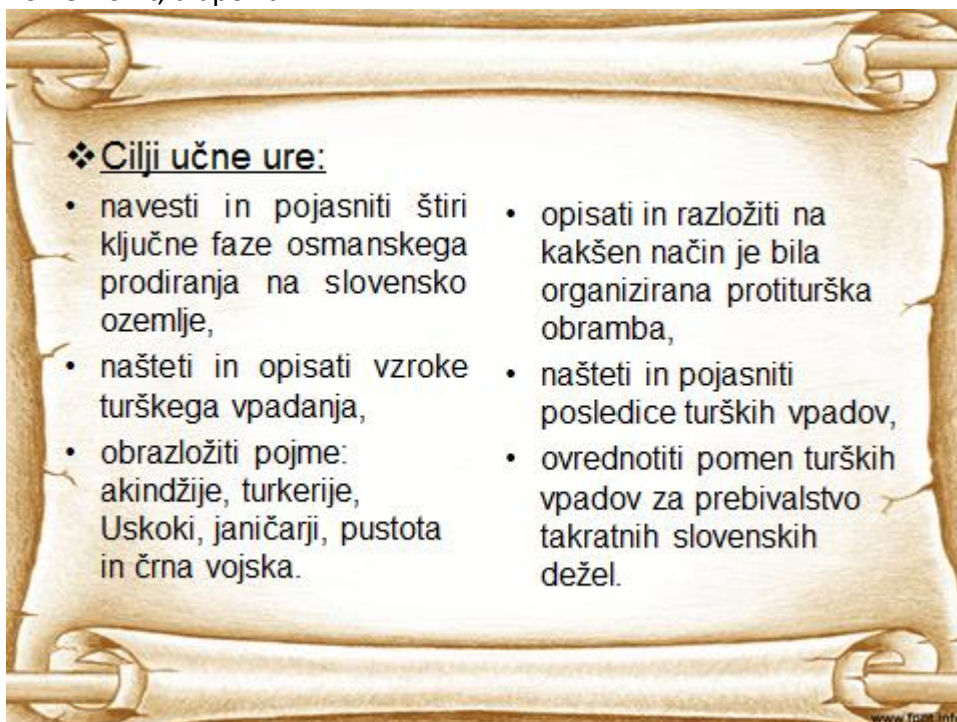
Organizator druge faze vpadov je sultan Mehmed Osvajalec. 1 točka

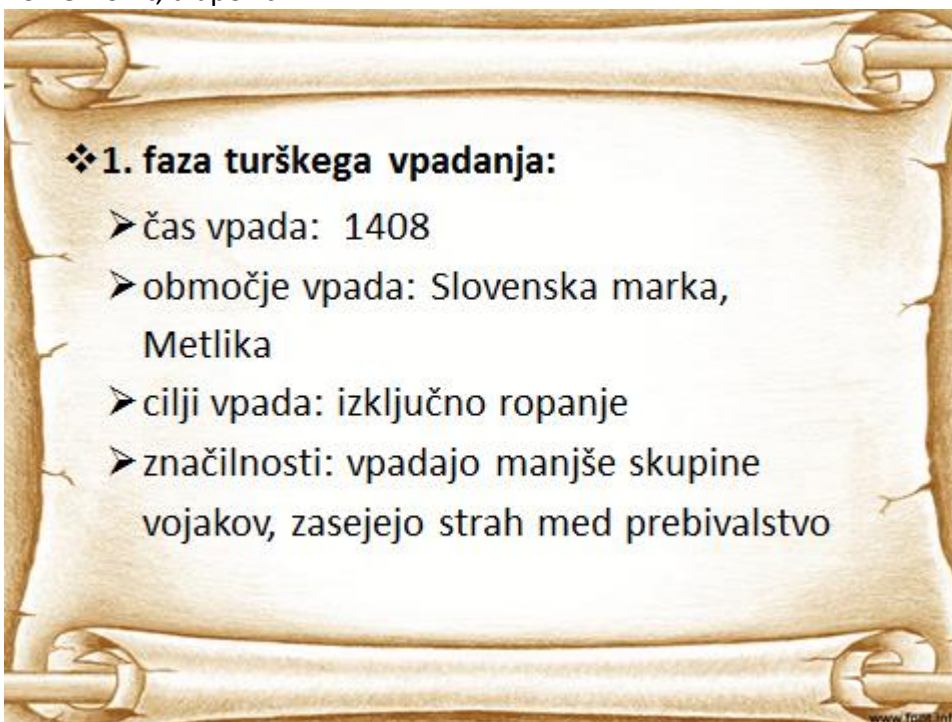
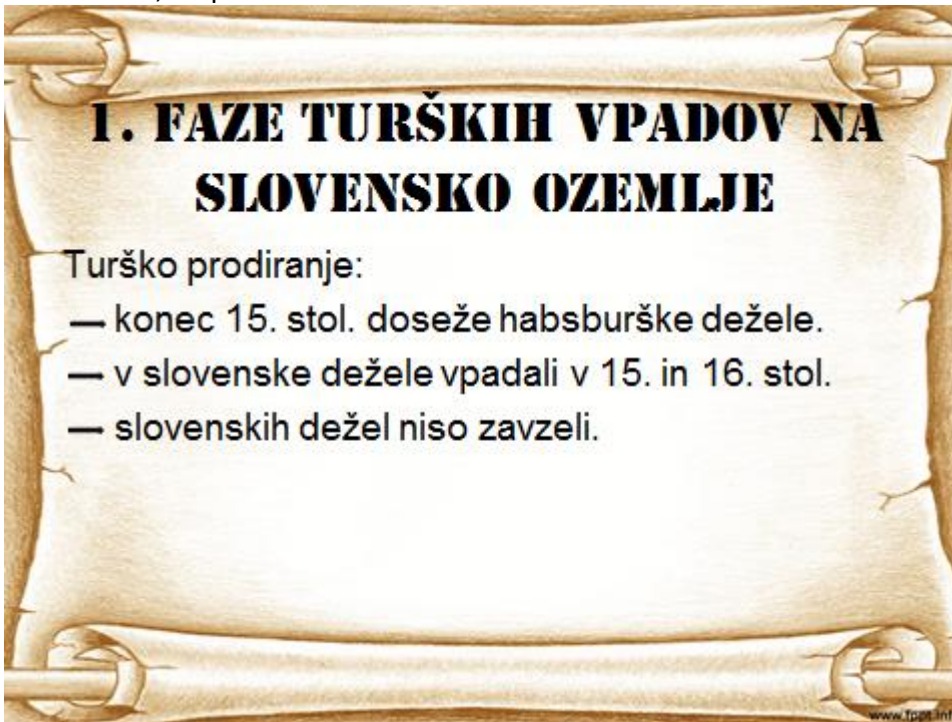
Medtem ko je organizator četrte faze vpadov sultana Sulejmana II. Veličastnega. 1 točka

V drugi fazi so vpadi usmerjeni Kranjsko, Štajersko in Koroško ter tudi v Furlansko nižino. 1 točka

V četrti fazi pa so napadli usmerjeni najbolj na Kranjsko, Štajersko, Prekmurje in Primorje. 1 točka

/ 4

❖ Obdobje 40-letnega miru

Sorodstvene vezi

Ulrik II. Celjski

Sultan Murat II.

www.fppt.info

❖ 2. faza turškega vpadanja

- čas vpada: 1469–1483
- območje vpada: Kranjska, Furlanska nižina
- cilji vpada: izropanje dežel, gospodarsko izčrpanje, okupacija dežel
- značilnosti: vsi napadi vodeni in nepričakovani vpadi, turške samkratovane
- vodja: sultan **Mehmed Osvajalec**

1453 = Zavzetje Carigrada (Bizanc, Konstantinopol, Istanbul)

www.fppt.info

- **Akindžije** = lahka turška konjenice, katere glavni namen je bilo silovito plenjenje.

Vir slike: https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Leobersdorf

www.fppt.info

❖ 3. faza turškega vpadanja

- čas vpada: 1491-1500
- območje vpada: Dolenjska
Notranjska
okolica Celja
okolica Ptuja
- značilnosti: manj intenzivni vpadi, zgolj enkrat letno
čas ogrskega kralja Matija Korvina

Matija Korvin

Vir slike: shorturl.at/fgOS8

www.fppt.info

❖ **4. faza turškega vpadanja**

- čas vpada: 1522–1540
- območje vpada: Kranjska, Štajerska, Prekmurje in Primorska
- cilji vpada: lov na ljudi in njihovo islamiziranje, zajetje premoženja ter zadrževanje krščanske vojske stran od Dunaja
- vodja: **Sulejman II. Veličastni**

www.fppt.info

➤ **Janičarji** = elitni pehotni korpus vojakov turškega sultana. Novačili so vojne ujetnike, pozneje pa so vzeli najspodobnejše otroke sultanovih podanikov in jih islamizirali.

Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Prvo_obleganje_Dunaja

www.fppt.info

2. PROTITURŠKA OBRAMBA

- ❖ **Kmečko prebivalstvo**
 - **Načini obrambe:**
 - skrivanje po jamah
 - skrivanje v gozdovih
 - črna vojska
 - gradnja taborov
 - **Obveščevalne tehnike:**
 - kurjenje grmad
 - zvonjenje

Vir:
https://kraj.si/slovenija/hrastovlje_cerkev_svete_trojice/slo

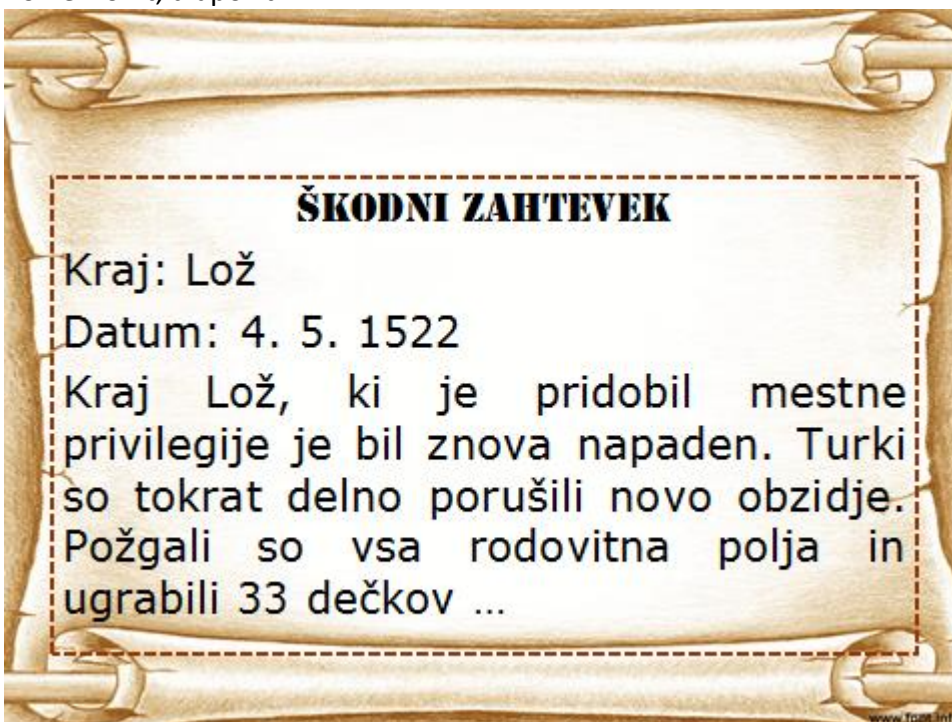
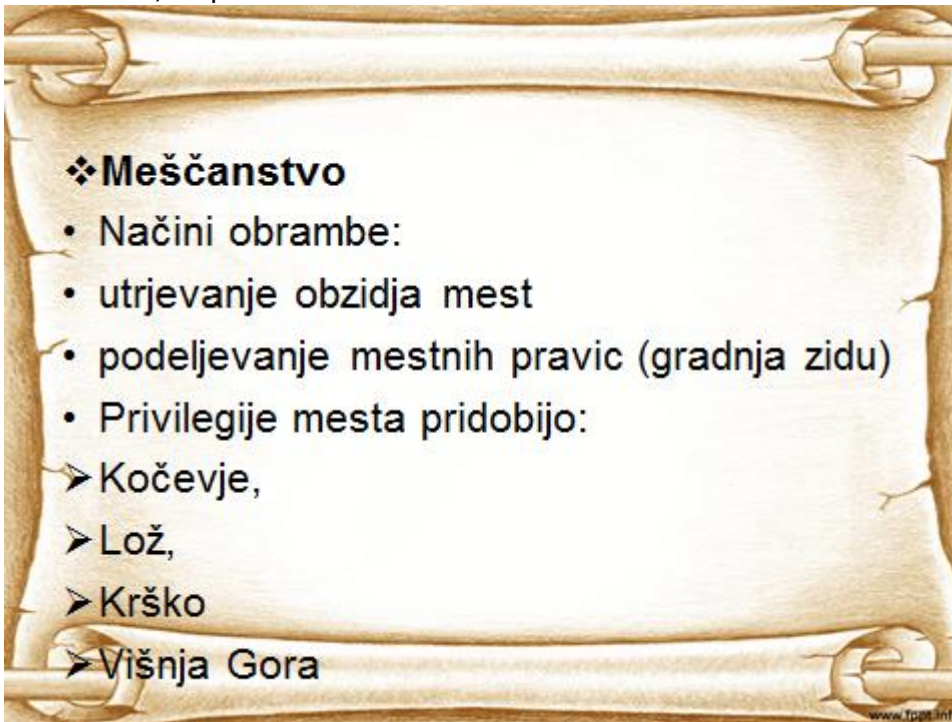

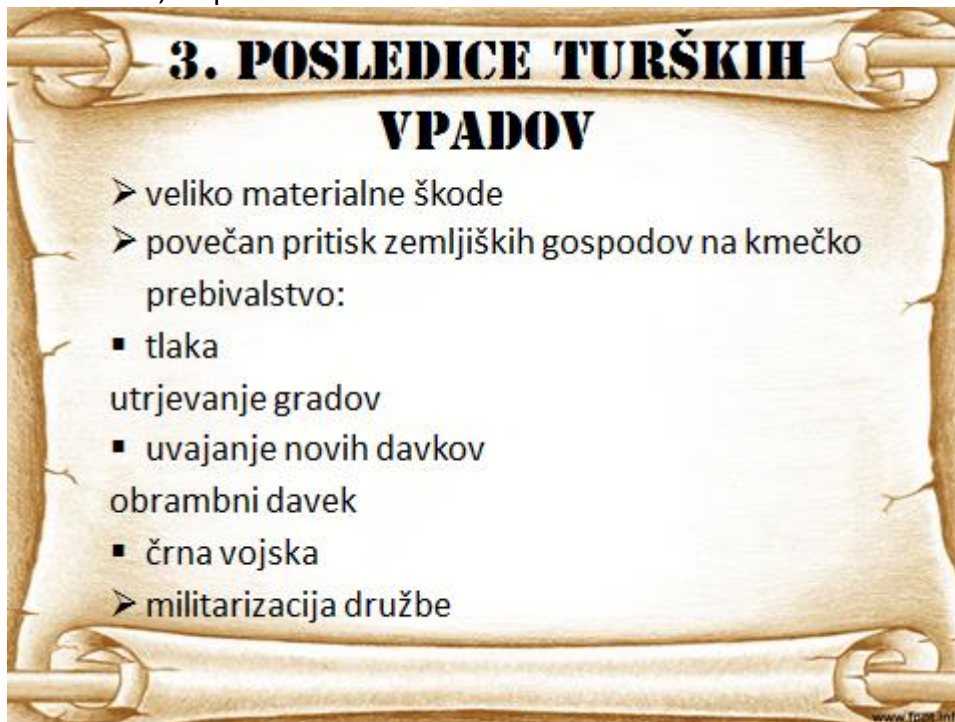
www.fppt.info

- ❖ **Plemstvo**
 - *Izvajati začne številne obrambne ukrepe. Na deželnih zborih so sprejeli nove obrambne rede.*
 - **Načini obrambe:**
 - utrjevanje gradov
 - novi davki
 - financiranje vojske
 - vpoklic črne vojske

**Črna vojska =
vojska podložnikov,
pomožna vojaška
sila pri protiturški
obrambi**

www.fppt.info

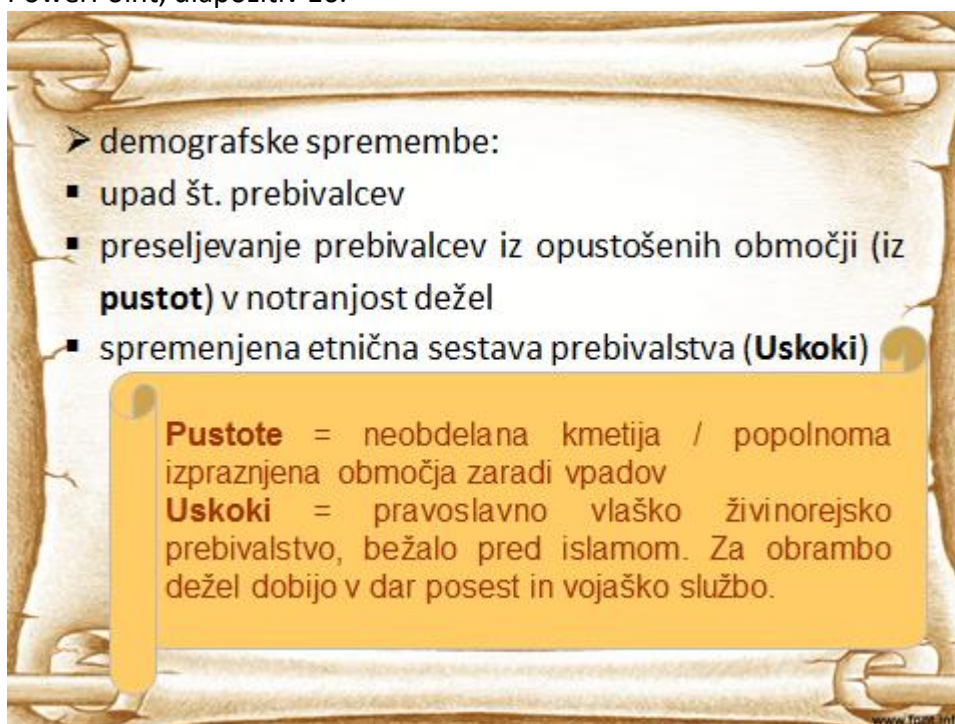

3. POSLEDICE TURŠKIH VPADOV

- veliko materialne škode
- povečan pritisk zemljiških gospodov na kmečko prebivalstvo:
 - tlaka
- utrjevanje gradov
- uvajanje novih davkov
- obrambni davek
- črna vojska
- militarizacija družbe

www.fppt.info

- demografske spremembe:
 - upad št. prebivalcev
 - preseljevanje prebivalcev iz opustošenih območji (iz **pustot**) v notranjost dežel
 - spremenjena etnična sestava prebivalstva (**Uskoki**)

Pustote = neobdelana kmetija / popolnoma izpraznjena območja zaradi vpadov

Uskoki = pravoslavno vlaško živinorejsko prebivalstvo, bežalo pred islamom. Za obrambo dežel dobijo v dar posest in vojaško službo.

www.fppt.info

PowerPoint, diapozitiv 17.

PowerPoint, diapozitiv 18.

- gospodarske spremembe:
 - upad kmečke trgovine in obrti
 - pomanjkanje pridelkov in zvišanje cen
- ljudsko slovstvo (negativna podoba Turkov)
- visoki sloji začnejo ceniti osmansko umetnost (**turkerije**)
- poimenovanje krajev:
 - npr. Grmada, Tabor, Bežigrad

PREVERJALNI LIST

1. V 15. stoletju so se začeli turški vpadi na slovensko ozemlje.
Pojasni, kakšen je bil namen turških vpadov na samem začetku (1. faza), v drugi polovici 15. stoletja (2. faza) in kakšen v prvi polovici 16. stoletja (4. faza)?

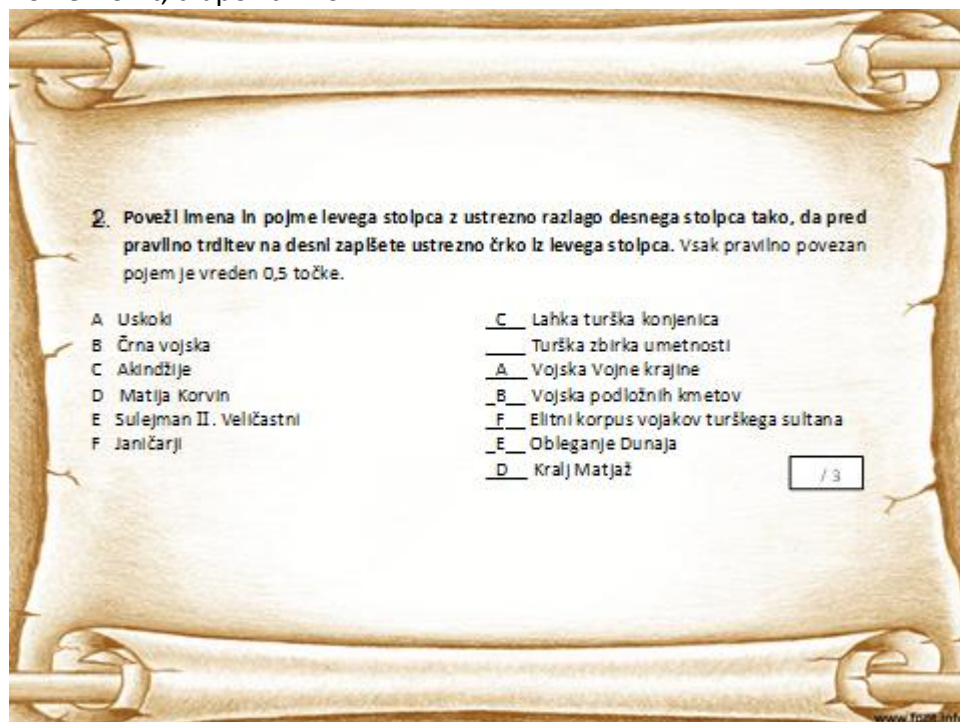
V prvi fazi je bil namen vpadov zgolj ropanje dežel.

V drugi fazi je bil namen vpadov gospodarsko izčrpati dežele in jih okupirati.

V četrti fazi je bil namen vpadov v dežele lov na ljudi, zajetje premoženja, in želja da bi del krščanske vojske zadrževali čim dlje od Dunaja.

/ 3

www.fppt.info

2. Poveži imena in pojme levega stolpca z ustrežno razlago desnega stolpca tako, da pred pravilno trditev na desni zapišete ustrežno črko iz levega stolpca. Vsak pravilno povezan pojem je vreden 0,5 točke.

A Uskoki	___ C ___ Lahka turška konjenica
B Črna vojska	___ ___ Turška zbirka umetnosti
C Akindžije	___ A ___ Vojska Vojne krajine
D Matija Korvin	___ B ___ Vojska podložnih kmetov
E Sulejman II. Veličastni	___ F ___ Elitni korpus vojakov turškega sultana
F Janičarji	___ E ___ Obleganje Dunaja
	___ D ___ Kralj Matjaž

/ 3

www.fppt.info

PowerPoint, diapozitiv 21.

3. Že v času prvih turških vpadov se je pojavilo vprašanje obrambe. Pojasni kako so se pred turki poskušali zaščititi kmetje, meščani in plemstvo. Pri vsakem družbenem sloju navedi vsaj dva ukrepa zaščite.

- a) **kmetje:** Zaščita z gradnjo taborov, organizacijo črne vojske, skrivanje po jamah in gozdnih zasekah, kurjenje grmad, zvonjenje. (2 t)
- b) **meščanstvo:** Kraji ob vpadnicah dobijo mestne pravice do obzidja, utrjevanje mestnih obzidji. (2t)
- c) **plemstvo:** Dodatno ograevanje gradov, novi obrambni davki, plačevanje najemniške vojske.(2t)

/ 6

www.fppt.info

PowerPoint, diapozitiv 22.

4. Obkroži črko pred pravilnimi odgovori. Vsak pravilno obkrožen odgovor je vreden 0,5 točke.

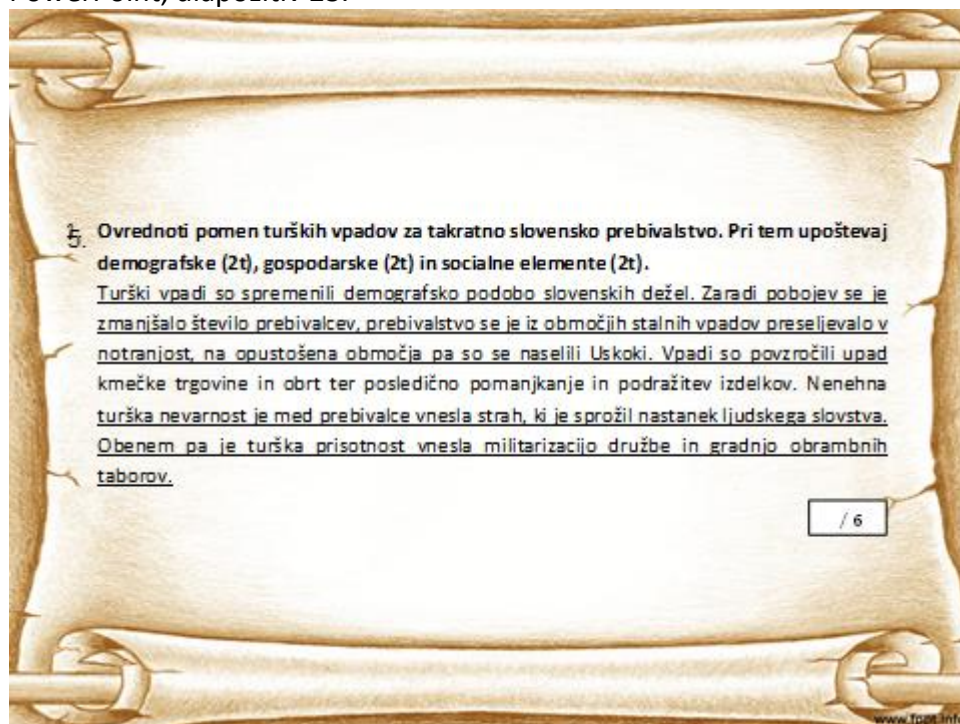
Posledice turških vpadov so bile:

☐ A) Upad števila prebivalstva	☐ F) Novi obrambni davki
☐ B) Gospodarska rast	☐ G) Zavračanje turške umetnosti v višjih slojih
☐ C) Spremenjena etična sestava na slovenskem	☐ H) Gradnja taborov
☐ D) Nastanek ljudskega slovstva	☐ I) Izginjanje pustot
☐ E) Kraja Lož in Grmada pridobita mestne pravice	☐ J) Organizacija črne vojske

/ 3

www.fppt.info

PowerPoint, diapozitiv 23.

5. **Ovrednoti pomen turških vpadov za takratno slovensko prebivalstvo. Pri tem upoštevaj demografske (2t), gospodarske (2t) in socialne elemente (2t).**
Turški vpadi so spremenili demografsko podobo slovenskih dežel. Zaradi pobojev se je zmanjšalo število prebivalcev, prebivalstvo se je iz območij stalnih vpadov preseljevalo v notranjost, na opustošena območja pa so se naselili Uskoki. Vpadi so povzročili upad kmečke trgovine in obrt ter posledično pomanjkanje in podražitev izdelkov. Nenehna turška nevarnost je med prebivalce vnesla strah, ki je sprožil nastanek ljudskega slovstva. Obenem pa je turška prisotnost vnesla militarizacijo družbe in gradnjo obrambnih taborov.

/ 6

www.fppt.info

PowerPoint, diapozitiv 24.

6. **Med seboj primerjaj drugo in četrto fazo turškega vpadanja na slovensko ozemlje. Pri tem upoštevaj kdo je organizator vpadov - ime turškega sultana (2t) in smeri oz. območje vpadov(2t).**
Organizator druge faze vpadov je sultan Mehmed Osvajalec, medtem ko je organizator četrte faze vpadov sultana Sulejmana II. Veličastnega. V drugi fazi so vpadi usmerjeni Kranjsko, Štajersko in Koroško ter tudi v Furlansko nižino. V četrti fazi pa so napadli usmerjeni najbolj na Kranjsko, Štajersko, Prekmurje in Primorje.

/ 4

www.fppt.info

Doseženi cilji:

- navesti in pojasniti štiri ključne faze osmanskega prodiranja na slovensko ozemlje,
- naštetih in opisati vzroke turškega vpadanja,
- obrazložiti pojme: akindžije, turkerije, Uskoki, janičarji, pustota in črna vojska.
- opisati in razložiti na kakšen način je bila organizirana protiturška obramba,
- naštetih in pojasniti posledice turških vpadov,
- ovrednotiti pomen turških vpadov za prebivalstvo takratnih slovenskih dežel.

www.tppr.info

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

UČNA PRIPRAVA:

NIZOZEMSKA POSTANE PARLAMENTARNA DRŽAVA

IME IN PRIIMEK: Mia Hočevar

DATUM: 18. 12. 2019

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	2. letnik	
Datum:	5. 12. 2019	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Različni modeli vladanja
	Poglavje iz učbenika:	Oblike vladanja
Učna enota – naslov učne ure:	Nizozemska postane parlamentarna država	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika, - individualna učna oblika, - parna učna oblika. 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage, - metoda razgovora, - metoda slikovne demonstracije, - metoda dela s slikovnimi viri, - metoda izkustvenega učenja: pisna igra vlog, - metoda grafičnih izdelkov. 	
Učne tehnike:	Kviz	
Cilji iz učnega načrta:	<ul style="list-style-type: none"> - <i>»/.../ ugotovijo obseg udeležbe različnih družbenih slojev in razredov (oziroma stanov) pri vladanju oziroma odločanju;</i> - <i>analizirajo značilnosti stanovske družbe in sklepajo o njenih spremembah v posameznih obdobjih;</i> - <i>z različnih perspektiv analizirajo okoliščine za nastanek različnih modelov vladanja;</i> - <i>/.../ različne modele vladanja umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor;</i> - <i>/.../ oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije.«</i> <p>(Učni načrt, 2008, str. 21).</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pojasniti vzroke za nezadovoljstvo s špansko nadoblastjo;</i> - <i>opisati potek nizozemskega upora;</i> - <i>opredeliti rezultat upora;</i> - <i>primerjati strukture španske in nove nizozemske oblasti;</i> - <i>našteti ključno trgovsko-pomorsko organizacijo Nizozemske;</i> - <i>ovrednotiti pomen te organizacije za hiter vzpon neodvisne Nizozemske.</i>
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razbirati informacije z (slike) zemljevida;</i> - <i>upoštevati in slediti navodilom.</i>

	Vzgojni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna: pokazati ustrezen odnos do preteklosti.</i>
Učne etape:	<ul style="list-style-type: none"> - uvajanje, - obravnavanje nove učne snovi, - urjenje, - preverjanje. 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nizozemska pod špansko nadoblastjo 2. Upor za neodvisnost 3. Nizozemska kot parlamentarna država 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - učni list, - uvajalni list, - preverjalni list, - PowerPoint predstavitev.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - računalnik, - LCD projektor, - platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<ul style="list-style-type: none"> - slovenščina: branje vprašanj v slovenskem jeziku, odgovarjanje na vprašanja s preverjalnega in uvajalnega lista, knjižno ustrezno izražanje v slovenščini. - geografija: uporaba slik zemljevidov na PowerPointu - sociologija: spoznavanje različnih družbenih ureditev in religijskih vprašanj. 	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Samouprava: samostojno upravljanje določenega ozemlja v okviru države</p> <p>Gezi: nizozemski uporniki, slabšalno špansko poimenovanje (gez = berač)</p> <p>Utrechtska zveza: zveza med 7 severnimi kalvinističnimi provincami (1581)</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (2. 12. 2019).</i>
	Učna priprava	<ul style="list-style-type: none"> - Mlacović, D., N. Urnkar. Zgodovina 2: Učbenik za drugi letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2018, 62–68. - Israel, J. I. The Dutch Republic: its rise, greatness and fall, 1477–1806. Oxford: Clarendon Press, 1998. - Renesansa: skripta za interno rabo. Ljubljana: FF.
	PowerPoint predstavitev	<ul style="list-style-type: none"> - Drsnica 1: https://www.online-stopwatch.com/full-screen-stopwatch/; - Drsnica 2: https://lej.si/cv; - Drsnica 5: https://lej.si/cw; - Drsnica 6: https://lej.si/cx in Zgodovina 2: Učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 66;

	<ul style="list-style-type: none"> - Drsnica 8: https://lej.si/cz; - Drsnica 9: https://lej.si/cy; - Drsnica 10: https://lej.si/d7 in https://lej.si/d8; - Drsnica 11: https://lej.si/d9; - Drsnica 12: https://lej.si/da, https://lej.si/db in Zgodovina 2: Učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 66; - Drsnica 13: https://lej.si/dc in Zgodovina 2: Učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 68; - Drsnica 15: https://www.online-stopwatch.com/full-screen-stopwatch/; - Drsnica 17: https://www.online-stopwatch/.
Učni list	/
Uvajalni list	/
Preverjalni list	/

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 min	<p><i>Prejšnjo uro smo zaključili z obravnavo razsvetljenega absolutizma, danes pa se bomo seznanili še z eno obliko vladanja. Preden pa vam razkrijem katero, boste rešili kviz, s katerim bomo ponovili snov prejšnje šolske ure. Razdelila vam bom uvajalne liste. Vaša naloga bo, da pozorno preberete vprašanja in obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Črke nato vpišite v preglednico. Rešitev vam bo podala naslov države, okrog katere se bo vrtela današnja učna ura. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i></p>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint, drsnica 1.
	<p><i>Ste navodila razumeli?</i></p> <p>Če navodil niso razumeli, jih ponovim še enkrat.</p>	Odgovorijo na vprašanje: <i>da/ne</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 1.
	<p>Uvajalne liste dam prvemu učencu in mu naročim, naj jih razdeli naprej ostalim sošolcem.</p> <p>Na PowerPoint predstavitvi nastavim odštevalnik časa.</p> <p>Medtem ko učenci rešujejo uvajalni list, se sprehajam med njimi in opazujem, ali jim gre.</p>	<p>Učenci si razdelijo delovne liste.</p> <p>Učenci rešujejo uvajalni list.</p>	Individualna učna oblika. Kviz.	PowerPoint, drsnica 1, uvajalni list.
	<p><i>Ali ste uspeli odgovoriti na vprašanja?</i></p> <p><i>Pa preverimo vaše odgovore. (preberem vprašanje in pokličem učenca k odgovoru):</i></p>	<p>Učenci odgovorijo: <i>da/ne.</i></p> <p>Učenci odgovarjajo:</p>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 1, uvajalni list.

<p>Za razsvetljeni absolutizem je značilno, da je vladar:</p> <p>G) absoluten vladar D) prvi med enakimi N) prvi služabnik svoje države</p>	<p>Prvi služabnik svoje države.</p>		
<p>Med razsvetljene absolutiste prištevamo vladarje:</p> <p>A) Prusije, Francije, Rusije I) Prusije, Rusije, Švedske E) Velike Britanije, Rusije, Švedske</p>	<p>Prusije, Rusije, Švedske</p>		
<p>Zemljiško plemstvo v Prusiji imenujemo:</p> <p>Z) junkerji S) bojarji T) lordi</p>	<p>Junkerji.</p>		
<p>Prusija se je kot uspešna država uveljavila zaradi:</p> <p>B) močne mornarice U) razvite trgovske mreže O) disciplinirane vojske</p>	<p>Disciplinirane vojske.</p>		
<p>Pruski vladar Friderik II. Veliki je napadel Avstrijo v želji po pridobitvi:</p> <p>U) Saške I) Češke E) Šlezije</p>	<p>Šlezije.</p>		
<p>Rusijo je iz zaostale države v velesilo v 17. stoletju spremenil/a:</p> <p>M) Peter I. Veliki P) Katarina II. Velika R) Ivan IV. Grozni</p>	<p>Peter I. Veliki.</p>		
<p>Rusija je v 18. stoletju kot edino baltsko pomorsko velesilo izrinila:</p> <p>L) Dansko S) Švedsko R) Prusijo</p>	<p>Švedsko.</p>		
<p>Katarina II. Velika se je najbolj izkazala na področju:</p> <p>K) osvajalne zunanje politike J) evropske diplomacije R) industrializacije države</p>	<p>Osvajalne zunanje politike.</p>		

<p><i>Poleg Katarine II. Velike kot razsvetljeno absolutistko uvrščamo tudi:</i></p> <p style="padding-left: 40px;"><i>F) Katarino Aragonsko K) Marijo Amalijo A) Kristino Švedsko</i></p> <p><i>Kaj je torej rešitev kviza?</i></p>	<p><i>Kristino Švedsko.</i></p> <p><i>Nizozemska.</i></p>		
<p><i>Naslov današnje učne se glasi Nizozemska postane parlamentarna država.</i></p> <p><i>Najprej bomo obravnavali učno snov, nato pa bomo izvedli še krajšo alternativno nalogo, uro pa bomo zaključili s preverjanjem danes usvojenega znanja. Ker bo današnja ura zelo zgoščena in časovno tempirana, boste danes za spremembo dobili učno snov na koncu ure podano na učnem listu, tako da vam ni potrebno snovi sproti zapisovati.</i></p> <p><i>Učna ura bo razdeljena na naslednje vsebinske poudarke:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Nizozemska pod špansko nadoblastjo,</i> <i>- Upor za neodvisnost Nizozemske in</i> <i>- Nizozemska kot parlamentarna država.</i> <p><i>Pričakujem, da boste na koncu učne ure znali:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- pojasniti vzroke za nezadovoljstvo s špansko nadoblastjo;</i> <i>- opisati potek nizozemskega upora;</i> <i>- opredeliti rezultat upora;</i> <i>- primerjati strukture španske in nove nizozemske oblasti;</i> <i>- našteti ključno trgovsko-pomorsko organizacijo Nizozemske;</i> <i>- ovrednotiti pomen te organizacije za hiter vzpon neodvisne Nizozemske.</i> 		<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, drsnica 2.</p> <p>PowerPoint, drsnica 3.</p> <p>PowerPoint, drsnica 4.</p>

Sedaj pa začnimo z obravnavo nove učne snovi.

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVALJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Nizozemska pod špansko nadoblastjo (5 minut)	<i>Habsburžani so v 15. in 16. stoletju uspeli svojo rodbinsko posest razširiti na številne evropske dežele, med drugim so postali vladarji združenega španskega kraljestva.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 5.
	<i>Po kateri taktiki širjenja ozemlja so bili Habsburžani namreč najbolj znani?</i>	Učenci odgovorijo: <i>po porokah.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 5.
	<i>Karel V. Habsburški je kot španski kralj popeljal Španijo do vrhunca moči, predvsem zaradi podrejenega nizozemskega ozemlja, ki je pripadalo Španiji. Špansko-nizozemsko posest je sestavljajo 17 provinc, ki so predstavljajo najbogatejši del španskega habsburškega imperija.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 5.
	<i>Če si ogledamo sliko zemljevida na PowerPoint predstavitvi: katere dejavnosti so Nizozemski prinašale največ dobička glede na njeno lego?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>trgovina, ribolov ipd.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	PowerPoint, drsnica 6.
	<i>Zaradi ugodne lege ob Severnem morju so bili nizozemski pomorci vodilni v evropski trgovini z zunajevropskimi deželami, prek njihovih pristanišč je namreč potekalo več kot pol svetovne</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda	PowerPoint, drsnica 7.

<i>pomorske trgovine.</i>		slikovne demonstracije.	
<i>Kaj je torej od tega imela španska nadoblast?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>od dobička so pobirali davke.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 7.
<i>Španija je na račun nizozemskih provinc izjemno bogatela, hkrati pa je španski kroni lega Nizozemske zagotavljala tudi ugoden strateški položaj, saj je močna nizozemska mornarica obvladovala severni del Rokavskega preliva.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint, drsnica 8.
<i>Če pogledamo lego Nizozemske na zemljevidu – dejavnosti katerih držav so lahko Španci nadzorovali preko nizozemskih provinc?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>Francije in Anglije.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda dela s slikovnimi viri.	PowerPoint, drsnica 6.
<i>Če torej strnemo 1. vsebinski poudarek: zakaj so bile nizozemske province tako pomembne za špansko krono?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>Skozi nizozemska pristanišča je potekalo več kot pol svetovne pomorske trgovine, zato so bile najbogatejše dežele Španskega kraljestva, hkrati pa so imele tudi odličen strateški položaj za nadzor Francije in Anglije.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 6.

2. VSEBINSKI POUKAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<i>Leta 1555 je Karel V. špansko krono in nizozemske province predal sinu</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna	PowerPoint,

Upor za neodvisnost (5 minut)	<i>Filipu II., ki pa se je moral soočiti z nemiri na Nizozemskem. Zaradi bogatenja nizozemskih dežel so si nizozemski plemiči in meščani začeli prizadevati za večjo samoupravo, čemur se je Filip II. zaradi želje po centralizaciji in krepitvi kraljeve moči zelo upiral.</i>		oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	drsnica 8.
	<i>Drugi problemi pa so bili verske narave. Katero versko gibanje se je namreč razmahnilo v 16. stoletju?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>protestantizem.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 8.
	<i>Katera veroizpoved pa je še zdaj najbolj prevladujoča v Španiji?</i>	<i>Katolicizem.</i>		
	<i>Filip II. je kot goreči katolik vse oblike protestantizma strogo preganjal, zato se je nizozemsko plemstvo med seboj povežalo in leta 1566 zaprosilo za versko svobodo, kar je kralj seveda zavrnil. S tem se je začel boj za neodvisnost Nizozemske.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 9.
	<i>Nizozemci so se organizirali v uporniške skupine, ki so jih Španci slabšalno poimenovali gezi (berači). Filip II. je nad njih poslal močno vojsko pod poveljstvom vojvode Alba, ki je poskušal krvavo zatreti upor, a je bil učinek ravno obraten, saj se je upor le še dodatno razmahnil in spremenil v 80 let trajajočo vojno.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 10.
	<i>Zaradi francoske in angleške pomoči Nizozemski ter prekinjenim dotokom denarja Španiji prične španska vojska izgubljati, zato se leta 1578 južne (katoliške) province s kraljem pogodijo, 7 severnih kalvinističnih provinc pa se leta 1581 združi v Utrechtsko zvezo in razglasi neodvisnost. Navkljub temu so se španski boji za ponovno pridobitev oblasti nadaljevali še globoko v 17. stoletje, ko so bile severne province nazadnje z vestfalskim mirom leta 1648 priznane kot Združena Nizozemska.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 11. PowerPoint, drsnica 12.
	<i>Če sedaj strnemo 2. vsebinski</i>	Učenci	Frontalna	PowerPo

	<p><i>poudarek:</i></p> <p><i>Zakaj so se Nizozemci uprli?</i></p> <p><i>Kakšen je bil rezultat upora?</i></p>	<p>odgovarjajo:</p> <p><i>Visoki davki, španska centralizacija oblasti, zatiranje protestantizma.</i></p> <p><i>Južne province se pogodijo s španskim kraljem, 7 severnih pa se poveže v Utrechtsko zvezo in nato postanejo Združena Nizozemska.</i></p>	<p>a učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>int, drsnica 12.</p>
--	---	--	---	-------------------------

3. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<p><i>Ker so upor za osvoboditev Nizozemske poleg plemičev v glavnini vodili meščani, velja nizozemska osvobodilna vojna za 1. uspešno meščansko revolucijo. Novo osvobojeno državo so vodili generalni stanovi, izvršno oblast pa je imel državni svet z državnim upraviteljem. To mesto je zasedel poveljnik protestantske vojske princ Viljem Oranski. Država tako ni postala parlamentarna monarhija, temveč republika.</i></p>	<p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint, drsnica 13.</p>
	<p><i>Zaradi meščanskih interesov se je v državo močno razvijal kapitalizem in kolonialna trgovina, kot najmočnejša provinca pa se uveljavi provinca, po kateri se še vedno včasih imenuje Nizozemsko.</i></p>	<p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>PowerPoint, drsnica 14.</p>
	<p><i>Katera je ta provinca?</i></p>	<p>Učenci odgovarjajo: <i>Holandija.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora,</p>	<p>PowerPoint, drsnica 14.</p>

		metoda slikovne demonstracije.		
Nizozemska kot parlamentarna država (15 minut)	<i>K vsem temu pripomore novoustanovljena Nizozemska vzhodnoindijska družba, zaradi katere postane Nizozemska svetovna pomorska velesila in s tega mesta izrine Španijo in Portugalsko.</i>	Učeni poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije. PowerPoint, drsnica 14.	
	<i>Glavno mesto postane – katero?</i> Če ne vedo, namignem, da je glavno mesto še vedno isto. Pokažem sliko.	Učenci odgovarjajo: <i>Amsterdam.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 14.
	<i>Amsterdam postane glavno mesto in z močnim trgovskim, pomorskim in finančnim razvojem postane svetovno finančno središče z ogromno koncentracijo kapitala. Mlada republika tako postane liberalna svetovna velesila z močno mornarico in svobodo veroizpovedi.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 14.
	<i>Da zaključimo 3. vsebinski poudarek s ponovitvenim vprašanjem: kakšne vrste država postane Nizozemska in katera združba ji pri njenem uspehu zelo pomaga?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>Parlamentarna republika, bogati pa zaradi Nizozemske vzhodnoindijske družbe.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, drsnica 14.
	<i>Sedaj pa boste vse pridobljene podatke današnje učne ure koristno uporabili pri sestavi avtentične naloge. Na podlagi naučenega boste v parih napisali razglas, ki ga javnosti objavijo generalni stanovi ob združitvi v skupno državo in priznanjem Španije leta 1609. Vanj vključite, kakšen je končni rezultat</i>	Učenci poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint, drsnica 15.

<p><i>vojne med državama, kakšne vrste država je nastala in kakšno je njeno uradno ime, kdo ima oblast v državi in kdo je na čelu države. Na koncu še izpostavite novo nizozemsko združbo, ki državi prinaša velike uspehe in dobiček. V paru določite, kdo bo razglas napisal in kdo bo poročal. Za napis razglasa imate 5 minut časa.</i></p>			
<p>Pripravim odštevalnik ure na PowerPoint predstavitvi in se nato premikam od para do para. Opazujem njihovo delo in po potrebi kaj pomagam ali sugeriram.</p>	<p>Učenci v paru pišejo avtentično nalogo – razglas.</p>	<p>Parna učna oblika. Metoda izkustvena učenja (pisna igra vlog).</p>	<p>PowerPoint, drsnica 15.</p>
<p><i>Čas je potekel. Sedaj boste predstavili svoje razglase.</i></p> <p>Naključno izberem dva para, ki predstavita svoj razglas.</p> <p>Poslušam njuno predstavitev.</p>	<p>Par učencev prebere svojo avtentično nalogo, primer:</p> <p><i>Spoštovani meščani, plemiči in kmetje, sporočamo vam, da smo prebivalci severnih nizozemskih provinc naposled porazili špansko vojsko. Z velikim veseljem naznanjamo, da smo se države Utrechtske zveze združile v Združeno Nizozemsko in postale neodvisne</i></p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Metoda besedne demonstracije</p>	<p>PowerPoint, drsnica 15.</p>

	<p><i>Hvala za predstavitev. Na PowerPoint predstaviti si lahko ogledate primer razglasa, ki sem ga oblikovala sama. S tem, ko ste morali oblikovati razglas, ste hkrati ponovili vse najpomembnejše podatke današnje učne ure.</i></p>	<p><i>od španske krone. Vrhovni organ oblasti v naši novi parlamentarni republiki vam predstavljajo generalni stanovi, za izvršitev zakonov pa bo skrbel državni svet z novim državnim upraviteljem, princem Viljemom Oranskim. Našo mlado republiko čaka svetla prihodnost, saj se novoustanovljena Nizozemska vzhodnoindijska družba z velikanskim uspehom širi in tako postajamo svetovna pomorska velesila! Živela Združena Nizozemska, živel Viljem Oranski!</i></p> <p>Učenci potihoma preberejo razglas na PowerPointu.</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Individualna učna oblika.</p>	<p>PowerPoint, drsnica 16.</p>
--	---	--	--	--------------------------------

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
15 minut	<p><i>Sedaj pa bomo izvedli še preverjanje znanja, da ugotovimo, kaj smo se danes naučili. Naj vas spomnim, da smo danes obdelali tri učne poudarke, in sicer:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nizozemska pod špansko nadoblastjo,</i> - <i>Upor za neodvisnost in</i> - <i>Nizozemska postane parlamentarna država.</i> <p><i>Razdelila vam bom preverjalne liste, ki jih individualno rešite. Po končanem reševanju, si boste s sosedom zamenjali preverjalne liste in nato jih bomo skupaj preverili. Za reševanje imate 7 minut časa.</i></p> <p>Na PowerPoint predstavitvi sprožim odštevalnik časa.</p>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint, drsnica 17.
	Čakam, da učenci rešijo naloge, malo se sprehajam med njimi in preverjam, ali jim gre.	Učenci rešujejo preverjalni list.	Individualna učna oblika.	PowerPoint, diapozitivi v 17, preverjalni list.
	<i>Čas je potekel. Sedaj si s svojim kolegom zamenjajte preverjalni list in skupaj bomo preverili odgovore. Pri vsaki nalogi vam bom sproti razložila kriterije in točkovanje.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint, diapozitivi v 17, preverjalni list.
	<p>Za vsako vprašanje pokličem drugega učenca.</p> <p>Učence poslušam in jih po potrebi popravljam ali dopolnujem ter pri vsakem vprašanju razložim točkovanje.</p>	<p>Učenci odgovarjajo:</p> <p><i>Pojasni vzroke za nizozemsko nezadovoljstvo s špansko oblastjo. Osredotoči se na gospodarsko, upravno-politično in versko</i></p>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint, diapozitivi v 18–23, preverjalni list.

<p>Vse točke ste pri tem vprašanju dobili, če ste iz vsakega od zahtevanih področij naštel vsaj en vzrok. En vzrok je vreden eno točko, vseh točk je tri.</p> <p>Za ustrezen odgovor ste tu dobili eno točko.</p>	<p>področje. Z vsakega področja naštej vsaj enega.</p> <p>Nizozemci so bili nezadovoljni s špansko nadoblastjo, saj so predstavljali najbogatejši del Španskega kraljestva, Španci pa so zato pobirali zelo visoke davke. Motila jih je tudi centralizacija Filipa II., saj so si sami želeli več samouprave. Največje nezadovoljstvo pa je predstavljalo špansko preganjanje kalvinistov na Nizozemskem in prepoved svobode veroizpovedi.</p> <p>Poimenuj vladarja, proti čigar vladavini so se Nizozemci uprli.</p> <p>Filip II. (Španski/Habsburški).</p> <p>Smiselno in</p>		
---	---	--	--

<p><i>Točkovanje je bilo tu sledeče: za štiri pravilne odgovore ste dobili tri točke. Za tri pravilne ste dobili dve točki. Za dva pravilna odgovora vam pripada ena točka, za enega ali manj pa nič točk. Skupno vseh točk je tri. Prvi dve črtici veljata kot en odgovor za eno točko, da ne bo pomote.</i></p>	<p><i>ustrezno dopolni. Na posamezno črto spada le po ena beseda.</i></p> <p><i>Po španski zavrnitvi nizozemskih zahtev leta 1566 so Nizozemci sprožili upor, ki ga je vodilo plemstvo in meščanstvo. Španski kralj je nad upornike, ki jih je slabšalno imenoval gezi, poslal špansko vojsko, ki ji je poveljeval vojvoda Alba. Upor je bil krvavo zaduščen, a se je nato znova razplamtel in se sprevrgel v boj za nizozemsko neodvisnost.</i></p> <p><i>Ustrezno obkroži.</i></p> <p><i>Južne nizozemske province so bile pretežno kalvinistične, severne pa katoliške. Ne drži.</i></p> <p><i>Po velikih španskih izgubah so se južne</i></p>		
---	---	--	--

<p>Za tri pravilne odgovore ste pri tej nalogi dobili dve točki, za dva pravilna odgovora eno točko in za enega ali nobenega pa nič točk. Skupno vseh točk je bilo dve.</p>	<p>nizozemske province pogodile s kraljem, severne pa so se združile v Utrechtsko zvezo in razglasile neodvisnost. Drži.</p> <p>Severne province so bile kot Združena Nizozemska mednarodno priznane šele z vestfalskim mirom. Drži.</p> <p>Primerjaj politično ureditev Nizozemske pred in po razglasitvi samostojnosti. Pri tem bodi pozoren na državno ureditev, izvršno in zakonodajno oblast. Ključne osebe zapiši poimensko.</p> <p>Nizozemska je bila pred samostojnostjo del španskega kolonialnega imperija, Špansko kraljestvo pa je bilo urejeno kot stanovska monarhija. Po samostojnosti je država postala parlamentarna država oz. republika. Pod</p>		
---	---	--	--

<p><i>Pri peti nalogi ste lahko dobili štiri točke in sicer po eno točko za vsako od zahtevanih primerjav oz. navedb in sicer primerjavo državne, zakonodajne in izvršne oblasti ter za navedbo imen izvrševalcev izvršne oblasti.</i></p>	<p><i>Španijo so imeli zakonodajno oblast generalni stanovi, prav tako po razglasitvi neodvisnosti . V Španiji je imel izvršno oblast monarh/kralj, na Nizozemskem pa državni svet z državnim upraviteljem. V Španskem kraljestvu je bil to najprej Karel V. in nato Filip II., v Nizozemski pa Viljem Oranski.</i></p> <p><i>Ovrednoti pomen Nizozemske vzhodnoindijske družbe za sunkovit vzpon samostojne Nizozemske. Vključi vsaj 2 razloga.</i></p> <p><i>Poskrbela je, da je postala Nizozemska pomorska velesila, saj je s tega mesta izrinila Španijo in Portugalsko, hkrati pa ji je ta prinašala ogromen trgovski dobiček, zaradi česar je</i></p>		
--	--	--	--

PRILOGA 1: UVAJALNI LIST

PONAVLJANJE: RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

NAVODILA: Pozorno preberi vprašanja in obkroži črko pred pravilnim odgovorom. Črke nato vnesi v preglednico – rešitev je naslov današnje učne ure.

- 1. Za razsvetljeni absolutizem je značilno, da je vladar:**
 - G) absoluten vladar
 - D) prvi med enakimi
 - N) prvi služabnik svoje države
- 2. Med razsvetljene absolutiste prištevamo vladarje:**
 - A) Prusije, Francije, Rusije
 - I) Prusije, Rusije, Švedske
 - E) Velike Britanije, Rusije, Švedske
- 3. Zemljiško plemstvo v Prusiji imenujemo:**
 - Z) junkerji
 - S) bojarji
 - T) lordi
- 4. Prusija se je kot uspešna država uveljavila zaradi:**
 - B) močne mornarice
 - U) razvite trgovske mreže
 - O) disciplinirane vojske
- 5. Pruski vladar Friderik II. Veliki je napadel Avstrijo v želji po pridobitvi:**
 - U) Saške
 - I) Češke
 - E) Šlezije
- 6. Rusijo je iz zaostale države v velesilo v 17. stoletju spremenil/a:**
 - M) Peter I. Veliki
 - P) Katarina II. Velika
 - R) Ivan IV. Grozni
- 7. Rusija je v 18. stoletju kot edino baltsko pomorsko velesilo izrinila:**
 - L) Dansko
 - S) Švedsko
 - R) Prusijo
- 8. Katarina II. Velika se je najbolj izkazala na področju:**
 - K) osvajalne zunanje politike
 - J) evropske diplomacije
 - R) industrializacije države
- 9. Poleg Katarine II. Velike kot razsvetljeno absolutistko uvrščamo tudi:**
 - F) Katarino Aragonsko
 - K) Marijo Amalijo
 - A) Kristino Švedsko

REŠITEV:

1	2	3	4	3	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

PRILOGA 2: UVAJALNI LIST – REŠITVE

PONAVLJANJE: RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

NAVODILA: Pozorno preberi vprašanja in obkroži črko pred pravilnim odgovorom. Črke nato vnesi v preglednico – rešitev je naslov današnje učne ure.

- 1. Za razsvetljeni absolutizem je značilno, da je vladar:**
G) absoluten vladar
D) prvi med enakimi
N) prvi služabnik svoje države
- 2. Med razsvetljene absolutiste prištevamo vladarje:**
A) Prusije, Francije, Rusije
I) Prusije, Rusije, Švedske
E) Velike Britanije, Rusije, Švedske
- 3. Zemljiško plemstvo v Prusiji imenujemo:**
Z) junkerji
S) bojarji
T) lordi
- 4. Prusija se je kot uspešna država uveljavila zaradi:**
B) močne mornarice
U) razvite trgovske mreže
O) disciplinirane vojske
- 5. Pruski vladar Friderik II. Veliki je napadel Avstrijo v želji po pridobitvi:**
U) Saške
I) Češke
E) Šlezije
- 6. Rusijo je iz zaostale države v velesilo v 17. stoletju spremenil/a:**
M) Peter I. Veliki
P) Katarina II. Velika
R) Ivan IV. Grozni
- 7. Rusija je v 18. stoletju kot edino baltsko pomorsko velesilo izrinila:**
L) Dansko
S) Švedsko
R) Prusijo
- 8. Katarina II. Velika se je najbolj izkazala na področju:**
K) osvajalne zunanje politike
J) evropske diplomacije
R) industrializacije države
- 9. Poleg Katarine II. Velike kot razsvetljeno absolutistko uvrščamo tudi:**
F) Katarino Aragonsko
K) Marijo Amalijo
A) Kristino Švedsko

REŠITEV: NIZOZEMSKA

1 N	2 I	3 Z	4 O	3 Z	5 E	6 M	7 S	8 K	9 A
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

PRILOGA 3: PREVERJALNI LIST

PREVERJANJE ZNANJA: NIZOZEMSKA POSTANE PARLAMENTARNA DRŽAVA

Pozorno preberi navodila in odgovori na vprašanja. Za reševanje imaš na voljo **5 minut**.

1. **Pojasni vzroke za nizozemsko nezadovoljstvo s špansko oblastjo. Osredotoči se na gospodarsko, upravno-politično in versko področje. Z vsakega področja naštej vsaj enega.** / 3

2. **Poimenuj vladarja, proti čigar vladavini so se Nizozemci uprli.** / 1

3. **Smiselno in ustrezno dopolni. Na posamezno črto spada le po ena beseda.** / 3

Po španski zavrnitvi nizozemskih zahtev leta 1566 so Nizozemci sprožili upor, ki ga je vodilo _____ in _____. Španski kralj je nad upornike, ki jih je slabšalno imenoval _____, poslal špansko vojsko, ki ji je poveljeval _____. Upor je bil krvavo zaduščen, a se je nato znova razplamtel in se sprevrgel v boj za nizozemsko _____.

4. **Ustrezno obkroži.** / 2

Južne nizozemske province so bile pretežno kalvinistične, severne pa katoliške.

DRŽI NE DRŽI

Po velikih španskih izgubah so se južne nizozemske province pogodile s kraljem, severne pa so se združile v Utrechtsko zvezo in razglasile neodvisnost.

DRŽI NE DRŽI

Severne province so bile kot Združena Nizozemska mednarodno priznane šele z vestfalskim mirom.

DRŽI NE DRŽI

5. Primerjaj politično ureditev Nizozemske pred in po razglasitvi samostojnosti. Pri tem
bodi pozoren na: državno ureditev, zakonodajno oblast in izvršno oblast ter kdo je
izvršno oblast izvajal – osebo zapiši poimensko.

6. Ovrednoti pomen Nizozemske vzhodnoindijske družbe za sunkovit vzpon samostojne
Nizozemske. Vključi vsaj 2 razloga.

SKUPNO ŠTEVILO TOČK:

PRILOGA 4: PREVERJALNI LIST – REŠITVE

PREVERJANJE ZNANJA: NIZOZEMSKA POSTANE PARLAMENTARNA DRŽAVA

Pozorno preberi navodila in odgovori na vprašanja. Za reševanje imaš na voljo **5 minut**.

- 1. Pojasni vzroke za nizozemsko nezadovoljstvo s špansko oblastjo. Osredotoči se na 3/3 gospodarsko, upravno-politično in versko področje. Z vsakega področja naštej vsaj enega.**

Nizozemci so bili nezadovoljni s špansko nadoblastjo, saj so predstavljali najbogatejši del Španskega kraljestva, Španci pa so zato pobirali zelo visoke davke.

Motila jih je tudi centralizacija Filipa II., saj so si sami želeli več samouprave.

Največje nezadovoljstvo pa je predstavljalo špansko preganjanje kalvinistov na Nizozemskem in prepoved svobode veroizpovedi.

Dijak/inja za vsak naveden vzrok iz zahtevanih področij dobi 1 točko. Skupno vseh točk je 3.

- 2. Poimenuj vladarja, proti čigar vladavini so se Nizozemci uprli.**

1/1

Filip II. (Španski/Habsburški).

Dijak/inja za ustrezen odgovor dobi 1 točko.

- 3. Smiselno in ustrezno dopolni. Na posamezno črto spada le po ena beseda.**

/3

Po španski zavrnitvi nizozemskih zahtev leta 1566 so Nizozemci sprožili upor, ki ga je vodilo ___plemstvo___ in ___meščanstvo___ (1 točka). Španski kralj je nad upornike, ki jih je slabšalno imenoval ___gezi___ (1 točka), poslal špansko vojsko, ki ji je poveljeval ___vojvoda___ ___Alba___ (1 točka). Upor je bil krvavo zadušen, a se je nato znova razplamtel in se sprevrgel v boj za nizozemsko ___neodvisnost___(1 točka).

Dijak/inja za 4 pravilne odgovore dobi 3 točke.

Dijak/inja za 3 pravilne odgovore dobi 2 točki.

Dijak/inja za 2 pravilna odgovora dobi 1 točko.

Dijak/inja za 1 ali 0 pravih odgovorov dobi 0 točk.

Skupno vseh točk je 3.

4. Ustrezno obkroži.

2/2

Južne nizozemske province so bile pretežno kalvinistične, severne pa katoliške.

DRŽI **NE DRŽI**

Po velikih španskih izgubah so se južne nizozemske province pogodile s kraljem, severne pa so se združile v Utrechtsko zvezo in razglasile neodvisnost.

DRŽI NE DRŽI

Severne province so bile kot Združena Nizozemska mednarodno priznane šele z vestfalskim mirom.

DRŽI NE DRŽI

Dijak/inja za 3 pravilne odgovore dobi 2 točki.

Dijak/inja za 2 pravilna odgovora dobi 1 točko.

Dijak/inja za 1 ali 0 pravih odgovorov dobi 0 točk.

Skupno vseh točk je 2.

5. Primerjaj politično ureditev Nizozemske pred in po razglasitvi samostojnosti. Pri tem / 4 bodi pozoren na: državno ureditev, zakonodajno oblast in izvršno oblast ter kdo je izvršno oblast izvajal – osebo zapiši poimensko.

Nizozemska je bila pred samostojnostjo del španskega kolonialnega imperija, Špansko kraljestvo pa je bilo urejeno kot stanovska monarhija. Po samostojnosti je država postala parlamentarna država oz. republika (1 točka).

Pod Španijo so imeli zakonodajno oblast generalni stanovi, prav tako po razglasitvi neodvisnosti (1 točka).

V Španiji je imel izvršno oblast monarh/kralj, na Nizozemskem pa državni svet z državnim upraviteljem (1 točka). V Španskem kraljestvu je bil to najprej Karel V. in nato Filip II., v Nizozemski pa Viljem Oranski (1 točka).

Dijak/inja za vsako pravilno primerjavo z zahtevanih področij dobi po 1 točko. Skupno vseh točk je 4.

6. Ovrednoti pomen Nizozemske vzhodnoindijske družbe za sunkovit vzpon samostojne Nizozemske. Vključi vsaj 2 razloga.

2/2

Poskrbela je, da je postala Nizozemska pomorska velesila (1 točka), saj je s tega mesta izrinila Španijo in Portugalsko,

hkrati pa ji je ta prinašala ogromen trgovski dobiček, zaradi česar je Amsterdam postal finančno in trgovsko središče Evrope (1 točka).

Dijak/inja za dve ustrezni omembi dobi 2 točki.

Dijak/inja za 1 ustrezno omembo dobi 1 točko.

Skupno vseh točk je 2.

SKUPNO ŠTEVILO TOČK:

15/15

PRILOGA 5: UČNI LIST

UČNI LIST: NIZOZEMSKA POSTANE PARLAMENTARNA DRŽAVA

Vodilo pri učenju naj bo: Zgodovina 2: Učbenik za drugi letnik gimnazije, str. 66–68.

1. NIZOZEMSKA POD ŠPANSKO NADOBLASTJO

- Nizozemska je v 16. stoletju del španskega kolonialnega imperija (Karel V. Habsburški).
- Sestavljena je iz 17 provinc (tudi ozemlje današnje Belgije, Luksemburga in severnega dela Francije):
 - severne province (kalvinistične): pomorstvo in ribištvo;
 - južne province (katoliške): obrt in trgovina.
- Skozi nizozemska pristanišča gre več kot pol svetovne pomorske trgovine → nizozemske dežele najbogatejši del Španskega kraljestva → Španci bogatijo s pobiranjem visokih davkov.
- Ugoden strateški položaj Nizozemske: z nadzorom severnega dela Rokavskega preliva nadzoruje gospodarsko in vojaško dejavnost Francije in Anglije.

2. UPOR ZA NEODVISNOST

- 1555 = španski kolonialni imperij prevzame Filip II. (goreč katolik).
- Veliko nezadovoljstvo Nizozemcev: previsoki davki, želijo več samouprave in versko svobodo (kalvinizem).
- 1566 = nizozemsko plemstvo in meščanstvo zaprosi za versko svobodo → Filip II. predlog zavrne → UPOR.
- Filip II. nad upornike (= GEZI) pošlje vojvodo Alba z močno vojsko → zaduši upor.
- Upor se zaradi španske surovosti ponovno razraste in spremeni v 80 letno vojno.
- Po španskih izgubah se zaradi francosko-angleške pomoči Nizozemski:
 - južne province (katoliške) pogodijo s španskim kraljem (1578);
 - severne (kalvinistične) province pa se združijo v Utrechtsko zvezo in razglasijo neodvisnost (1581).
- Boji se vlečejo še dolgo v 17. stoletje → šele leta 1648 z vestfalskim mirom postane Združena Nizozemska mednarodno priznana.

3. NIZOZEMSKA KOT PARLAMENTARNA DRŽAVA

- 1. meščanska revolucija (upor vodi tudi meščanstvo).
- Zakonodajna oblast: generalni stanovi.
- Izvršna oblast: državni svet z državnim upraviteljem → princ Viljem Oranski.
- Nizozemska = parlamentarna država = republika.
- Po osvoboditvi hiter vzpon pomorstva in trgovine → Nizozemska vzhodnoindijska družba.
- Najbogatejša provinca = Holandija, finančno, trgovsko in kolonialno središče = Amsterdam.
- Država je pomorska velesila (močna mornarica).
- Velja svoboda veroizpovedi.

PRILOGA 6: POWERPOINT PREDSTAVITEV

DRSNICA 1

Vir: <https://lej.si/cv>

NIZOZEMSKA POSTANE PARLAMENTARNA DRŽAVA

VSEBINSKI Poudarki učne ure

1. NIZOZEMSKA POD ŠPANSKO NADOBLASTJO
2. UPOR ZA NEODVISNOST
3. NIZOZEMSKA KOT PARLAMENTARNA
DRŽAVA

CILJI UČNE URE

UČENEC NA KONCU UČNE URE ZNA:

- POJASNITI VZROKE ZA NEZADOVOLJSTVO S ŠPANSKO NADOBLASTJO;
- OPISATI POTEK NIZOZEMSKEGA UPORA;
- OPREDELITI REZULTAT UPORA;
- PRIMERJATI STRUKTURE ŠPANSKE IN NOVE NIZOZEMSKO OBLASTI;
- NAŠTETI KLJUČNO TRGOVSKO-POMORSKO ORGANIZACIJO NIZOZEMSKO;
- OVREDNOTITI POMEN TE ORGANIZACIJE ZA HITER VZPON NEODVISNE NIZOZEMSKO.

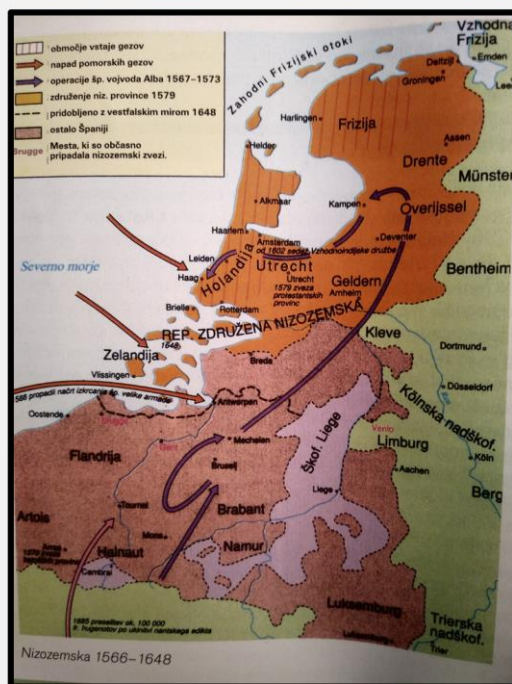
I. NIZOZEMSKA POD ŠPANSKO NADOBLASTJO

- Karel V. Habsburški = kralj združenega Španskega kraljestva
- Nizozemska = sestavni del španskega kolonialnega imperija
- Nizozemska = 17 provinc
- (tudi Belgija, Luksemburg, del severne Francije)

Vir: <https://lej.si/cw>

DRSNICA 6

Vir:
<https://lej.si/cx>

Vir:
Zgodovina 2:
Učbenik za 2.
letnik
gimnazije

DRSNICA 7

- Dobiček: obrt in trgovina (jug) ter pomorstvo in ribištvo (sever)
- Skozi nizozemska pristanišča se steka več kot pol svetovne pomorske trgovine → Španija bogati na račun nizozemskih provinc
- **Nizozemske provincе = najbogatejše dežele Španskega kraljestva**
- Ugoden **strateški položaj**: obvladovanje severnega dela Rokavskega preliva → nadzor nad gospodarsko in vojaško dejavnostjo Francije in Anglije.

2. UPOR ZA NEODVISNOST

- 1555 = Karel V. preda špansko-nizozemsko posest sinu **Filipu II.**
- Nemiri → Nizozemci si želijo samouprave, nižje davke in versko svobodo

Vir: <https://lej.si/cz>

- 1566 = plemstvo zaprosi za versko svobodo → Filip II. to zavrne → **UPOR**

**BOJ ZA NIZOZEMSKO
NEODVISNOST**

Vir: <https://lej.si/cy>

- **GEZI** = nizozemske uporniške skupine (slabšalno poimenovanje; gezi = berači)
- Filip II. nad upornike pošlje **vojvodo Alba** → krvavo zatrejo upor

Vir:
<https://lej.si/d7>

- **GEZI** = nizozemske uporniške skupine (slabšalno poimenovanje; gezi = berači)
- Filip II. nad upornike pošlje **vojvodo Alba** → krvavo zatrejo upor

Upor eskalira

80 letna vojna za priznanje neodvisne Nizozemske

Vir:
<https://lej.si/d8>

- Neuspehi španske vojske
- ➔ **južne province se pogodijo s kraljem**
- ➔ **7 severnih provinc se združi v Utrechtsko zvezo (1581) in razglasi neodvisnost**

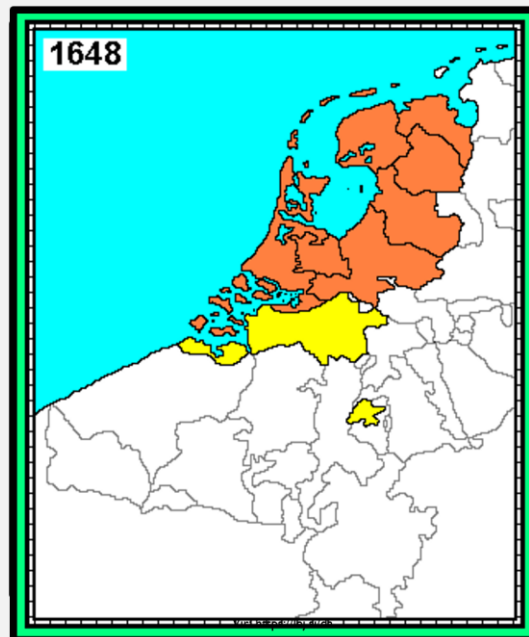
Vir: <https://lej.si/d9>

- 1609 = Španija prizna neodvisno severno Nizozemsko

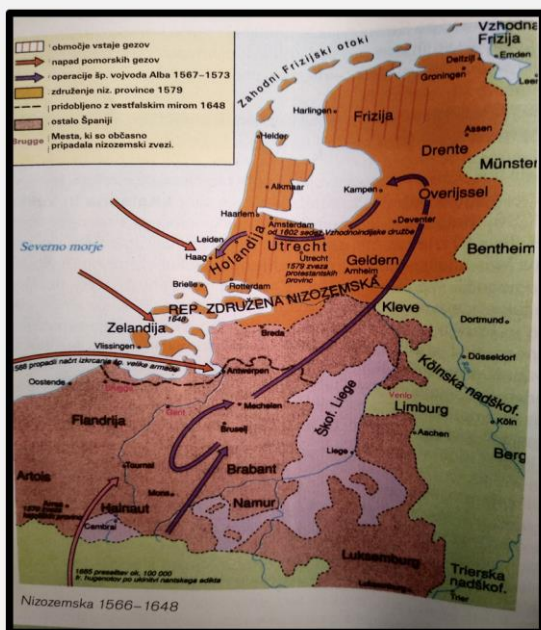

Vir: <https://lej.si/da>

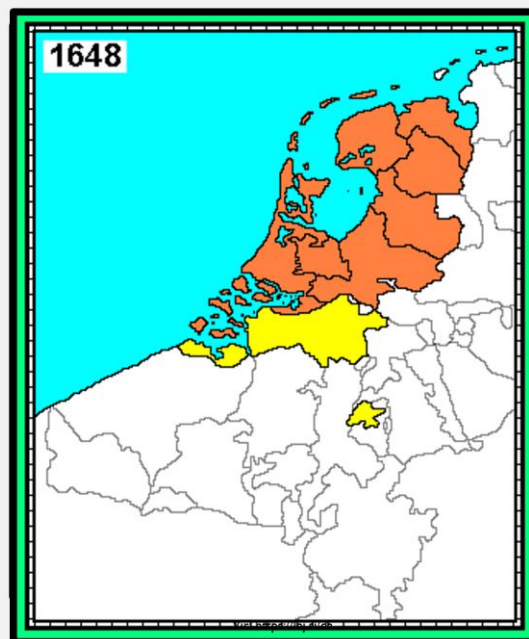
- 1609 = Španija prizna neodvisno severno Nizozemsko
- 1648 = z vestfalskim mirom mednarodno priznana **Združena Nizozemska**

Vir: <https://lej.si/db>

Vir: Zgodovina 2: Učbenik za 2. letnik gimnazije

Vir: <https://lej.si/db>

3. NIZOZEMSKA KOT PARLAMENTARNA DRŽAVA

- I. uspešna meščanska revolucija
- Zakonodajna oblast: generalni stanovi
- Izvršna oblast: državni svet

z državnim upraviteljem

princ Viljem Oranski

ZDRUŽENA
NIZOZEMSKA
=
PARLAMENTARNA
DRŽAVA
=
REPUBLIKA

- sunkovit razvoj kapitalizma in kolonialne trgovine
- najbogatejša provinca = **HOLANDIJA**
- Nizozemska vzhodnoindijska družba

Vir: <https://lej.si/dc>

- sunkovit razvoj kapitalizma in kolonialne trgovine
- najbogatejša provinca = **HOLANDIJA**
- Nizozemska vzhodnoindijska družba
- glavno mesto: Amsterdam → svetovno finančno središče
- močna mornarica
- svoboda veroizpovedi

Vir: Zgodovina 2: Učbenik za 2. letnik gimnazije

DRSNICA 15

NALOGA: SESTAVI RAZGLAS

**SESTAVI RAZGLAS, KI GA OBJAVIJO GENERALNI STANOVNI OB
ZDRUŽITVI V SKUPNO DRŽAVO,**

VANJ VKLJUČI:

- NAGOVOR LJUDSTVU
- VSEBINA:
 - KDO JE ZMAGAL V VOJNI
 - KAKŠNE VRSTE DRŽAVA JE NASTALA
 - URADNO IME DRŽAVE
 - KDO IMA OBLAST V DRŽAVI
 - KDO JE NA ČELU DRŽAVE
 - IZPOSTAVI NOVO USPEŠNO POMORSKO DRUŽBO
- POSLOVILNI POZDRAV/VZKLIK

RAZGLAS

Spoštovani meščani, plemiči in kmetje,
sporočamo vam, da smo prebivalci severnih nizozemskih provinc naposled porazili špansko vojsko. Z velikim veseljem naznanjamo, da smo se države Utrechtske zveze združile v Združeno Nizozemsko in postale neodvisne od španske krone. Vrhovni organ oblasti v naši novi parlamentarni republiki vam predstavljajo generalni stanovi, za izvršitev zakonov pa bo skrbel državni svet z novim državnim upraviteljem, princem Viljemom Oranskim. Našo mlado republiko čaka svetla prihodnost, saj se novoustanovljena Nizozemska vzhodnoindijska družba z velikanskim uspehom širi in tako postajamo svetovna pomorska velesila!
Živela Združena Nizozemska, živel Viljem Oranski!

PREVERJANJE ZNANJA

I. POJASNI VZROKE ZA NIZOZEMSKO NEZADOVOLJSTVO S ŠPANSKO OBLASTJO. OSREDOTOČI SE NA GOSPODARSKO, UPRAVNO-POLITIČNO IN VERSKO PODROČJE. Z VSAKEGA PODROČJA NAŠTEJ VSAJ ENEGA.

- Nizozemci so bili nezadovoljni s špansko nadoblastjo, saj so predstavljali najbogatejši del Španskega kraljestva, Španci pa so zato pobirali zelo visoke davke. Motila jih je tudi centralizacija Filipa II., saj so si sami želeli več samouprave. Največje nezadovoljstvo pa je predstavljalo špansko preganjanje kalvinistov na Nizozemskem in prepoved svobode veroizpovedi.
- *Dijak/inja za vsak naveden vzrok iz zahtevanih področij dobi 1 točko. Skupno vseh točk je 3.*

2. POIMENUJ VLADARJA, PROTI ČIGAR VLADAVINI SO SE NIZOZEMCI UPRLI.

- Filip II. (Španski/Habsburški).
- *Dijak/inja za ustrezen odgovor dobi 1 točko.*

3. SMISELNO IN USTREZNO DOPOLNI. NA POSAMEZNO ČRTO SPADA LE PO ENA BESEDA.

- Po španski zavrnitvi nizozemskih zahtev leta 1566 so Nizozemci sprožili upor, ki ga je vodilo ___plemstvo___ in ___meščanstvo___ (1 točka). Španski kralj je nad upornike, ki jih je slabšalno imenoval ___gezi___ (1 točka), poslal špansko vojsko, ki ji je poveljeval ___vojvoda___ ___Alba___ (1 točka). Upor je bil krvavo zadušen, a se je nato znova razplamtel in se sprevrgel v boj za nizozemsko ___neodvisnost___ (1 točka).
- *Dijak/inja za 4 pravilne odgovore dobi 3 točke.*
- *Dijak/inja za 3 pravilne odgovore dobi 2 točki.*
- *Dijak/inja za 2 pravilna odgovora dobi 1 točko.*
- *Dijak/inja za 1 ali 0 pravih odgovorov dobi 0 točk.*
- *Skupno vseh točk je 3.*

4. USTREZNO OBKROŽI.

- Južne nizozemske province so bile pretežno kalvinistične, severne pa katoliške.
DRŽI **NE DRŽI**
- Po velikih španskih izgubah so se južne nizozemske province pogodile s kraljem, severne pa so se združile v Utrechtsko zvezo in razglasile neodvisnost.
DRŽI **NE DRŽI**
- Severne province so bile kot Združena Nizozemska mednarodno priznane šele z vestfalskim mirom.
DRŽI **NE DRŽI**
- *Dijak/inja za 3 pravilne odgovore dobi 2 točki.*
- *Dijak/inja za 2 pravilna odgovora dobi 1 točko.*
- *Dijak/inja za 1 ali 0 pravih odgovorov dobi 0 točk.*
- *Skupno vseh točk je 2.*

5. PRIMERJAJ POLITIČNO UREDITEV NIZOZEMSKÉ PRED IN PO RAZGLASITVI SAMOSTOJNOSTI. PRI TEM BODI POZOREN NA: DRŽAVNO UREDITEV, ZAKONODAJNO OBLAST IN IZVRŠNO OBLAST TER KDO JE IZVRŠNO OBLAST IZVAJAL – OSEBO ZAPIŠI POIMENSKO.

- Nizozemska je bila pred samostojnostjo del španskega kolonialnega imperija, Špansko kraljestvo pa je bilo urejeno kot stanovska monarhija. Po samostojnosti je država postala parlamentarna država oz. republika (1 točka). Pod Španijo so imeli zakonodajno oblast generalni stanovi, prav tako po razglasitvi neodvisnosti (1 točka). V Španiji je imel izvršno oblast monarh/kralj, na Nizozemskem pa državni svet z državnim upraviteljem (1 točka). V Španskem kraljestvu je bil to najprej Karel V. in nato Filip II., v Nizozemski pa Viljem Oranski (1 točka).
- *Dijak/linja za vsako pravilno primerjavo z zahtevanih področij dobi po 1 točko. Skupno vseh točk je 4.*

6. OVREDNOTI POMEN NIZOZEMSKÉ VZHODNOINDIJSKE DRUŽBE ZA SUNKOVIT VZPON SAMOSTOJNE NIZOZEMSKÉ. VKLJUČI VSAJ 2 RAZLOGA.

- Poskrbela je, da je postala Nizozemska pomorska velesila (1 točka), saj je s tega mesta izrinila Španijo in Portugalsko, hkrati pa ji je ta prinašala ogromen trgovski dobiček, zaradi česar je Amsterdam postal finančno in trgovsko središče Evrope (1 točka).
- *Dijak/linja za dve ustrezni omembi dobi 2 točki.*
- *Dijak/linja za 1 ustrezno omembo dobi 1 točko.*
- *Skupno vseh točk je 2.*

CILJI UČNE URE

UČENEC NA KONCU UČNE URE ZNA:

- POJASNITI VZROKE ZA NEZADOVOLJSTVO S ŠPANSKO NADOBLASTJO;
- OPISATI POTEK NIZOZEMSKEGA UPORA;
- OPREDeliti REZULTAT UPORA;
- PRIMERJATI STRUKTURE ŠPANSKE IN NOVE NIZOZEMSKO OBLASTI;
- NAŠTETI KLJUČNO TRGOVSKO-POMORSKO ORGANIZACIJO NIZOZEMSKO;
- OVREDNOTITI POMEN TE ORGANIZACIJE ZA HITER VZPON NEODVISNE NIZOZEMSKO.

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

**UČNA PRIPRAVA:
ANGLIJA MED ABSOLUTIZMOM IN PARLAMENTARIZMOM**

IME IN PRIIMEK: Sara Furlan

DATUM: 13. 12. 2019

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Gimnazija	
Razred:	2. letnik	
Datum:	19. 12. 2019	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Različni modeli vladanja (obvezna tema)
	Poglavje iz učbenika:	Oblike vladanja
Učna enota – naslov učne ure:	Anglija med absolutizmom in parlamentarizmom	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, individualna učna oblika, parna učna oblika	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda razgovora, metoda dela s pisnimi viri, metoda dela s slikovnimi viri, metoda slikovne demonstracije	
Učne tehnike:	Tehnika brainstorming	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – »sklepajo o značilnostih posameznih modelov vladanja in jih primerjajo z današnjimi; – ugotovijo obseg udeležbe različnih družbenih slojev in razredov (oziroma stanov) pri vladanju oziroma odločanju; <p>(...)</p> <ul style="list-style-type: none"> – z različnih perspektiv analizirajo okoliščine za nastanek različnih modelov vladanja; – primerjajo reformne poskuse posameznih evropskih vladarjev ter presodijo, koliko so bili uspešni; – različne modele vladanja umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; – razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost; – oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; – razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; – razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja.« <p>(Učni načrt, str. 21)</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>navesti, kdo in kdaj je osvojil Anglijo</i> – <i>pojasniti pomen Velike listine svoboščin</i> – <i>našteti pomembne tudorske vladarje</i> – <i>pojasniti, zakaj je bila pomembna vladavina Elizabete I.</i> – <i>razložiti temeljne določbe deklaracije o pravicah parlamenta</i>

	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – umestiti posamezne angleške vladarje v ustrezen zgodovinski čas – reševati naloge objektivnega tipa – uporabiti različne oblike komunikacije – uporabiti socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja – delati s pisnimi viri in iz njih razbrati zahtevane informacije – oblikovati lastne sklepe, mnenja, stališča in interpretacije
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – spoštovati pripadnike drugi narodnosti – spoštovati različne oblike vladanja
Učne etape:	<ul style="list-style-type: none"> – uvajanje – obravnavanje nove učne snovi – urjenje – ponavljanje – preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Od Viljema Osvajalca do Velike listine svoboščin 2. Vojna rož in tudorska Anglija 3. Državljska vojna in utrditev parlamentarne monarhije 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> – Mlacovič, D., Urankar, N., <i>Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2012, str. 69–73. – PowerPoint predstavitev – Učni list – zapis učne snovi – Preverjalni list
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> – LCD projektor – Računalnik – Platno
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<ul style="list-style-type: none"> – Slovenščina: komuniciranje v slovenskem jeziku, pisanje krajših sestavkov – Geografija: na zemljevidu na PowerPoint predstavitvi je prikazano angleško kraljestvo v drugi polovici 12. stoletja – Sociologija: osnove angleške družbene ureditve od 11. do 18. stoletja 	
Novi pojmi s pojasnilom:	<ul style="list-style-type: none"> – Magna charta libertatum: Velika listina svoboščin, s katero so se začeli zametki parlamenta. – Vojna dveh rož (1455–1485): dolgotrajen boj za angleški prestol med Lancastri in Yorki. 	

		<ul style="list-style-type: none"> – Tudorji: angleška kraljeva rodbina, ki je vladala med letoma 1485 in 1603. – Stuarti: škotska plemiška rodbina, ki je leta 1603 nasledila angleški prestol. Angliji so vladali do leta 1688.
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija: splošna gimnazija. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2008.</i></p> <p>http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (8. 12. 2019)</p>
	Učna priprava	<ul style="list-style-type: none"> – Mlacović, D., Urankar, N., <i>Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2012, str. 69–73. – Hozijan, A. in Potočnik, D., <i>Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2009, str. 9, 81, 221–222.
	PowerPoint	<p>DRSNICA 1 Tower of London. https://www.viator.com/en-IE/tours/London/Private-Tour-London-Walking-Tour-of-the-Tower-of-London-and-Tower-Bridge/d737-3207LON4 (11. 12. 2019)</p> <p>DRSNICA 1 Londonski parlament. https://en.wikipedia.org/wiki/2017_Westminster_sexual_misconduct_allegations (11. 12. 2019)</p> <p>DRSNICA 5 Viljem Osvajalec. https://www.historyonthenet.com/william-the-conqueror-timeline (11. 12. 2019)</p> <p>DRSNICA 5 Velika listina svoboščin. https://sl.wikipedia.org/wiki/Velika_listina_svobo%C5%A1%C4%8Din (11. 12. 2019)</p> <p>DRSNICA 6 Bitka pri Haistingsu. https://www.historic-uk.com/HistoryMagazine/DestinationsUK/The-Battle-of-Hastings/ (11. 12. 2019)</p> <p>DRSNICA 7 Zemljevid angleškega ozemlja v času Henrika II. https://ist511brian.wordpress.com/2012/12/06/librariy-pathfinder-foreign-relations-of-the-angevin-empire-1154-1214/ (12. 12. 2019)</p>

DRSNICA 9

Vojna dveh rož.

https://favpng.com/png_view/england-wars-of-the-roses-battle-of-bosworth-field-england-battle-of-ferrybridge-house-of-lancaster-png/eMsXdEpa (12. 12. 2019)

DRSNICA 9

Kralj Henrik VII.

https://en.wikipedia.org/wiki/Henry_VII_of_England (12. 12. 2019)

DRSNICA 10

Kralj Henrik VIII.

https://en.wikipedia.org/wiki/Henry_VIII_of_England (12. 12. 2019)

DRSNICA 10

Kraljica Elizabeta I.

https://en.wikipedia.org/wiki/Elizabeth_I_of_England (12. 12. 2019)

DRSNICA 11

Obglavljenje kralja Karla I.

https://en.wikipedia.org/wiki/Execution_of_Charles_I (13. 12. 2019)

DRSNICA 11

Oliver Cromwell.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Oliver_Cromwell (13. 12. 2019)

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Za začetek bi vas prosila, da si ogledate prikazani sliki in mi poveste, na kaj ste prvo pomislili, ko ste videli posamezno sliko.</i>	Poslušajo in gledajo sliko.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.	Drsnica 1
	Poslušam.	Naštevajo svoje asociacije.	Frontalna učna oblika, tehnika brainstorming.	
	<i>Glede na prikazani fotografiji, kaj menite, da bomo danes obravnavali?</i>	Odgovorijo: Anglija.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Tako je. Danes se bomo odmaknili od kontinentalne Evrope in se premaknili na Britanko otočje.</i> <i>Pogledali si bomo zgodovino Anglije od sredine 11. stoletja pa vse do 18. stoletja. Obravnavali bomo različne modele vladanja skozi stoletja in opisali pomembni državljanski vojni, ki sta vplivali na angleško zgodovino.</i> <i>Učna ura je razdeljena na tri vsebinske poudarke. Začeli bomo z normansko osvojitvijo Anglije pa do podpisa Velike listine svoboščin, v drugem vsebinskem poudarku si bomo pogledali vojno rož in čas tudorske Anglije. V zadnjem vsebinskem poudarku si bomo pogledali še eno državljansko vojno in kako se je v Angliji dokončno uveljavil parlamentarizem.</i> <i>Ob koncu učne ure boste znali povedati, kdaj in kdo je osvojil Anglijo, zakaj je pomembna Velika listina svoboščin, naštetih pomembne tudorske vladarje, pojasniti zakaj je bila pomembna vladavina Elizabete I. in razložiti temeljne določbe deklaracije o pravicah parlamenta.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Drsnica 3 Drsnica 4

<p><i>Ker je snovi veliko, vam ne bo potrebno sproti zapisovati učne snovi, saj vam bom na koncu ure razdelila učne liste. To pomeni, da boste lahko aktivno sodelovali v ustni obliki.</i></p>		
---	--	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Od Viljema Osvajalca do Velike listine svoboščin</p> <p>5 minut</p>	<p><i>Leto 1066 je bilo prelomno leto v angleški zgodovini. Takrat je normanski vojvoda Viljem Osvajalec v bitki premagal anglosaškega kralja Harolda, ki je v bitki izgubil življenje. Mogoče veste, kako se imenuje bitka prikazana na sliki?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Bitka pri Hastingsu.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage. Metoda dela s slikovnimi viri</p>	<p>Drsnica 6</p>
	<p><i>Po zmagi je Viljem utrdil osrednjo kraljevo oblast in kraljestvo razdelili na grofije. Mogočne teritorialne anglosaške kneze je odstavil in na njihova mesta postavil sebi pokorne normanske vazale.</i></p> <p><i>Kateri jezik so uporabljali na dvoru Viljema Osvajalca?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Francoščino.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora.</p> <p>Metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 6</p>
	<p><i>Angleška kraljeva družina je s spretnimi porokami pridobila veliko ozemlja v današnji Franciji. Angleški kralj Henrik II. (1133–1189) je imel v lasti več francoskega ozemlja kakor francoski kralj.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Drsnica 7</p>	
	<p><i>Številne vojne s Francijo ter sodelovanje v križarskih vojnah so zahtevali veliko sredstev. Angleški kralj je zato od fevdalcev, svobodnjakov in mest začel zahtevati vedno višje davke.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Drsnica 8</p>	

<p><i>Kralj Ivan (John) je moral zaradi velikih finančnih vojaških bremen ponovno zvišati davke. V vojnah pa je izgubil veliko rodbinskih posesti v Franciji. Da bi ostal v dobrih odnosih s papeškim dvorom, je moral angleško kraljestvo prodati papežu in ga od njega prejeti v fevd.</i></p> <p><i>Vedno višji davki in porazi v Franciji so povzročili splošno nezadovoljstvo. Tako so plemstvo, duhovščina in meščani začeli pritiskati na kralja. Ta se je moral za vzpostavitev miru pogajati z vsakim stanom posebej.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 8</p>
<p><i>Kralj John je moral leta 1215 podpisati dokument, ki je nekoliko omejil samovoljo angleških kraljev.</i></p> <p><i>Kako se je imenoval dokument, ki je nastal na podlagi teh pogajanj?</i></p> <p><i>Katera pa je ena izmed glavnih določil listine?</i></p> <p><i>Kako se je imenovala dolgoletna vojna, v katero so se Angleži spustili s Francozi v sredini 14. stoletja?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Velika listina svoboščin ali Magna charta libertatum.</p> <p>Odgovorijo: Nad kraljem bedi kraljevski svet, ta se je kmalu uveljavil kot parlament.</p> <p>Odgovorijo: Stoletna vojna.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Drsnica 8</p>
<p><i>V 14. stoletju se je parlament razdelil na zgornji dom ali dom lordov, v katerem so bili baroni ter na spodnji dom, v katerem je 165 mest in 37 grofij volilo po 2 zastopnika.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 8</p>
<p><i>Zdaj bomo še na hitro ponovili, kar smo do sedaj obdelali.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	

<i>Kdo je osvojil Anglijo in katerega leta?</i>	Odgovorijo: Viljem Osvajalec, leta 1066.		
<i>Kako je Viljem utrdil svojo oblast?</i>	Odgovorijo: Kraljestvo je razdelil na grofije in ozemlje podelil sebi podložnim vazalom.		
<i>Kateri dokument je leta 1215 podpisal kralj John?</i>	Odgovorijo: Veliko listino svoboščin.		
<i>Kaj je ta listina določala?</i>	Odgovorijo: Da nad kraljem bde kraljevi svet.		

2. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Vojna rož in tudorska Anglija 5 minut	<i>Po koncu stoletne vojne so se Angleži kmalu zapletli v državljansko vojno. Vojna je potekala med dvema velikima plemiškima družinama, Lancastri in Yorki.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Drsnica 9
	<i>Pod katerim imenom poznamo vojno med Lancastri in Yorki?</i>	Odgovorijo: Vojna dveh rož.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Drsnica 9
	<i>Kako se je vojna končala?</i>	Odgovorijo: Z zmago Henrija Tudorja.		
	<i>Henrik Tudor je leta 1485 končal vojno rož ter postal prvi angleški kralj dinastije Tudor. Dolgoletna vojna rož je prav tako oslabila moč plemstva, zato je Henrik lahko v kraljestvo vzpostavil močnejšo kraljevo oblast. Kljub temu, da so imeli tudorski vladarji oblast trdno v svojih rokah, se je parlament uveljavil kot zastopnik visokih slojev družbe. Vladarji so ga vključevali v vladanje, njegovo naklonjenost pa so potrebovali zaradi skupnih teženj po</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Drsnica 10

<i>gospodarskem napredku Anglije.</i>			
<i>Kako se je imenoval vladar, ki je na prestolu nasledil Henrik VII?</i>	Odgovorijo: Henrik VIII	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Drsnica 10
<i>S katerim pomembnim dogodkom je Henrik VIII zaznamoval angleško zgodovino?</i>	Odgovorijo: Z odmikom od rimokatoliške veroizpovedi in z začetkom anglikanske cerkve.		
<i>Katera pomembna angleška kraljica je pripadala dinastiji Tudor?</i>	Odgovorijo: Elizabeta I.		Drsnica 10
<i>Leta 1558 je angleški prestol zasedla Elizabeta I., hči Henrika VIII. in njegove druge žene Ane Boleyn. Angliji je vladala do leta 1603 in je bila zadnja predstavnica tudorske dinastije.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Koga pa je Elizabeta nasledila na angleškem prestolu?</i>	Odgovorijo: Polsestro Marijo I.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Kateri veroizpovedi je pripada Marija in kateri Elizabeta?</i>	Odgovorijo: Marija je bila katoličanka, Elizabeta pa protestantske.		
<i>Zdaj bomo prebrali kratko besedilo ob sliki kraljice Elizabete v učbeniku na strani 70.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
Poslušam.	Eden izmed dijakov prebere besedilo v učbeniku.	Frontalna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	Učbenik str. 70
<i>Kakšne so bile značilnosti Elizabetine vlade?</i>	Odgovorijo: Obnovila je protestantizem in verske svoboščine,		

<p><i>S katerim dosežkom se je Elizabeta zapisala v angleško zgodovino?</i></p> <p><i>Kako imenujemo obdobje vladanja Elizabete I.?</i></p> <p><i>Kdo pa je nasledil Elizabeto na angleškem prestolu?</i></p> <p><i>Katera dinastija je zavládala Angliji po koncu tudorske dinastije?</i></p>	<p>sodelovala je s parlamentom, cerkev postane državna, pospeševala je gospodarstvo in pomorstvo.</p> <p>Odgovorijo: Z zmago angleškega ladjevja nad španskim.</p> <p>Odgovorijo: Zlata doba.</p> <p>Odgovorijo: Jakob I.</p> <p>Odgovorijo: Dinastija Stuart.</p>		
<p><i>Dajmo še na hitro obnoviti naučeno.</i></p> <p><i>Kako se imenuje vojna, ki je potekala med Lancastri in Yorki?</i></p> <p><i>Naštejte pomembne tudorske vladarje po kronološkem vrstnem redu.</i></p> <p><i>Zakaj je bila pomembna vlada Elizabete I.?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Vojna dveh rož.</p> <p>Odgovorijo: Henrik VII., Henrik VIII., Marija I. in Elizabeta I.</p> <p>Odgovorijo: Utrdila je protestantizem, cerkev je postala državna, pospeševala je pomorstvo in gospodarstvo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	

<i>Katera dinastija zamenja Tudorje na angleškem prestolu?</i>	Odgovorijo: Dinastija Stuart.		
--	----------------------------------	--	--

3. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Državlјanska vojna in utrditev parlamentarne monarhije 15 minut	<i>Zakaj je po smrti kraljice Elizabete angleška krona prešla na dinastijo Stuart?</i> <i>Kako pa so bili Stuarti povezani s Tudorji?</i>	Odgovorijo: Ker se Elizabeta ni nikoli poročila. Odgovorijo: Mama Jakoba I. (Marija Škotska) je bila Elizabetina sestrična.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Ker sta Jakob I. in njegov naslednik Karel I. poskušala uvesti absolutizem, sta prišla v spor s parlamentom in meščanstvom. Karel I. je šel še dlje od svojega očeta, razpustil je namreč parlament in zavladal sam. Pri tem se je obdal zgolj s predstavniki visokega plemstva in vrhom anglikanske cerkve.</i> <i>Zakaj je bil razpust parlamenta nesprejemljiv?</i> <i>Kakšne pa mislite, da so bile posledice ukinitve parlamenta?</i>	Poslušajo. Odgovorijo: Ker so bile parlamentarne pravice določene v Magni charti. Odgovorijo: Upor proti kralju/državlјansk a vojna.	Frontalna učna oblika, metoda razlage. Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Drsnica 12
	<i>Leta 1642 je prišlo do državljanske vojne.</i> <i>Kdo je vodil upor proti kralju?</i>	Poslušajo. Odgovorijo: Oliver Cromwell.	Frontalna učna oblika, metoda razlage. Frontalna učna oblika, metoda razgovora. Frontalna	

<p><i>Pristaši parlamenta z Oliverjem Cromwellom na čelu so uspešno premagali kralja in njegove podpornike. Kralj je zbežal na Škotsko, a so ga ti vrnilo parlamentu.</i></p> <p><i>Kakšna je bila usoda Karla I.?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Bil je obglavljen.</p>	<p>učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
<p><i>Cromwell je po kraljevi smrti razpustil zgornji dom parlamenta in uvedel republiko.</i></p> <p><i>Zakaj pa je razpustil prav zgornji dom v parlamentu?</i></p> <p><i>Kakšen je bil Cromwellov nov položaj v državi?</i></p> <p><i>Njegovo vladanje je bilo uspešno, saj je spodbujal pomorstvo in tako Anglijo kot pomorsko silo postavil ob bok Nizozemski. Z Nizozemsko so se zapletli tudi v vojne, iz katerih so Angleži odšli kot zmagovalci. Tako je Anglija postala vodilna pomorska svetovna sila.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Ker so v njem sedeli plemiči.</p> <p>Odgovorijo: Angliji je zavladal kot Lord Protector (lord zaščitnik).</p> <p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p> <p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 12</p> <p>Drsnica 12</p>
<p><i>Po Cromwellovi smrti leta 1658 je bila obnovljena monarhija pod dinastijo Stuart. Ker pa kralji ponovno poskušali uvesti absolutizem, je parlament kralja Jakoba II. izgnal ter prestol ponudil njegovemu zetu Viljemu II. Oranskemu, ki je bil nizozemski državni upravitelj.</i></p> <p><i>Novi kralj je moral podpisati deklaracijo o pravicah parlamenta oz. Bill of Rights (1688) in potrditi versko svobodo.</i></p> <p><i>S pomočjo vira v učbeniku na strani 72 ugotovite, katerim pravicam se je</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo navodila.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 13</p> <p>Drsnica 13</p>

<p><i>moral kralj odpovedati.</i></p> <p>Poslušam.</p>	<p>Preberejo in odgovorijo na vprašanja.</p> <p>Odgovorijo: Noben zakon ni mogel biti sprejet brez privolitve parlamenta, kralj prav tako ne sme odpraviti nobenega zakona brez privolitve parlamenta.</p>	<p>Individualna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.</p> <p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Učbenik, str. 72</p>
<p><i>Poleg tega je deklaracija tudi določal, da kralj ne sme imeti lastne vojske. Prav s podpisom tega dokumenta se je Anglija utrdila kot parlamentarna monarhija ter s tem ustvarila dobre razmere za razcvet gospodarstva.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 13</p>
<p><i>Ponovimo naučeno.</i></p> <p><i>Kakšno obliko vladavine so želeli vzpostaviti Stuarti?</i></p> <p><i>Zakaj je bilo to v nasprotju z Magno charto?</i></p> <p><i>Kdo je vodil upornike proti kralju?</i></p> <p><i>Kakšno obliko vladavine je vzpostavil?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: Absolutizem.</p> <p>Odgovorijo: Ker je dokument določal, da mora nad kraljem bdeti parlament.</p> <p>Odgovorijo: Oliver Cromwell</p> <p>Odgovorijo: Republiko.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p> <p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	

<p><i>Koga je kasneje parlament prosil, da postane angleški kralj?</i></p> <p><i>Kateri dokument je moral leta 1688 podpisati?</i></p> <p><i>Kaj je ta določala?</i></p>	<p>Odgovorijo: Viljema Oranskega.</p> <p>Odgovorijo: Bill of Rights/deklaracijo o pravicah parlamenta.</p> <p>Odgovorijo: Da noben zakon ne more biti sprejet brez privolitve parlamenta, kralj ne more razpuščati zakonov in imeti lastne vojske, vzpostavila je versko svobodo.</p>		
<p><i>Zdaj boste v paru reševali avtentično nalogo. Angleški kralj Henrik II. (1133–1189) se je znašel v letu 2019. Kako bi mu opisali razvoj angleške monarhije po koncu njegove vlade. Pri tem se osredotočite na ključne dogodke, ki so zaznamovali angleško zgodovino. Na voljo imate 5 minut časa.</i></p>	<p>Poslušajo navodila.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 14</p>
<p>Sproti preverjam delo in napredek dijakov, po potrebi jim pomagam.</p>	<p>Rešujejo nalogo.</p>	<p>Parna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
<p>Poslušam ugotovitve dijakov.</p>	<p>Predstavijo svoje ugotovitve.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.</p>	<p>Drsnica 15: primer rešene avtentične naloge</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
10 minut	<i>Za konec boste individualno rešili preverjalni list. Pozorno preberite navodila in odgovorite na vprašanja. Za reševanje imate 5 minut časa.</i>	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	<i>Sproti preverjam napredek dijakov.</i>	Rešujejo preverjanje.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list
	<i>Čas za reševanje je potekel. Zdaj bomo skupaj pogledali vaše rešitve. Gremo kar po vrsti od desne proti levi. Vsaj naj prebere po eno vprašanje in poda odgovor.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	Spremljam in komentiram odgovore dijakov. Pri vsaki nalogi pojasnim kriterij in število točk, odgovori na vprašanja so zapisani tudi na PowerPointu.	Berejo rešitve nalog.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list: rešitve, drsnice 16-18
	Po pregledu preverjalnega lista najprej ocenim, ali so dijaki dosegli zastavljene učne cilje. Cilji so zapisani na PowerPoint predstavitvi. Nato pa še enkrat preverim.	Poslušajo in spremljajo preverjanje osvojenih učnih ciljev. Dijaki odgovarjajo na vprašanja, ki so sestavljena iz učnih ciljev.	Frontalna učna oblika, metoda razlage. Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Drsnica 19
	Na koncu razdelim učne liste: zapis učne snovi in pojasnim, kaj se morajo naučiti in kako je sestavljen učni list.	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Učni list: zapis učne snovi

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint
PRILOGA 2 :	Učni list: zapis učne snovi (kopije)
PRILOGA 3 :	Preverjalni list
PRILOGA 4 :	Preverjalni list z rešitvami

PRILOGA 1: PowerPoint

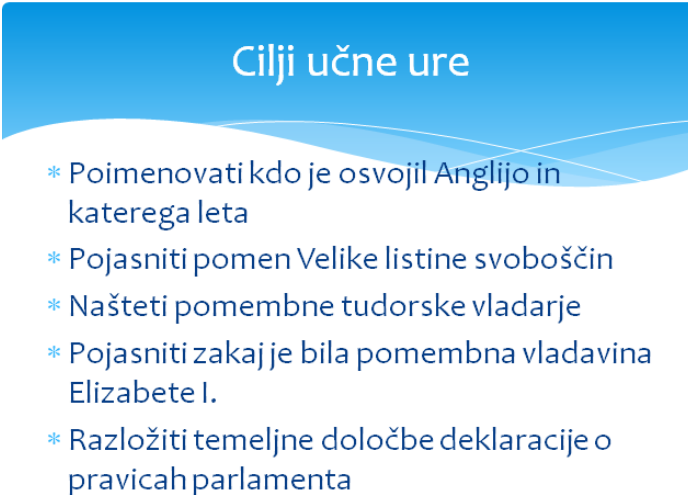
DRSNICA 1

DRSNICA 2

DRSNICA 3

Cilji učne ure

- * Poimenovati kdo je osvojil Anglijo in katerega leta
- * Pojasniti pomen Velike listine svoboščin
- * Našteti pomembne tudorske vladarje
- * Pojasniti zakaj je bila pomembna vladavina Elizabete I.
- * Razložiti temeljne določbe deklaracije o pravicah parlamenta

DRSNICA 4

Cilji učne ure

- * Poimenovati kdo je osvojil Anglijo in katerega leta
- * Pojasniti pomen Velike listine svoboščin
- * Našteti pomembne tudorske vladarje
- * Pojasniti zakaj je bila pomembna vladavina Elizabete I.
- * Razložiti temeljne določbe deklaracije o pravicah parlamenta

DRSNICA 5

1. Od Viljema Osvajalca do Velike listine svoboščin

DRSNICA 6

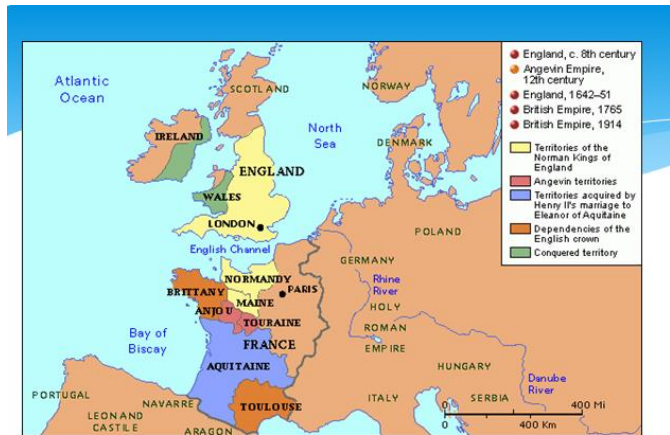
Viljem Osvajalec

1066 osvoji Anglijo in porazi anglosaškega kralja Harolda

- * Bitka pri Hastingsu
- * Kraljestvo razdelil na grofije, ozemlje podaril sebi podložnim baronom

DRSNICA 7

DRSNICA 8

Kralj Ivan in Velika listina svoboščin

- * Vojne s Francozi in križarske vojne zahtevale ogromno sredstev → Kralji vedno znova zviševali davke
- * Kralj Ivan izgubil veliko rodbinskih posesti v Franciji
- * Širjenje nezadovoljstva → stanovni začeli pritiskati na kralja
- * 1215 podpisana Velika listina svoboščin
- * Zametki parlamenta → v 14. stoletju se razdeli na 2 doma

DRSNICA 9

2. Vojna rož in tudorska Anglija

DRSNICA 10

Tudorska Anglija

- * Tudorji prestol zasedejo 1485
- * Dolgoletna vojna oslabila moč plemstva
- * 1558: Elizabeta I. nasledi prestol
- * Učbenik stran 70
- * Nasledijo jih Stuarti

DRSNICA 11

3. Državljska vojna in utrditev parlamentarne monarhije

DRSNICA 12

Jakob I. in Karl I. skušala obnoviti absolutizem

- * Karl I. razpusti parlament in zavlada sam
- * 1642: državljanska vojna
- * Oliver Cromwell razpusti zgornji dom parlamenta in uvede republiko
- * Spodbuja pomorstvo → Anglija postane vodilna pomorska svetovna sila

DRSNICA 13

Deklaracija o pravicah parlamenta

- * Po smrti Cromwella ponovno monarhija
- * Stuarti ponovno želeli obnoviti absolutizem
- * Parlament prestol ponudil Viljemu III. Oranskemu
- * 1688 utrditev parlamentarne monarhije
- * Verska svoboda, zakone lahko sprejema le parlament, kralj brez lastne vojske
- * Učbenik stran 72

DRSNICA 14

Avtentična naloga

Predstavlja se si, da se je angleški kralj Henrik II. (1133-1189) znašel v letu 2019. Kako bi mu opisali razvoj angleške monarhije po koncu njegove vlade. Osredotočite se na ključne zgodovinske dogodke, ki so zaznamovali angleško zgodovino. Na voljo imate 5 minut časa.

DRSNICA 15

Primer rešene avtentične naloge

Vaš sin John je po vaši smrti izgubil večino rodbinskih posesti v Franciji, ki jih ni mogel dobiti nazaj. Poleg tega je zaradi splošnega nezadovoljstva moral podpisati dokument, ki je omejil njegovo oblast. Dobrih 200 let po vaši smrti je vaša družina izgubila angleški prestol. Kmalu je prišlo do državljanske vojne, Angleži so se odmaknili od katoliške vere in osnovali svojo, anglikansko cerkev. 500 let po vaši smrti pa je bila oblast kralja še bolj omejena. Podpisali so namreč deklaracijo o pravicah parlamenta, ki je določala, da ne more biti sprejet noben zakon brez privolitve parlamenta. Anglija se je od vaše vladavine dalje močno spremenila, do danes pa se je ohranila kot parlamentarna monarhija.

Preverjalni list – rešitve

1. Odgovori na vprašanja.

a) Z imenom in priimkom imenuj osebo, ki je leta 1066 osvojila Anglijo.

Viljem Osvajalec.

b) Kje je potekala odločilna bitka?

Pri Hastingsu.

c) Kako je novi kralj utrdil svojo oblast v deželi?

Kraljestvo je razdelil na grofije in ozemlje podelil sebi podložnim baronom.

2. Ugotovi, katere izmed naslednjih trditev so pravilne in katere napačne. Za pravilne napiši P, za napačne pa N.

- * Vojna rož je potekala med rodbinama Plantagenet in York. **N**
- * Kralj Ivan je leta 1215 podpisal Veliko listino svoboščin. **P**
- * Oliver Cromwell je po končani državljanski vojni uvedel republiko. **P**
- * Po koncu državljanske vojne, ki je potekala sredi 17. stoletja, so podporniki parlamenta obglavili kralja Jakoba I. **N**

3. Navedi 3 pomembne tudorske vladarje.

Henrik VII./Marija I., Henrik VIII. in Elizabeta I.

4. Pojasni, zakaj je bila pomembna vladavina najslavnejše tudorske vladarice. Navedi vsaj 4 razloge.

Elizabeta je obnovila protestantizem, cerkev je postala državna, pospeševala je gospodarstvo in pomorstvo...

* 5. Kaj določa temeljni zakon angleške države (navedi vsaj 2 temelja) iz leta 1688. Kako se uradno imenuje, kdo ga je podpisal in zakaj?

Zakon je določal, da noben zakon ne more biti sprejet brez privolitve parlamenta, kralj ne more sam odpraviti nobenega zakona, kralj ne more imeti lastne vojske, potrdil je svobodo vere in govora v parlamentu.

Zakon se imenuje deklaracija o pravicah parlamenta/Bill of Rights. Podpisal ga je Viljem Oranski zato, da ne bi noben angleški vladar poskušal obnoviti absolutizma.

Osvojeni učni cilji

- * Navesti kdo je osvojil Anglijo in katerega leta
- * Pojasniti pomen Velike listine svoboščin
- * Našteti pomembne tudorske vladarje
- * Pojasniti zakaj je pomembna vladavina Elizabete I.
- * Razložiti temeljne določbe deklaracije o pravicah parlamenta

Učni listi
ANGLIJA MED ABSOLUTIZMOM IN PARLAMENTARIZMOM

1. Od Viljema Osvajalca do Velike listine svoboščin.

- Leta 1066 je normanski vojvoda Viljem Osvajalec v bitki pri Hastingsu porazil anglosaškega kralja Harolda.
- Svojo oblast je utrdil tako, da je kraljestvo razdelil na grofije, ozemlje pa je podaril sebi podložnim baronom.
- Številne vojne s Francijo in sodelovanje v križarskih vojnah so zahtevale ogromno sredstev, zato so morali kralji vedno znova zviševati davke.
- Kralj Ivan je moral zaradi vojn s Francijo in izgube svojega ozemlja tam ponovno zvišati davke → to privedlo do nezadovoljstva in stanovi so začeli pritiskati na kralja.
- Kralj Ivan je moral leta 1215 podpisati Veliko listino svoboščin (Magna charta libertatum), ki je določala, da mora nad kraljem bdeti kraljevi svet (kasneje se preimenoval v parlament).

2. Vojna rož in tudorska Anglija.

- V sredini 15. stoletja so se Angleži zapletli v državljansko vojno → vojna je potekala med dvema velikima plemiškima rodbinama, Lancastri in Yorki → vojna poznana pod imenom vojna dveh rož.
- Državljska vojna se je končala 1485, ko je Henrik Tudor zmagal v vojni in prevzel prestol.
- Zelo pomemben tudorski vladar je bil tudi Henrik VIII., ki se je ločil od rimokatoliške cerkve in uvedel anglikansko cerkev.
- Najpomembnejša tudorska vladarica je bila Elizabeta I., ki je obnovila protestantizem, cerkev je v njenem času postala državna, spodbujala je

gospodarstvo in pomorstvo → njeno vladavino poznamo tudi pod imenom zlata doba.

- Po smrti kraljice Elizabete je v Angliji zavladała dinastija Stuart.

3. Državlјanska vojna in utrditev parlamentarne monarhije.

- Jakob I. in njegov naslednik Karel I. sta poskušala ponovno uvesti absolutizem in sta zaradi tega prišla v nasprotje s parlamentom.
- Karel I. je celo razpustil parlament in zavladał sam → to je pripeljalo do ponovne državljanske vojne in sicer vojne med pristaši kralja in pristaši parlamenta, vojsko upornikov je vodil Oliver Cromwell.
- Vojno so dobili podporniki parlamenta → kralja Karla I. so obglavili
- Oliver Cromwell je uvedel republiko, sam pa je dobil naziv lord zaščitnik oz. Lord Protector → po njegovi smrti so obnovili monarhijo
- Cromwell je spodbujal pomorstvo in Anglija je v njegovem času postala vodila pomorska svetovna sila
- Viljem Oranski je moral leta 1688 podpisati deklaracijo o pravicah parlamenta oz. Bill of Rights → deklaracija je določala, da noben zakon ne more biti sprejet brez potrditve parlamenta, kralj sam ni mogel odpraviti nobenega zakona, potrdila je versko svobodo, kralj ni smel imeti lastne vojske.
- S to deklaracijo se je Anglija utrdila kot parlamentarna monarhija.

PRILOGA 3: preverjalni list

Preverjalni list
ANGLIJA MED ABSOLUTIZMOM IN PARLAMENTARIZMOM

Skupno število točk ____/19t

1. Odgovori na vprašanja.

a) Z imenom in priimkom imenuj osebo, ki je leta 1066 osvojila Anglijo.

/1t

b) Kje je potekala odločilna bitka?

/1t

c) Kako je novi kralj utrdil svojo oblast v deželi?

/1t

2. Ugotovi, katere izmed naslednjih trditev so pravilne in katere napačne. Za pravilne napiši P, za napačne pa N.

Vojna rož je potekala med rodbinama Plantagenet in York. ____

Kralj Ivan je leta 1215 podpisal Veliko listino svoboščin. ____

Oliver Cromwell je po končani državljanski vojni uvedel republiko. ____

Po koncu državljanske vojne, ki je potekala v sredini 17. stoletja, so podporniki parlamenta obglavili kralja Jakoba I. ____

/4t

3. Navedi 3 pomembne tudorske vladarje.

/3t

4. Pojasni, zakaj je bila pomembna vladavina najslavnejše tudorske vladarice. Navedi vsaj 4 razloge.

/4t

5. Kaj določa temeljni zakon angleške države (navedi vsaj 2 temelja) iz leta 1688. Kako se uradno imenuje, kdo ga je podpisal in zakaj?

/5t

PRILOGA 4: preverjalni list - rešitve

Preverjalni list ANGLIJA MED ABSOLUTIZMOM IN PARLAMENTARIZMOM

Skupno število točk _____/19t

1. Odgovori na vprašanja.

d) Z imenom in priimkom imenuj osebo, ki je leta 1066 osvojila Anglijo.

Viljem Osvajalec.

/1t

e) Kje je potekala odločilna bitka?

Pri Hastingsu.

/1t

f) Kako je novi kralj utrdil svojo oblast v deželi?

Kraljestvo je razdelil na grofije, ozemlje pa je nato podaril sebi podložnim vazalom.

/1t

- Če pri prvem vprašanju dijak navede le priimek, ne dobi točke.
- Pri drugem vprašanju dijak dobi točko samo, če pravilno zapiše ime bitke.
- Pri zadnjem vprašanju dijak dobi celo točko, če napiše, da je kraljestvo razdelil na grofije in to ozemlje nato podaril sebi podložnim vazalom. V primeru, da je dijak napisalo samo, da je kraljestvo razdelil samo na grofije, dobi 0,5t.

2. Ugotovi, katere izmed naslednjih trditev so pravilne in katere napačne. Za pravilne napiši P, za napačne pa N.

Vojna rož je potekala med rodbinama Plantagenet in York. N

Kralj Ivan je leta 1215 podpisal Veliko listino svoboščin. P

Oliver Cromwell je po končani državljanski vojni uvedel republiko. P

Po koncu državljanske vojne, ki je potekala v sredini 17. stoletja, so podporniki parlamenta obglavili kralja Jakoba I. N

- Vsak pravilen odgovor prinese 1 točko.

/4t

3. Navedi 3 pomembne tudorske vladarje.

Henrik VII./Marija I., Henrik VIII. in Elizabeta I.

/3t

- Vsak pravilno naveden vladar prinese 1 točko.

4. Pojasni, zakaj je bila pomembna vladavina najslavnejše tudorske vladarice. Navedi vsaj 4 razloge.

Elizabeta je obnovila protestantizem, cerkev je postala državna, pospeševala je gospodarstvo in pomorstvo.

- Vsak izmed razlogov je vreden 1 točko.

/4t

5. Kaj določa temeljni zakon angleške države (navedi vsaj 2 temelja) iz leta 1688. Kako se uradno imenuje, kdo ga je podpisal in zakaj?

Zakon je določal, da noben zakon ne more biti sprejet brez parlamenta, kralj ne more sam odpraviti nobenega zakona, kralj ne more imeti lastne vojske, potrdil je svobodo vere in govora v parlamentu.

Zakon se imenuje deklaracija o pravicah parlamenta/Bill of Rights.

Podpisal ga je Viljem Oranski zato, da ne bi noben angleški vladar poskušal obnoviti absolutizma.

- Vsak element je vreden 1 točko. Dijak dobi 2 točki, če navede vsaj 2 temelja deklaracije. 1 točko dobi za pravilno ime dokumenta. 1 točko je vredno polno ime vladarja, ki je dokument podpisal. Razlog za podpis dokumenta je prav tako vreden 1 točko.

/5t

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

**UČNA PRIPRAVA:
ALI SO EVROPEJCI ODKRILI PREOSTALI SVET**

IME IN PRIIMEK: Anita Dacinger

DATUM: 9. 12. 2019

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	SŠ	
Razred:	2. letnik gimnazije	
Datum:	12. 12. 2019	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Gospodarske, etične in družbene spremembe v Evropi od 6. do 18. stoletja
	Poglavje iz učbenika:	Gospodarske, etične in družbene spremembe v Evropi od 6. do 18. stoletja
Učna enota – naslov učne ure:	Ali so Evropejci odkrili preostali svet?	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, individualna učna oblika in skupinska učna oblika.	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda dela s pisnimi viri, metoda dela s slikovnimi viri, metoda pisnih in grafičnih del, metoda besedne demonstracije, metoda demonstracije predmetov, metoda dela s predmeti, metoda demonstracije gibljivih sličic.	
Učne tehnike:	Viharjenje idej.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki /-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »/.../ sklepajo o vzrokih in pogojih za velika geografska odkritja /.../; - /.../ ključne etične, družbene in gospodarske spremembe umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; - razvijejo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja; - razvijajo odgovoren in pozitiven odnos do ohranjanja evropske in svetovne kulturne dediščine.« (Učni načrt, 2008, str. 21) 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utemeljiti predstave Evropejcev v srednjem veku o svetu in Zemlji; - naštetiti in pojasniti vzroke za geografska odkritja, - naštetiti in pojasniti pogoje, ki so omogočili geografska odkritja; - ovrednotiti pomen pomorske šole Henrika Pomorščaka za geografska odkrivanja.
	Funkcionalni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umestiti zgodovinske dogodke, pojave in procese v ustrezen zgodovinski čas; - oblikovati samostojne sklepe, mnenja in stališča; - kazati socialne spretnosti pri različnih vrstah socialnega učenja;

		<ul style="list-style-type: none"> - pozorno poslušati; - upoštevati navodila; - odgovarjati na vprašanja; - prebrati pisni vir; - prepoznati ustrezne informacije pri delu s pisnimi viri; - narisati portulan; - zapisati učno snov v zvezek.
	Vzgojni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati odgovoren in pozitiven odnos do ohranjanja evropske in svetovne kulturne dediščine; - pokazati ustrezen odnos do preteklosti.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvajanje 2. Obravnava nove učne snovi 3. Ponavljanje 4. Preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kako so si Evropejci predstavljali svet v poznem srednje veku? 2. Vzroki za geografska odkrivanja 3. Pogoji, ki so omogočili geografska odkritja 4. Pomorska šola 	
Učna sredstva:	Učila:	-PowerPoint predstavitev (z zapisom učne snovi) -Preverjalni list
	Učni pripomočki:	-LCD projektor, - računalnik, - platno, - laser.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Geografija - branje in interpretacija različnih tematskih zemljevidov, poznavanje sveta in kontinentov.</p> <p>Sociologija – razumevanje družbenih odnosov in pomembnost dobrin za človeka in skupnost.</p> <p>Slovenščina – branje različnih pisnih virov, odgovarjanje na vprašanja, ustrezno tvorjenje stavkov, jasno in slovnično pravilno izražanje mnenj in idej, reševanje nalog, zapisovanje snovi.</p> <p>Fizika – razumevanje delovanja novih pripomočkov.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Karavela: majhna in lahko vodljiva jadrnica</p> <p>Astrolab: naprava za merjenje kotnih razdalji na nebu ter določanje položaja in višine zvezd.</p> <p>Sekstant: merska naprava za merjenje kotov na nebesni krogli</p> <p>Portulan: zemljevid z vrisano obalo, pristanišči,</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<ul style="list-style-type: none"> - Učni načrt. Gimnazija; Splošna gimnazija, Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Citirano 8. 12. 2019).

Učna priprava	<ul style="list-style-type: none"> - Armstrong, K. et al. (2006). Velika družinska enciklopedija zgodovine. Ljubljana: Mladinska knjiga. - Berzelak, S. (2007). Srednji in novi vek. Zgodovina za 2. letnik gimnazij. Ljubljana: Modrijan. - Frantar, Š. et al. (2019). Zgodovina 2: srednji in novi vek. Učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazije. Ljubljana: Mladinska knjiga. - Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS. - Mlacović, D., Urankar, N. (2012). Zgodovina 2. Učbenik za drugi letnik gimnazije. Ljubljana: DZS. - Mirjanić, A. (2006). Raziskujem preteklost 8. Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus. - Osebni zapiski Anita Dacinger, 4. letnik gimnazije, predmet: zgodovina (priprave na maturo), šolsko leto 2013/2014. - Pavliha, B. (2013). Zgodovina na maturi. Kamnik: Ico. - Sluga, M. (ur). (1981). Svetovna zgodovina od začetkov do danes. Ljubljana: Cankarjeva založba. - Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan.
PowerPoint	<p>Drsnica 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rob sveta. Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan, str. 36. <p>Drsnica 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Marco Polo</i>. https://exploration.marinersmuseum.org/subject/marco-polo/ (Citirano 7. 12. 2019). - <i>Marco Polo na dvoru</i>. Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan, str. 36. - <i>Znan svet v srednjem veku</i>. Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan, str. 36. <p>Drsnica 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vikingi</i>. Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan, str. 23.

- *Vikinški zemljevid.*
<https://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/ptolemy-world-map.html>
(Citirano 8.12. 2019).

-

Drsnica 6:

- *Trgovske poti v srednjem veku.* Frantar, Š. et al. (2019). *Zgodovina 2: srednji in novi vek.* Učbenik za zgodovino v 2. letniku gimnazije. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 123.

Drsnica 7:

- *Turška zasedba Balkana.* Mirjanić, A. (2006). *Raziskujem preteklost 8.* Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus, str. 10.

Drsnica 8:

- *Širitev krščanstva.*
<https://www.bing.com/images/search?view=-srednjem-veku-%25C4%258Das-fevdalizmakr%c5%a1%c4%8danstvo+v+srednjem+veku10> (Citirano 8. 12. 2019).

Drsnica 9:

- *Zemlja je okrogla.* Weber, T. et al. (2013). *Mali zgodovinski atlas.* Ljubljana: Modrijan, str. 36.

Drsnica 10:

- *Astrolab.*
<https://www.boutiquesdemusees.fr/fr/art-du-bureau/astrolabe-universel-de-rojas-hemisferium/17456.html> (Citirano 8. 12. 2019)-
- *Sekstant.*
<https://hr.wikipedia.org/wiki/Sekstant> (Citirano 8. 12. 2019).
- *Kompas.* <https://www.vivre.si/p-358385/dekorativni-kompas-pirate> (Citirano 8. 12. 2019).

Drsnica 11:

- *Karavela.*
<https://www.pinterest.com/pin/399624166909002660/> (Citirano 8. 12. 2019).
- *Opis karavele.* Raziskujem preteklost 8. Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus, str. 11.

	<p>Drsnica 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Portulan.</i> https://fr.m.wikipedia.org/wiki/Fichier:Maggiolo_-_Portolankarte_-_1541.png (Citirano 8. 12. 2019). <p>Drsnica 13:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Top.</i> https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&id=9A0&vt=0&eim,10 (Citirano 8. 12. 2019). - <i>Karavela.</i> https://www.pinterest.com/pin/399624166909002660/ (Citirano 8. 12. 2019). <p>Drsnica 15:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Henrik Pomorščak.</i> https://sl.wikipedia.org/wiki/Henrik_Pomor%C5%A1%C4%8Dak (Citirano 8. 12. 2019). <p>Drsnica 20:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Gospodarstvo v srednjem veku.</i> Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan, str. 26. <p>Drsnica 25:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Odlično.</i> https://www.bing.com/images/-clip-art-good-job-free-great-job-png,10 (Citirano 8.12.2019).
Preverjalni list	<p>Zemljevid: Weber, T. et al. (2013). Mali zgodovinski atlas. Ljubljana: Modrijan, str. 26.</p> <p>Karavela: https://www.pinterest.com/pin/399624166909002660/ (Citirano 8. 12. 2019).</p>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Danes sem seboj prinesla štiri škatlice, v katerih so štiri različne stvari. Te škatlice vam bom podala naokrog, vaša naloga pa je, da ugotovite, kaj je v teh škatlicah. Najlažje bo z vonjem, lahko pa tudi probate. So užitne stvari.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	Dijakom podam škatlice in opazujem njihove reakcije.	Dijaki ugotavljajo, kaj se nahaja v škatlicah.	Individualna učna oblika.	
	<i>Ste ugotovili za katere stvari gre?</i>	Dijaki odgovorijo: Da.	Frontalna učna oblika, metoda dela s predmeti.	
	<i>Kaj se je nahajalo v škatlici številka 1.?</i>	Dijaki odgovorijo: cimet.		
	<i>Kaj se je nahajalo v škatlici številka 2.?</i>	Dijaki odgovorijo: ingver.		
	<i>Kaj se je nahajalo v škatlici številka 3.?</i>	Dijaki odgovorijo: vanilija.		
	<i>Kaj se je nahajalo v škatlici številka 4.?</i>	Dijaki odgovorijo: poper.		
<i>Če povzamemo, v škatlicah so se nahajale različne začimbe.</i>				
<i>Prosim vsakega dijaka, da s tehniko viharjenje idej poda eno zamisel, asociacijo o teh začimbah.</i>	Dijaki odgovorijo: pecivo, hrana, trgovanje, trgovske poti, bogastvo...	Frontalna učna oblika, metoda razgovora, viharjenje idej.		
<i>Nekateri ste že omenili trgovske poti. Te začimbe so bile najbolj iskane v srednjem veku, v času, s katerim se ukvarjamo trenutno pri zgodovini. V Evropo smo jih dobili preko trgovskih poti iz Azije. V današnji uri si bomo pogledali, kje</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.		

<p><i>so potekale trgovske poti, kaj so poleg začimb še uvažali Evropejci, kaj jo povzročilo pretrganje teh poti in iskanje novih. Spoznali bomo nove pripomočke, ki so jih iznašli za izboljšanje plovbe. Začeli bomo pa s tem, kaj so Evropejci v srednjem veku sploh vedeli, o svetu kot celoti.</i></p>			
<p><i>Naslov današnje učne ure je Ali so Evropejci odkrili preostali svet?</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint: drsnica 1</p>
<p><i>Prosim, da si naslov prepisete v zvezek. Kot vsako uro doslej, pričakujem, da si boste sprti delali zapiske, za pomoč so vam iztočnice na PowerPointu.</i></p>	<p>Dijaki si v zvezek zapišejo naslov učne ure.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage. Individualna učna oblika.</p>	
<p><i>Na koncu današnje učne ure boste znali:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>utemeljiti predstave Evropejcev v srednjem veku, o svetu;</i> - <i>našteti in pojasniti vzroke za geografska odkritja,</i> - <i>našteti in pojasniti pogoje, ki so omogočili geografska odkritja;</i> - <i>ovrednotiti pomen pomorske šole Henrika Pomorščaka za geografska odkrivanja.</i> 	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint: drsnica 2</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Kako so si Evropejci predstavljali svet v poznem srednjem veku? (5 minut)	<i>Naslov prvega poudarka je Kako so si Evropejci predstavljali svet v poznem srednjem veku?</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerP oint: drsnica 3
	<i>Kako so si Evropejci predstavljali svet v poznem srednjem veku?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Zemlja je ravna ploskev, središče sveta je Jeruzalem.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerP oint: drsnica 3
	<i>Srednjeveško znanje Evropejcev o Zemlji je bilo zelo pomanjkljivo in polno domišljijских predstav. Nemirni čas srednjega veka je v primerjavi z antičnim obdobjem zožil znanje o preostalem svetu. Verjeli so, da je Zemlja ravna plošča, obdana z morji, za njimi pa naj bi bila le brezna, iz katerih ni povratka. V neznanem svetu naj bi živele velike divje živali, glavonožci in podobne spake.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerP oint: drsnica 3
	<i>Kako dobro so poznali Evropo?</i>	Dijaki odgovorijo: severne Evrope niso poznali, najboljše so poznali Sredozemlje.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Evropo so Evropejci vsaj približno poznali, seveda mnogo bolj zahodno in srednjo ter Sredozemlje, o vzhodni sicer niso vedeli veliko, a vsaj to, da obstajajo posamezne države. Tako je bil prebivalec ob zahodni obali Atlantika v Angliji prepričan, da živi na robu sveta.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerP oint: drsnica 3
	<i>Katere celine so poznali?</i>	Dijaki odgovorijo: Evropo, Azijo in del Afrike.	Frontalna učna oblika,	

		metoda razgovora.	
<p>Znanje o preostalemu svetu se je začelo spreminjati z daljšimi potovanji srednjeveških trgovcev. Evropske trgovce je v poznem srednjem veku vodilo geslo: Bog, slava in zlato.</p> <p>Kot lahko vidimo na zemljevidu, ki se nahaja na drsnici, so Evropejci Afriko severno od Sahare poznali. Zaradi trgovine so arabske karavane potovale preko Sahare na jug, z njihovim znanjem pa so bili Evropejci vsaj delno seznanjeni. Tako so vedeli nekaj o Nilu in o saharskih trgovskih mestih, vse ostalo pa jim je bilo neznano.</p> <p>Evropejci so imeli nekaj znanja o Aziji, ki so jo tedaj imenovali Indija. O deželah na vzhodu so Evropejci največ izvedeli iz potopisa beneškega trgovca Marca Pola, ki je v drugi polovici 13. stoletja potoval na Kitajsko. Marco Polo je potoval 24 let in prepotoval približno 24.000 kilometrov. Razmeroma varno potovanje in izmenjavo dobrin med Evropo in Azijo je v tistem času omogočal mongolski imperij. Evropejci so preko njih spoznali smodnik, papir, tisk, porcelan. Legenda pravi, da naj bi ravno Marco Polo Italijanom predstavil idejo o testeninah, saj naj bi testenine spoznal na svojem potovanju po Aziji. Stvari, ki jih je na svojih potovanjih videl Marco Polo, so bile za povprečne Evropejce tako zelo eksotične in nepredstavljive, da jim mnogi enostavno niso verjeli in so bili prepričani, da si jih je Polo izmislil. On pa je na to odgovarjal, da ni povedal niti polovico stvari, ki jih je tam videl.</p>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije in razlage	PowerPoint: drsnica 4
Na zemljevidu, ki se nahaja na drsnici, pokažem pot Marca Pola.	Dijaki gledajo zemljevid na	Frontalna učna	PowerPoint:

	drsnici.	oblika, metoda slikovne demonstracije.	drsnica 4
<i>Kaj pa so Evropejci vedeli o Avstraliji in Ameriki?</i>	Dijaki odgovorijo: Nič.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>O Avstraliji in Ameriki se Evropejcem še sanjalo ni in to kljub temu, da so Vikingi okrog leta 1000 prišli preko Islandije in Grenlandije do Labradorja, nato pa se naselili južno, v deželi Vinladniji. To odkrivanje je vodil Erik Rdeči.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 5
Na zemljevidu, ki se nahaja na drsnici, pokažem pot Vikingov.	Dijaki gledajo zemljevid na drsnici.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.	PowerPoint: drsnica 5
<i>Ste si zabeležili ključne stvari? Imate kakšno vprašanje?</i>	Da/ne.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	

2. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
VZROKI ZA ODKRIVANJA (5 minut)	<i>Naš naslednji podnaslov je Vzroki za odkrivanja.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 6
	<i>S čim so se Evropejci takrat pretežno preživljali?</i> <i>Evropejci so se pretežno preživljali s kmetijstvom. Ker še niso poznali hlevske živinoreje, so pred zimo presežek živine pobili, meso pa ustrezno konzervirali.</i> <i>Kako pa so meso konzervirali?</i>	Dijaki odgovorijo: s kmetijstvom. Dijaki odgovorijo: z začimbami.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	

<i>Kje pa so dobili vse te začimbe?</i>	Dijaki odgovorijo: po trgovskih poteh z Daljnega vzhoda.		
<i>Poleg začimb (cimet, nageljnovе žbice, ingver, vanilija, poper) so po trgovskih poteh dobivali tudi svilo, porcelan, preproge, dišave, dragocena barvila, s katerimi so obarvali volnene in svilne tkanine. Predvsem pa je Evropa hlepela po zlatu. Potrebovala ga je za gradnjo razkošnih zgradb in kovanje denarja.</i> <i>Blago so dobili s posredovanjem Arabcev ali drugih trgovcev. Zaradi številnih prekupčevalcev je bilo to blago precej dražje kot v deželah, kjer so ga proizvajali. Beneški in genovski trgovci, ki so nadzorovali trgovske poti v Sredozemlju, so imeli od te trgovine velike dobičke.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 6
Enega izmed dijakov prosim, da prebere pisni vir na drsnici.	Eden izmed dijakov bere besedilo, ostali dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.	PowerPoint: drsnica 7
<i>Kaj sporoča vir, da se je zgodilo leta 1453?</i> <i>Kaj se je zgodilo s trgovskimi potmi Evropejcev?</i>	Dijaki odgovorijo: Turki so zavzeli Konstantinopel (Carigrad). Dijaki odgovorijo: prekinile so se.	Frontalna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	PowerPoint: drsnica 7
<i>Zaradi zaustavitve trgovine z Daljnim vzhodom so začimbe in druge vrste blaga v Evropi postale zelo drage. Ker je Evropa plačevala to blago z zlatom in srebrom, je postala vedno bolj siromašna. Zato so začeli iskati novo pot v Indijo (Azijo), s katero bi se izognili turški zapori. Raziskovalne plovbe so denarno podprli evropski vladarji.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 7
<i>Zakaj so evropski vladarji podpirali</i>	Dijaki odgovorijo:	Frontalna	

	<i>raziskovalne plovbe?</i>	obetali so si dobičkonosno trgovino z bogatimi deželami.	učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Poleg teh spodbud je spodbujalo odkrivanje novih dežel še vedno živa križarska misel in misijonarska gorečnost. Prednjo Azijo, še posebej Sveto deželo, je bilo treba očistiti muslimanskega vpliva, krščanstvo pa razširiti po vsem svetu.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 8
	<i>Če povzamemo. kateri so bili glavni vzrok za začetek geografskih odkritij?</i>	Dijaki odgovorijo: turška zasedba Male Azije in Balkana ter s tem prekinitev trgovskih povezav, želja po širjenju trgovine, želja po širitvi krščanske vere.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	<i>Čeprav bi lahko mislili, da je bilo širjenje geografskega znanja v Evropi v humanizmu in renesansi tesno povezano z vedoželjnostjo izobražencev, ni bilo tako. Raziskovalci so bili predvsem praktični ljudje in daljne dežele so jih zanimale samo, če je tam bilo bogastvo, zlato in druge dragocenosti. Na plovbo se niso odpravljali, da bi odkrili nove dežele, ampak da bi odkrili nove in lažje poti do njih.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 8
	<i>Ste si zabeležili, ključne stvari? Imate kakšno vprašanje?</i>	Da/ne.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint: drsnica 8

3. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<i>Naš tretji podnaslov je Pogoji, ki so omogočili geografska odkritja. Kot pogoj za uspešno potovanje so bila potrebna nova znanja in</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 9

NOVI PRIPOMOČKI (10 minut)	<p><i>naprave, ki bi omogočala varna potovanja, zlasti pa tudi vrnitev domov.</i></p> <p><i>Če smo prej omenili, da so v 13. stoletju še verjeli, da je zemlja ravna ploskev, se v začetku 15. stoletja začne to mišljenje spreminjati.</i></p>			
	<p><i>Zakaj pride do tega preobrata?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: zopet začnejo brati antična dela</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
	<p><i>Evropejci so zopet začeli brati in spoznavati znanja iz Antike. Počasi se je uveljavljalo mnenje, da je Zemlja okrogla. Evropejci so ocenili zemljino velikosti, sicer napačno. Mislili so, da je bistveno manjša kot je v resnici (7krat), zato so bili prepričani, da bo pot v Indijo precej krajša od resnične.</i></p> <p><i>Številni trgovci so potovali v daljne dežele, jih opisovali, kot posledica vedno večjega geografskega znanja pa so nastajali vse preciznejši zemljevidi. Novo geografsko znanje je vplivalo na evropske trgovce, da so začeli iskati nove poti v Indijo okoli Afrike ali proti zahodu preko Atlantskega oceana.</i></p> <p><i>V 15. stoletju so Evropejci zelo napredovali v ladjedelništvu, tehniki navigacije, v izdelavi merilnih inštrumentov in kartografiji.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PowerPoint: drsnica 9</p>
	<p><i>Na drsnici so slike različnih novih naprav, s katerimi si so pomagali pomorščaki.</i></p> <p><i>Znate poimenovati, katero izmed teh naprav?</i></p> <p><i>V primeru, da ne poznajo nobene, vse razložim jaz.</i></p> <p><i>Kaj prikazuje prva slika?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: da.</p> <p>Dijaki odgovorijo:</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>PowerPoint: drsnica 10</p>

<i>Kaj pa so določali z astrolabom?</i>	astrolab. Dijaki odgovorijo: z njim so merili oziroma določevali položaj posameznih zvezd, preko tega pa nato določali položaj ladje. Omogočal je izračun zemljepisne širine.		
<i>Kaj prikazuje druga slika?</i>	Dijaki odgovorijo: sekstant.		
<i>Kaj so merili s sekstantom?</i>	Dijaki odgovorijo: Kote na nebesni krogli, s pomočjo katerih so določili geografsko širino in geografsko dolžino.		
<i>Da boste bolje razumeli delovanje sekstanta, si bomo ogledali animacijo, o njegovi uporabi.</i>	Dijaki gledajo animacijo.	Frontalna učna oblika, metoda demonstracije gibljivih sličic.	PowerPoint: drsnica 10
<i>Kaj prikazuje tretja slika?</i> <i>To napravo verjetno vsi poznate, z njo še danes določamo strani neba.</i>	Dijaki odgovorijo: kompas.	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	PowerPoint: drsnica 10
<i>Ste uspeli prepisati vso snov z drsnice?</i> V primeru, da niso počakam, da vse prepišejo.	Da/ne.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint: drsnica 10
<i>Največje težave so trgovcem povzročale njihove takratne ladje.</i>		Frontalna učna oblika,	PowerPoint: drsnica

<i>Kaj je bil glavni problem ladij?</i>	Dijaki odgovorijo: niso mogle pluti proti vetru in niso bile primerne za dolge razdalje.	metoda razgovora.	11
<i>V portugalskih ladjedelnicah so v 15. stoletju izdelali novi tip ladje.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 11
Enega izmed dijakov prosim, da prebere pisni vir na drsnici, ki opisuje karavelo.	Eden izmed dijakov prebere pisni vir, ostali dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.	PowerPoint: drsnica 11
<i>Katere prednosti avtor pisnega vira izpostavi o karaveli?</i>	Dijaki odgovorijo: lahko je plula proti vetru, imela je tri do štiri jambore, boljše krmilo, večjo nosilnost, zato se niso rabili ustavljati v vsakem pristanišču.	Frontalna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	PowerPoint: drsnica 11
<i>Portugalski učenjaki so s podatki, ki so jim jih dali kapitani, začeli izdelovati zelo natančne zemljevide, ki jih imenujemo portulani. Na zemljevide so vrisali pristanišča in možne ovire.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 12
<i>Katera stvar pa je prinesla dokončno prevlado Evropejcev na morju?</i> <i>Opremljeni s topovi so zlahka premagali ladje muslimanskih trgovcev in prevzeli nadzor nad trgovskimi potmi med Afriko in Indijo.</i>	Dijaki odgovorijo: topovi na ladjah.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint: drsnica 13
<i>Če strnemo, kateri pogoji so omogočili geografska odkritja?</i>	Dijaki odgovorijo: Spremenjen odnos do znanja (Zemlja je okrogla), novi zemljevidi, novi	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint: drsnica 14

		navigacijski pripomočki (astrolab, seskant), nov tip ladje, topovi.		
	Ste uspeli zapisati pomembne stvari? Kaj dodatno ponovimo?	Da/ne.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	

4. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
POMORSKA ŠOLA (10 minut)	<i>Koga je navdušenje za odkrivanje v 15. stoletju prevzelo najprej?</i> <i>Zakaj ravno Portugalce?</i>	Dijaki odgovorijo: Portugalce. Dijaki odgovorijo: Zaradi bližine Atlantika, pomorske odprave je spodbujal kralj, imeli so določeno znanje, močna želja po novih trgovskih poteh.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PowerPoint: drsnica 15
	<i>V prvi polovici 15. stoletja je princ Henrik Pomorščak na jugu Portugalske ustanovil prvo pomorsko šolo, v kateri je izobraževal kartografe, ladjedelce, ladijske kapitane, mornarje in druge znanstvenike. Henrikov cilj je bil, da bi z načrtnim raziskovanjem zahodnoafriške obale obšel muslimanske trgovce v Afriki in jih tako izključil. Organiziral je več pomorskih ekspedicij, ki so odkrile Madeiro, Azore in Kapverdske otoke.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 15
	<i>Zdaj pa sledi naloga za vas. Razdelila vas bom v tri skupine na kartografe, ladjedelce in izkušene mornarje, vsi pa se bomo z mislimi predstavili v 15. stoletje v pomorsko šolo Henrika Pomorščaka. Obiskal vas je trgovec Bartolomeo, ki se odpravlja na pot v Indijo. Prva skupina (kartografi) mu</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerPoint: drsnica 16

<p><i>bo izdelala portulan z vrisano potjo v Indijo (upoštevate takratno poznavanje sveta), druga skupina (ladjedelci) mu bo hotela prodati karavelo (predstavite vse dobre lastnosti ladje, da jo bo trgovec kupil, ideje si zapišite na list). Predstavniki tretje skupine (izkušeni mornarji) pa mu boste predlagali pripomočke, ki jih naj vzame na poti, s kratkimi navodili za uporabo (navodila in pripomočke zapišite na list). Na voljo imate 5 minut. Potem bo vsaka skupina svoje delo tudi predstavila.</i></p>			
<p>Ko dijaki ustvarjajo, hodim po razredu, preverjam njihovo delo, sem na voljo za morebitna vprašanja.</p>	<p>Dijaki pišejo/rišejo.</p>	<p>Skupinska učna oblika</p>	
<p>Po petih minutah prekinem delo.</p> <p>Ste dokončali vaše delo?</p> <p>V primeru, da niso še malo počakam.</p>	<p>Da/ne.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
<p>Prosim prvo skupino, da predstavi svoje delo.</p>	<p>Dijaki prve skupine predstavijo svoje delo, ostali dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.</p>	
<p>Dijakom pokažem dodaten rešen primer naloge na drsnici.</p>	<p>Dijaki gledajo dodaten primer na drsnici.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>PowerPoint: drsnica 17</p>
<p>Prosim drugo skupino, da predstavi svoje delo.</p>	<p>Dijaki druge skupine predstavijo svoje delo, ostali dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.</p>	
<p>Dijakom pokažem dodaten rešen primer naloge na drsnici in enega izmed dijakov prosim, da ga prebere.</p>	<p>Eden izmed dijakov bere, drugi poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda</p>	<p>PowerPoint: drsnica 18</p>

		besedne demonstracije.	
Še tretjo skupino prosim za predstavitev.	Dijaki tretje skupine predstavijo svoje delo, ostali dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.	
Dijakom pokažem dodaten rešen primer naloge na drsnici in enega izmed dijakov prosim, da ga prebere.	Eden izmed dijakov bere, drugi poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.	PowerPoint: drsnica 19
Dijake pohvalim za opravljeno delo, njihove izdelke pa pobrem.		Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
10 minut	<i>Pred nami je še zadnje del učne ure, v katerem je na vrsti preverjanje vašega znanja, o današnji učni snovi.</i> <i>Razdelila vam bom preverjalne liste, ki vsebujejo 6 nalog. Na voljo imate 5 minut, da jih rešit.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 20
	Hodim po razredu in opazujem dijake.	Dijaki rešujejo naloge na preverjalnem listu.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list
	Po petih minutah. <i>Čas je potekel. Zdaj bomo preverili rezultate. Kot ste lahko opazili so naloge točkovane. Ob vsaki nalogi vam bom razložila način točkovanja. V primeru, da je vaš odgovor napačen si zraven zapišite pravi odgovor. Namreč naloge</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list

	<i>povzemajo vso današnje snov in vam lahko služijo kot gradivo pri učenju.</i>			
	Enega izmed dijakov prosim, da prebere rešitve prve naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Eden izmed dijakov prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 21
	<i>Za vse tri pravilno obkrožene odgovore dobite eno točko. Drugače je nič točk.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 21
	Določim dijaka, ki prebere rešitve druge naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 21
	<i>Za obe pravilno napisani mesti, dobite eno točko. Ter za vse 4 navedene pravilne izdelke eno točko.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 21
	Določim dijaka, ki prebere rešitve tretje naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 22
	<i>Vsak pravilno pojasnjen razlog je ena točka. Skupaj štiri. Če je razlog samo naveden in ni pojasnjen, se točkuje z nič točk.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 22
	Določim dijaka, ki prebere rešitve četrte naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi	Dijak prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje	Frontalna učna oblika, metoda	Preverjalni list PowerP

dopolnim.	odgovore.	razgovora.	oint: drsnica 22
<i>Vsak pravilno naveden vzrok je ena točka. Skupaj tri točke.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 22
Določim dijaka, ki prebere rešitve pete naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 23
<i>Vsak pravilno obkrožen odgovor je ena točka, skupaj štiri točke.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 23
Določim dijaka, ki prebere rešitve šeste naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 23
<i>Pri točkovanju te naloge morete biti pozorni. Pet pravilni rešitev vam prinese tri točke, štiri pravilne rešitve vam prinesejo dve točki, tri pravilne rešitve vam prinese eno točko, za dve, eno ali nobeno pravilno rešitev ne dobite točke.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 23
Določim dijaka, ki prebere rešitve sedme naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list PowerPoint: drsnica 24
<i>Za ustrezno razlago, ki vključuje vsaj dva elementa, ki sta našteta na drsnici dobite dve točki. Za</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika,	Preverjalni list

<i>pomanjkljivo razlago ali zgolj en vključen element dobite eno točko.</i>		metoda razlage.	PowerP oint: drsnica 24
<p>Po preverjanju dijake ocenim na dvostopenjski lestvici: znajo/še ne znajo dobro.</p> <p><i>Pa pogledjmo, če smo usvojili vse cilje današnje ure. Znete:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - utemeljiti predstave Evropejcev v srednjem veku, o svetu; - naštetiti in pojasniti vzroke za geografska odkritja, - naštetiti in pojasniti pogoje, ki so omogočili geografska odkritja; - ovrednotiti pomen pomorske šole Henrika Pomorščaka za geografska odkrivanja. <p>V primeru, da ugotovim, da določene snov ne znajo ali razumejo, jo ponovim oz. postavim učencem še enkrat vprašanja na izob. cilje.</p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PowerP oint: drsnica 25

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint z zapisom učne snovi
PRILOGA 2 :	Rešitve avtentične naloge
PRILOGA 3 :	Preverjalni list
PRILOGA 4:	Rešitve preverjalnega lista

Drsnica 1

GOSPODARSKE, ETIČNE IN DRUŽBENE SPREMEMBE

ALI SO EVROPEJCI ODKRILI PREOSTALI SVET ?

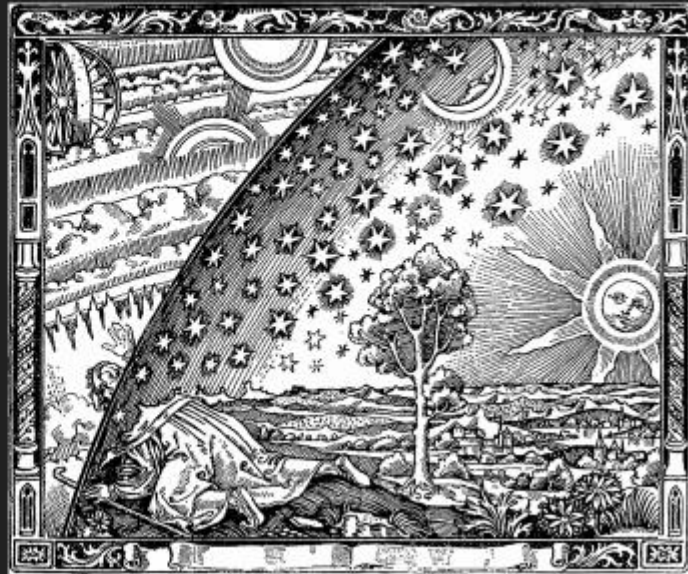
UČ: 120-121

Drsnica 2

VSEBINSKI POUDARKI	CILJI UČNE URE
<p>Kako so si Evropejci predstavljali svet?</p> <p>Vzroki za geografska odkritja.</p>	<ul style="list-style-type: none">✓ Opisati predstave Evropejcev v srednjem veku o svetu in Zemlji;✓ naštetih in pojasniti vzroke za geografska odkritja;✓ naštetih in pojasniti pogoje, ki so omogočili geografska odkritja;✓ ovrednotiti pomen pomorske šole Henrika Pomorščaka za geografska odkrivanja.
<p>Pogoji za geografska odkritja.</p> <p>Pomorska šola.</p>	

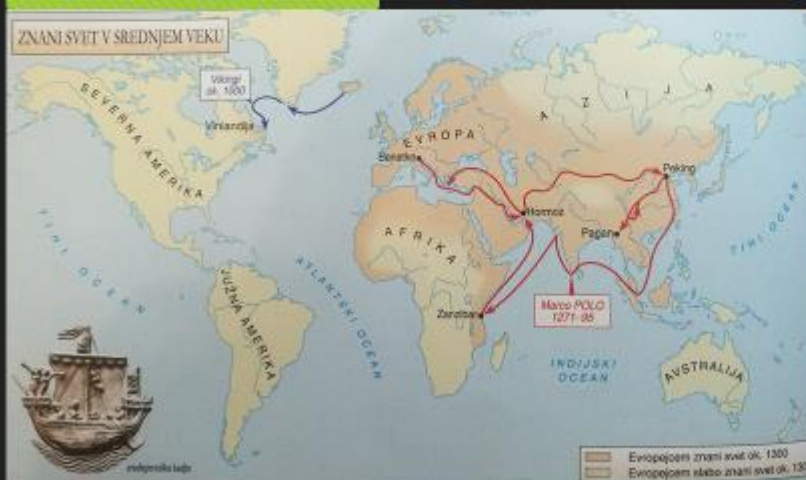
KAKO SO SI EVROPEJCI PREDSTAVLJALI SVET V POZNEM SREDNJEM VEKU ?

- Zemlja je ravna ploskev,
- Jeruzalem je središče sveta,
- obdan je z Evropo, Azijo in Afriko.

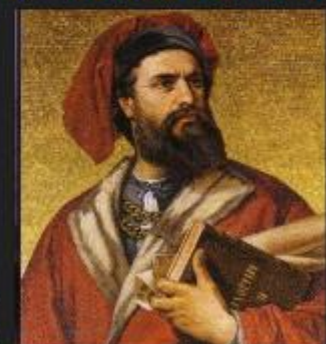

KAKO DOBRO SO EVROPEJCI POZNALI SVET ?

Spoznanja o tujih deželah so v Evropo prinašali predvsem trgovci.

MARCO POLO

VIKINGI V SEVERNI AMERIKI OKROG LETA 1000

ERIK RDEČI

VZROKI ZA GEOGRAFSKA ODKRITJA

1. ŽELJA PO ŠIRITVI TRGOVINE

ZAČIMBE

DIŠAVE

BARVILA

PORCELAN

KOVINE

PREPROGE

2. TURŠKA ZASEDBA BALKANA IN MALE AZIJE → PREKINITEV TRGOVSKIH POTI

»Mohamed, turški sultan, je zavzel Konstantinopol, celotno mesto in morske ožine. Zasedel je tudi Pera, konstantinopelsko četrt, ki so jo Genovežani upravljali že dve stoletji. V Genovo so prihajala strašljiva pisna poročila: „Naše ladje ne morejo več pluti proti črnemu morju in prevažati tja našega blaga. Potrdila trgovskih družb so zdaj brez vrednosti.“ Prav to dejstvo je stiskalo za grlo genovske meščane razbeljenega poletja 1453. Padel je Konstantinopol in z jim Pera. Kakšna usoda bo zdaj doletela Hios, Kafo, genovske postojanke a poti v Smirno in Trabzon? Bodo njihove ladje še plule po Črnem morju vse tja do pristanišč na Donu, do tatarske dežele, in tam barantale za krzno in svilo, za mongolsko usnje in zlate izdelke iz Perzije?«

Vir: Mirjanič, A. (2006). Raziskujem preteklost 8. Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus, str. 10.

3. ŽELJA PO ŠIRITVI KRŠČANSKE VERE

POGOJI ZA GEOGRAFSKA ODKRITJA

1. NOVA ZNANJA

BRANJE
ANTIČNIH
DEL

HUMANIZEM

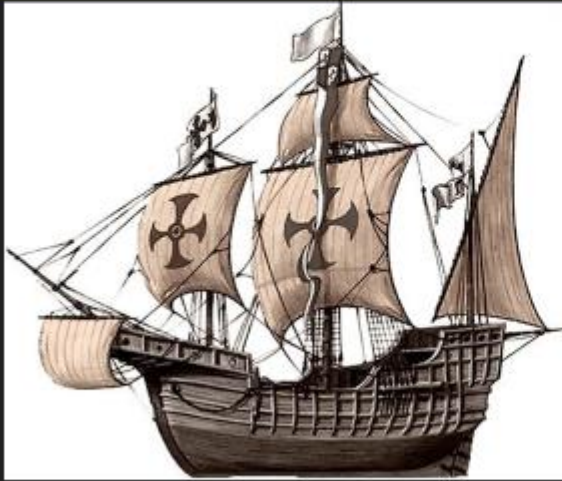
ZEMLJA JE
OKROGLA

2. NAVIGACIJSKI PRIPOMOČKI

ASTROLAB	SEKSTANT	KOMPAS
		
Naprava za merjenje kotnih razdalj na nebu ter določanje položaja in višine zvezd.	Sekstant je orodje za iskanje kota med nebesnim telesom in linijo obzorja.	Naprava za določanje strani neba.

3. NOVI TIP LADJE

KARAVELA

»Karavela je jadrnica s tremi ali štirimi jambori. Bila je težja in hitrejša od svojih predhodnic. Zaradi izboljšanega sprednjega dela jo je bilo lažje krmariti, zato je bila primernejša za plovbo, tudi daleč od celine. Kvadratno jadro in trikotna jadra so omogočala plovbo proti vetru. Bila je dovolj velika za čezoceansko plovbo, v podpalubje pa so lahko spravili zalogo hrane za več mesecev. «

Vir: Mijarič, A. (2004). Raziskujem preteklost B. Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus, str. 11.

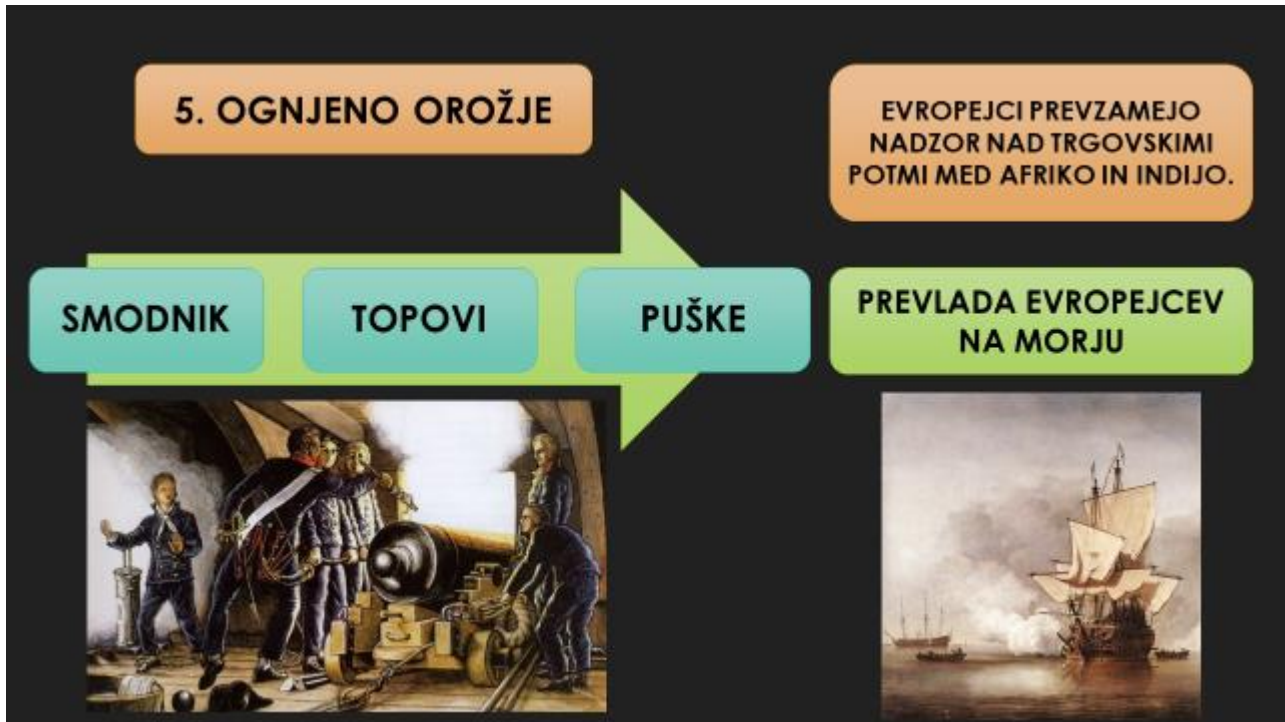
4. POMORSKI ZEMLJEVIDI (PORTULANI)

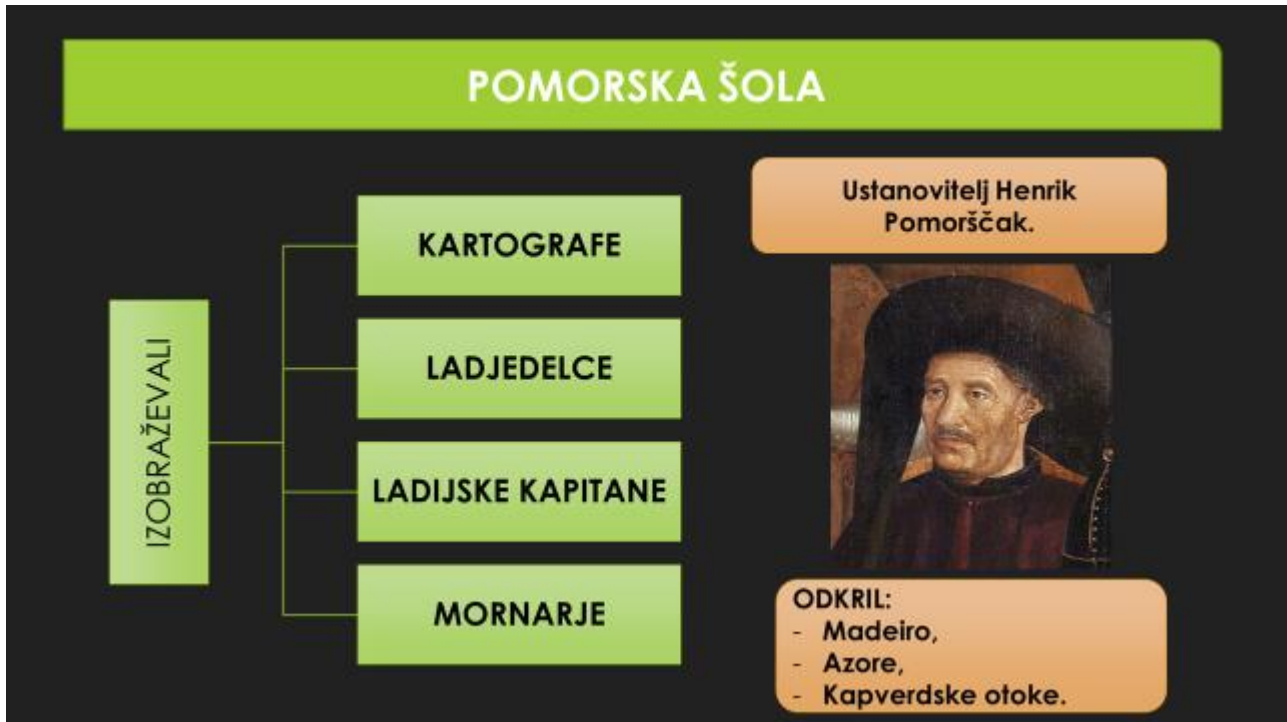
Vrisana obala, otoki in pristanišča ter morebitne nevarnosti in posebnosti krajev.

Nastali na podlagi opazovanj, zapiskov v ladijskih dnevnikih in orientacije s pomočjo kompasa.

LADJEDELCI

Karavela je super jadrnica s štirimi velikim jambori. Zaradi izboljšanega sprednjega dela jo je veliko lažje krmariti, zato je primernejša za plovbo, tudi daleč od celine. Tako se vam ne bo treba ustaviti v vsakem pristanišču, vaša pot bo krajša in še hitreje boste na cilju. Poleg tega neverjetno kvadratno jadro omogočala plovbo tudi proti vetru. Si morate misliti, pluli boste lahko proti vetru, tako se ne boste rabili zasidrati v bližnjem pristanišču in čakati na ugoden veter. Tudi poti boste lahko ubirali različne. Ta ladja je dovolj velika za čezoceansko plovbo. Poleg tega lahko v podpalubje spravite zalogo hrane za več mesecev. Mislim, da ladjo preprosto morate kupiti, ker bo plovba z njo veliko prijetnejša in hitrejša.

Bratolomeu s seboj moraš zagotovo vzeti sekstant. To je zelo priročna merila naprava, s pomočjo katere boš lahko natančneje določil položaj tvoje ladje. Za vsak slučaj s seboj vzemi tudi astrolab, mi ga imenujemo tudi zvezdomer. Z njim boš lahko izračunal zemljepisno širino tako, da boš izmeril višino zvezd in kotnih razdali med njimi. Tudi brez kompasa ne bo šlo, saj ga potrebuje za orientacijo. Dobro je, da se nekaj naučiš tudi o zvezdah in vetrovih. To znanje ti vedno prav pride. Tudi brez dobrega portulana ne bo šlo ter brez dobre posadke. Srečno na poti.

IZKUŠENI MORNARJI

ČAS SE JE IZTEKEL!

ČASOVNA OMEJITEV: 5 MINUT

1. Obkroži ozemlja, ki so jih Evropejci v srednjem veku poznali.

Bližnji vzhod Severna Amerika Kitajska Avstralija Maroko

Rešitve: Bližnji vzhod, Kitajska, Maroko (1t).

2. S pomočjo zemljevida reši spodnji nalogi.

2.1 Zapiši imeni dveh mest, ki sta s postojankami obvladali trgovino v Sredozemlju.

Rešitev: Genova, Benetke (1t).

2.2 Napiši vsaj štiri izdelke, ki so jih uvažali v Evropo iz Azije.

Rešitve: Porcelan, svila, začimbe, dišave, drage kovine, barvila .
Štirje pravilno naveden izdelki (1t).

3. Navedi tri vzroke za geografska odkritja.

Rešitve: - turška zasedba Male Azije in Balkana ter s tem prekinitev trgovskih poti (1t);
- želja po širitvi trgovini (1t);
- želja po širitvi krščanske vere (1t).

4. Pojasni tri razloge, zaradi katerih so bile karavele primernejše za daljšo plovbo kot klasične srednjeveške ladje.

Rešitve: - Bila je lažja in hitrejša od svojih predhodnic.
- Zaradi izboljšanega sprednjega dela jo je bilo lažje krmariti in so lahko pluli daleč od obale.
- Kvadratno jadro in trikotna jadra so omogočala plovbo proti vetru, kar klasičnim srednjeveškim ladjam ni uspelo.
- Bila je dovolj velika za čezoceansko plovbo, v podpalubje pa so lahko spravili zalogo hrane za več mesecev.

Drsnica 23

5. Obkroži DA, če je trditev pravilna in NE, če je trditev napačna.

- Prvi so z odkrivanjem novih poti proti vzhodu začeli Portugalci. DA NE (1t)
- Vladarji so finančno podpirali raziskovalne plovbe. DA NE (1t)
- Katoliško cerkev je pri osvajanju novih ozemelj vodila misel po razširitvi krščanstva po svetu. DA NE (1t)
- Španci so ustanovili prvo pomorsko šolo v Evropi. DA NE (1t)

6. Poleg pojma vpiši črko, ki ta pojem opisuje.

<u>E</u> Henrik Pomorščak	A pomorski zemljevid
<u>A</u> portulan	B potoval po Kitajski
<u>C</u> astrolab	C meri zemljepisno širino
<u>B</u> Marco Polo	D prvi obplul svet
<u>F</u> Erik Rdeči	E odkril Madeiro
	F Viking

5 pravih odgovorov 3t
4 ali 3 pravi odgovori 2t
2 ali 1 pravi odgovor 1t

Drsnica 24

7. Ovrednoti pomen prve pomorske šole za nadaljnja geografska odkritja. Navedi vsaj dva pomena.

- Rešitve: - izobraževali so mornarje, ladjedelce, kartografe, ladijske kapitane
- spodbujali so raziskovanja in odprave;
 - zbirali in razlagali so podatke, ki so jih mornarji prinesli s seboj;
 - pripravljali razna gradiva in podatke za mornarje in trgovce.

USVOJENI CILJI UČNE URE

- Opisati predstave Evropejcev v srednjem veku o svetu in Zemlji.
- Našteti in pojasniti vzroke za geografska odkritja.
- Našteti in pojasniti pogoje, ki so omogočili geografska odkritja.
- Ovrednotiti pomen pomorske šole Henrika Pomorščaka za geografska odkrivanja.

AVTENTIČNA NALOGA: REŠITVE

1. SKUPINA: KARTOGRAFI

Primer portulana.

2. SKUPINA: LADJEDELCI

Karavela je super jadrnica s štirimi velikim jambori. Zaradi izboljšanega sprednjega dela jo je veliko lažje krmariti, zato je primernejša za plovbo, tudi daleč od celine. Tako se vam ne bo treba ustaviti v vsakem pristanišču, vaša pot bo krajša in še hitreje boste na cilju. Poleg tega neverjetno kvadratno jadro omogočala plovbo tudi proti vetru. Si morate misliti, pluli boste lahko proti vetru, tako se ne boste rabili zasidrati v bližnjem pristanišču in čakati na ugoden vetre. Tudi poti boste lahko ubirali različne. Ta ladja je dovolj velika za čezoceansko plovbo. Poleg tega lahko v podpalubje spravite zalogo hrane za več mesecev. Mislim, da ladjo preprosto morate kupite, ker bo plovba z njo veliko prijetnejša in hitrejša.

3. SKUPINA: IZKUŠENI MORNARJI

Bratolome s seboj moraš zagotovo vzeti sekstant. To je zelo priročna merila naprava, s pomočjo katere boš lahko natančneje določil položaj tvoje ladje. Za vsak slučaj s seboj vzami tudi astrolab, mi ga imenujemo tudi zvezdomer. Z njim boš lahko izračunal zemljepisno širino tako, da boš zmeril višino zvezd in kotnih razdalij med njimi. Tudi brez kompasa ne bo šlo, saj ga potrebuje za orientacijo. Dobro je, da se naučiš tudi o zvezdah in vetrovih. To znanje ti vedno prav pride. Tudi brez dobrega portulana ne bo šlo ter brez dobre posadke. Srečno na poti.

ALI SO EVROPEJCI ODKRILI PREOSTALI SVET?

IME IN PRIIMEK:

PREDMET: zgodovina

DATUM:

ŠT. DOSEŽENIH TOČK: __/18

1. Obkroži ozemlja, ki so jih Evropejci v srednjem veku poznali.

Bližnji vzhod Severna Amerika Kitajska Avstralija Maroko

__/1

2. S pomočjo zemljevida reši spodnji nalogi.

2.1 Zapiši imeni dveh mest, ki sta s postojankami obvladali trgovino v Sredozemlju.

2.2 Napiši vsaj štiri izdelke, ki so jih uvažali v Evropo iz Azije.

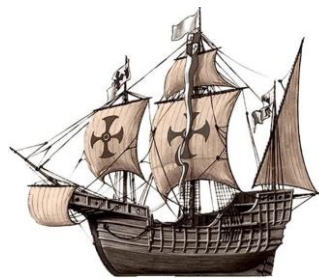
__/2

3. Navedi tri vzroke za geografska odkritja.

- _____
- _____
- _____

__/3

4. Pojasni tri razloge, zaradi katerih so bile karavele primernejše za daljšo plovbo kot klasične srednjeveške ladje.

___/3

5. Obkroži DA, če je trditev pravilna in NE, če je trditev napačna.

Prvi so z odkrivanjem novih poti proti vzhodu začeli Portugalci. DA NE

Vladarji so finančno podpirali raziskovalne plovbe. DA NE

Katoliško cerkev je pri osvajanju novih ozemelj vodila misel po razširitvi krščanstva po svetu. DA NE

Španci so ustanovili prvo pomorsko šolo v Evropi. DA NE

___/4

6. Poleg pojma vpiši črko, ki ta pojem opisuje.

___ Henrik Pomorščak

A pomorski zemljevid

___ portulan

B potoval po Kitajski

___ astrolab

C določali zemljepisno širino

___ Marco Polo

D prvi obplul svet

___ Erik Rdeči

E odkril Madeiro

F Viking

___/3

7. Ovrednoti pomen prve pomorske šole za nadaljnja geografska odkritja. Navedi vsaj 2 različna pomena.

___/2

ALI SO EVROPEJCI ODKRILI PREOSTALI SVET?

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

PREDMET: zgodovina

ŠT. DOSEŽENIH TOČK: 18/18

8. Obkroži ozemlja, ki so jih Evropejci v srednjem veku poznali.

Bližnji vzhod

Severna Amerika

Kitajsk

Avstralija

Marok

Vsi trije pravilni odgovori 1t.

1/1

9. S pomočjo zemljevida reši spodnji nalogi.

9.1 Zapiši imeni dveh mest, ki sta s postojankami obvladali trgovino v Sredozemlju.

Rešitev: Genova, Benetke. (1t) Navedba samo enega pravilnega mesta ne prinese točke.

9.2 Napiši vsaj štiri izdelke, ki so jih uvažali v Evropo iz Azije.

Rešitve: Porcelan, svila, začimbe, dišave, drage kovine, barvila. Štirje pravilno naveden izdelki (1t) 2/2

10. Navedi tri vzroke za geografska odkritja.

- Rešitve: - turška zasedba Male Azije in Balkana ter s tem prekinitev trgovskih poti (1t);
- želja po širitvi trgovini (1t);

- želja po širitvi krščanske vere (1t).

Upoštevam tudi odgovor želja po raziskovanju.

3/3

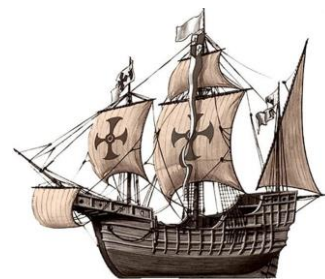
11. Pojasni tri razloge, zaradi katerih so bile karavele primernejše za daljšo plovbo kot klasične srednjeveške ladje.

Bila je lažja in hitrejša od svojih predhodnik.

Zaradi izboljšanega sprednjega dela jo je bilo lažje krmariti in so lahko pluli daleč od obale.

Kvadratno jadro in trikotna jadra so omogočala plovbo proti vetru, kar klasičnim srednjeveškim ladjam ni uspelo.

Bila je dovolj velika za čezoceansko plovbo, v podpalubje pa so lahko spravili zalogo hrane za več mesecev.

Trije pravilni odgovori 3t

Dva pravilna odgovora 2t

En pravilen odgovor 1t

3 /3

12. Obkroži DA, če je trditev pravilna in NE, če je trditev napačna.

Prvi so z odkrivanjem novih poti proti vzhodu začeli Portugalci.

DA NE

Vladarji so finančno podpirali raziskovalne plovbe.

DA NE

Katoliško cerkev je pri osvajanju novih ozemelj vodila misel po razširitvi krščanstva po svetu.

DA NE

Španci so ustanovili prvo pomorsko šolo v Evropi.

DA NE

Vsak pravilno obkrožen odgovor se točkuje z 1t.

4/4

13. Poleg pojma vpiši črko, ki ta pojem opisuje.

E Henrik Pomorščak

A pomorski zemljevid

A portulan

B potoval po Kitajski

C astrolab

C meri zemljepisno širino

B Marco Polo

D prvi obplul svet

F Erik Rdeči

E odkril Madeiro

F Viking

5 pravih odgovorov 3t

4,3 pravi odgovori 2t

2,1 pravi odgovori 1t

14. Ovrednoti pomen prve pomorske šole za nadaljnja geografska odkritja. Navedi vsaj dva različna pomena.

- Rešitve: - izobraževali so mornarje, ladjedelce, kartografe, ladijske kapitane;
- spodbujali so raziskovanja in odprave;
 - zbirali in razlagali so podatke, ki so jih mornarji prinesli s seboj;
 - pripravljali razna gradiva in podatke za mornarje in trgovce.

Za dva zgoraj navedena pomena 2t

Za en zgoraj naveden pomen 1t

2/2

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

**UČNA PRIPRAVA:
Razsvetljeni absolutizem**

IME IN PRIIMEK: Sara Drolc

DATUM: 20. 2. 2020

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	2. letnik	
Datum:	20. 2. 2020	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Različni modeli vladanja
	Poglavje iz učbenika:	Oblike vladanja
Učna enota – naslov učne ure:	Razsvetljeni absolutizem	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika - parna učna oblika - skupinska učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda besedne demonstracije - metoda demonstracije gibljivih slik - metoda dela s slikovnimi viri - metoda dela s pisnimi viri - metoda dela z gibljivimi slikami - metoda grafičnih izdelkov 	
Učne tehnike:	- nevihta možganov oz. viharjenje idej ali brainstorming	
Cilji iz učnega načrta:	<p>»Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> -sklepajo o značilnostih posameznih modelov vladanja in jih primerjajo z današnjimi; -ugotovijo obseg udeležbe različnih družbenih slojev in razredov (oziroma stanov) pri vladanju oziroma odločanju; /.../ -z različnih perspektiv analizirajo okoliščine za nastanek različnih modelov vladanja; -primerjajo reformne poskuse posameznih evropskih vladarjev ter presodijo, koliko so bili uspešni; -različne modele vladanja umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor;.....« (Učni načrt, str. 21) 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -razložiti vzroke za razsvetljeni absolutizem -primerjati absolutizem in razsvetljeni absolutizem -navesti, kaj je razsvetljeni absolutizem -našteti glavne razsvetljenske absolutiste -ovrednotiti ideje razsvetljenca de Montesquieuja -pojasniti reforme Marije Terezije in Jožefa II.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -upoštevati navodila,

		<ul style="list-style-type: none"> -aktivno poslušati, opazovati, pisati -odgovarjati na različne vrste vprašanj, -reševati različne naloge na učno-delovnem listu, -narediti avtentično nalogo, -reševati različne naloge na preverjalnem listu
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -pokazati spoštljiv odnos do preteklosti, -pokazati spoštovanje do sočloveka
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvodni del: Uvajanje 2. Glavni del: Obravnavanje nove učne snovi 3. Zaključni del: Urjenje in preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vpliv razsvetljenstva na evropske vladarje 2. Razsvetljeni absolutisti 3. Terezijanske in jožefinske reforme 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - učno-delovni list - preverjalni list - PowerPoint predstavitev
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor - računalnik - platno
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina (dijaki govorijo, berejo in pišejo v slovenskem jeziku). Geografija (dijaki vedo, kje se nahaja Rusija, Prusija, Švedska, Habsburška monarhija). Angleščina (dijaki si ogledajo videoposnetek v angleškem jeziku).</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<ul style="list-style-type: none"> -Razsvetljeni absolutizem: bila oblika absolutistične vladavine, pri kateri so bili vladarji pod vplivom razsvetljenstva. - samovoljna oblast: oblast, kjer se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji. 	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo:</i> http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (25. 1. 2020).</p>
	Učna priprava	<p>Mlacovič Dušan, Urankar Nataša. Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2010.</p> <p>Mirjanić Anita, Razpotnik Jelka, Snoj Damjan, Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: priročnik za učitelje za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2006.</p> <p>Mirjanić Anita, Razpotnik Jelka, Snoj Damjan, Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2015.</p>

	<p>Šifrer Vida. Zgodovina 2, delovni zvezek za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2001.</p> <p>Hozjan Andrej, Potočnik Dragan. Zgodovina 2, učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2000.</p> <p>Catherine The Great, YouTube. Datum dostopa: 26. 1. 2020. URL: https://www.youtube.com/watch?v=bNSacMPj1tE</p>
PowerPoint	<p>Stran 1: Katarina Velika. URL: https://www.youtube.com/watch?v=bNSacMPj1tE&feature=share&fbclid=IwAR0PfWN0yOSZ009iezIdGUZT_1_5C1bEp7zfUU0xDxIbim2PXoYyoYOonJs (datum dostopa: 30. 1. 2020)</p> <p>Stran 1: Katarina Velika. URL: http://zgodovina.si/vladarica-katarina-velika/ (Dostop: 7. 2. 2020).</p> <p>Stran 3: Stack of books clipart. https://wikiclipart.com/stack-of-books-clipart_22566/ (Datum dostopa: 7. 2. 2020).</p> <p>Stran 5: How to Draw a Crown. https://design.tutsplus.com/tutorials/how-to-draw-a-crown--cms-31430?fbclid=IwAR0GbjcS-aVNCpSE00hchSpE-8-jwXB65ENtSQ3McyhC11ut3VExPy0qo8 (datum dostopa: 6. 2. 2020)</p> <p>Stran 8: Friderik II. Veliki. https://en.wikipedia.org/wiki/Frederick_the_Great (datum dostopa: 6. 2. 2020).</p> <p>Stran 8: Katarina Velika. https://sl.wikipedia.org/wiki/Katarina_Velika (datum dostopa: 6. 2. 2020).</p> <p>Stran 8: Kraljica Kristina. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:David_Beck_-_Christina,_Queen_of_Sweden_1644-1654_-_Google_Art_Project.jpg (datum dostopa: 6. 2. 2020).</p> <p>Stran 10: Moving hour glass clipart. https://clipartart.com/categories/moving-hour-glass-clipart.html?fbclid=IwAR3tlyTFU15ghOdXoiJdrUL4zKfsVGkRIxnT7neAUjOiYwFYyMmHyqx57Ck (datum dostopa: 6. 2. 2020).</p> <p>Stran 10: Online Stopwatch. https://www.online-</p>

	<p>stopwatch.com/timer/5minutes/ (Datum dostopa: 6. 2. 2020).</p> <p>Stran 11: Alarm Clock Drawing stock illustration. https://www.istockphoto.com/vector/alarm-clock-drawing-gm497536918-79077131 (Datum dostopa: 6. 2. 2020).</p> <p>Stran 11: Online Stopwatch. https://www.online-stopwatch.com/timer/5minutes/ (Datum dostopa: 6. 2. 2020).</p>
Učno-delovni listi	<p>Stran 1: Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2015, str. 78.</p> <p>Stran 2: Andrej Hozjan, Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije, Ljubljana: DZS, 2000, str. 237.</p> <p>Stran 3: Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2015, str. 64.</p> <p>Stran 3: Mirjanić Anita, Razpotnik Jelka, Snoj Damjan, Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: priročnik za učitelje za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2006, str. 81.</p> <p>Stran 4: Mirjanić Anita, Razpotnik Jelka, Snoj Damjan, Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: priročnik za učitelje za zgodovino za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2006, str. 82.</p>
Preverjalni list	<p>Verdev Helena, Uljan Anka. Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2015, str. 63.</p>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Kot uvod v današnjo uro si bomo pogledali video posnetek.</i>	Dijaki poslušajo razlago. Dijaki gledajo video posnetek.	-frontalna učna oblika -metoda razlage -metoda demonstracije gibljivih slik	-video posnetek, ppt: 1
	<i>Koga prikazuje video posnetek?</i>	Dijaki odgovorijo: -Katarino Veliko.	-frontalna učna oblika -metoda dela z gibljivimi slikami	
	<i>Predstavnica česa je bila Katarina Velika? Kaj sklepate, o čem se bomo danes učili?</i>	Dijaki odgovorijo: - bila je ruska carica, razsvetljena absolutistka. -O razsvetljenem absolutizmu.	-frontalna učna oblika -metoda razgovora	
	<i>Naslov današnje ure je Razsvetljeni absolutizem.</i>	Dijaki poslušajo.	-frontalna učna oblika -metoda razlage	-PPT: 2
	<i>Kakšne so vaše asociacije ob besedni zvezi razsvetljeni absolutizem?</i>	Dijaki odgovorijo: -razsvetljenske ideje, -reforme, -absolutistični vladarji, -Katarina Velika, -Friderik II., -Marija Terezija	-frontalna učna oblika -metoda razgovora -tehnika viharjenja idej	
	<i>V današnji učni uri bomo pogledali tri vsebinske poudarke. Pri prvem vsebinskem poudarku si bomo pogledali, kako so razsvetljenci želeli spremeniti svet in kako so njihove ideje vplivale na vladarje. Pri drugem</i>		-frontalna učna oblika -metoda razlage	PPT: 3

	<p>vsebinskem poudarku si bomo pogledali, kako sta vladala absolutistična vladarja Katarina Velika ter Friderik II. Veliki. Pri tretjem vsebinskem poudarku pa si bomo pogledali terezijanske in jožefinske reforme. Pri tem poudarku boste reševali tudi avtentično nalogo. Nato pa sledi še preverjanje.</p>			
	<p>Ob koncu današnje učne ure boste znali:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razložiti vzroke za razsvetljeni absolutizem -primerjati absolutizem in razsvetljeni absolutizem -navesti, kaj je razsvetljeni absolutizem -našteti glavne razsvetljenske absolutiste -ovrednotiti ideje razsvetljenca de Montesquieuja -pojasniti reforme Marije Terezije in Jožefa II. 	Dijaki poslušajo.	<p>-frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p>	PPT: 4

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>1. VPLIV RAZSVETLJENSTVA NA EVROPSKE VLADARJE (10 minut)</p>	<p><i>Absolutizem je v 16. in 17. stoletju postala prevladujoča oblika vladanja. Ta se je pod vplivom razsvetljenstva začel spreminjati. Vplival je na nekatere evropske vladarje. Glavni predstavniki razsvetljenega absolutizma so bili: pruski kralj Friderik II., ruska carica Katarina II., habsburška vladarja Marija Terezija in Franc Jožef II.</i></p>	Dijaki poslušajo.	<p>-frontalna učna oblika</p> <p>-metoda razlage</p>	PPT: 5
	<p><i>Katere razsvetljenske ideje so sprejeli vladarji?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> -enakost pred zakonom, -obdavčitev za vse, -svoboda za vse, -svoboda kmetov. 	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razgovora</p>	

<i>To morate imeti zapisano pri prvi nalogi na učno-delovnih listih.</i>	Dijaki zapisujejo odgovor.	Frontalna učna oblika Metoda razlage	Učno-delovni list: 1. naloga
<i>Ste zapisali odgovore?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Da.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	
<i>Vsak izmed vas naj sedaj prebere vir na učno-delovnem listu pod drugo nalogo.</i> Opazujem delo dijakov.	Dijaki poslušajo. Dijaki berejo besedilo na učno-delovnem listu.	Frontalna učna oblika Metoda razlage -individualna učna oblika	-učno-delovni list: 2. naloga -PPT: 6
<i>Ste prebrali besedilo?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Da.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	
<i>O čem govori besedilo? Kako naj bi bila po mnenju razsvetljenca de Montesquieuja oblast razdeljena?</i> <i>Kaj pomeni, da je oblast samovoljna?</i> <i>Ali danes kralji in predsedniki v Evropi vladajo samovoljno?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Veje oblasti bi morale biti med seboj ločene.</i> <i>To pomeni, da se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji.</i> <i>Ne, ti ne vladajo samovoljno, saj so veje oblasti med seboj ločene.</i>	Frontalna učna oblika Metoda dela s pisnimi viri Metoda razgovora	PPT: 7
<i>Kot smo videli, je bila razsvetljenski ideal država v kateri bi bila oblast ločena na zakonodajno, izvršilno in sodno oblast.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika Metoda razlage	
<i>Ali je današnja družba urejena po razsvetljenskih načelih?</i> <i>Katere institucije predstavljajo posamezno vejo oblasti v Sloveniji?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>-Da.</i> Dijaki odgovorijo: <i>nosilec zakonodajne veje oblasti je parlament, izvršilno oblast ima vlada, sodno oblast ima sodstvo.</i>	-frontalna učna oblika -metoda razgovora	
<i>Ali se si naredili zapiske o absolutistični oblasti?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>-Da.</i>	-frontalna učna oblika -metoda	Učno-delovni list: 3. naloga

<p><i>Razdelite se v pare in med seboj primerjajte absolutizem z razsvetljenim absolutizmom. Na voljo imate 3 minute. Svoje ugotovitve zapišite na učno-delovni list.</i></p> <p>Opazujem delo dijakov.</p>	<p>Dijaki poslušajo.</p> <p>Dijaki v parih rešujejo nalogo.</p>	<p>razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>-parna učna oblika</p>	<p>Učno-delovni list: 4. naloga</p>
<p><i>Sedaj boste končali z delom in mi poročali svoje ugotovitve.</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Pri absolutizmu je vladar absolutni vladar, ta odloča o veri svojih podložnikov; izvaja ostre kazni in ukrepe. Uvedena sta podložništvo in tlaka. V primerjavi z razsvetljenim absolutizmom, kjer je kralj prvi služabnik države, obstaja verska svoboda, kazni pa niso več tako stroge. Tlaka se omeji, podložništvo pa je odpravljeno.</i></p>	<p>-frontalna učna oblika</p> <p>-metoda razgovora</p>	
<p><i>Da ponovimo – kdo je vplival na mišljene razsvetljenih absolutistov?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Razsvetljenci.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razgovora</p>	
<p><i>Katera področja so zajemale reforme?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>-šolstva, -gospodarstva, -vojske, -sodstva, -uprave.</i></p>	<p>frontalna učna oblika</p> <p>metoda razgovora</p>	
<p><i>Kaj je bil razsvetljeni absolutizem?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Razsvetljeni absolutizem je bila oblika absolutistične vladavine, pri</i></p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razgovora</p>	

	<i>kateri so bili vladarji pod vplivom razsvetljenstva.</i>		
<i>Kaj je bil cilj razsvetljenega absolutizma?</i>	<i>Vladarji sebe in svojih koristi niso več enačili z državo in njenimi koristmi, ampak naj bi se podrejali koristim države.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	
<i>Vse te odgovore morate imeti zapisane pri 5. nalogi na učno-delovnih listih. Ste zapisali?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Da.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	

2. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
2. RAZSVETLJENI ABSOLUTISTI (10 minut)	<i>Najprej si bomo pogledali razsvetljene absolutiste v drugih delih Evrope, kasneje pa si bomo pogledali razsvetljene absolutiste še na naših tleh. Katere razsvetljene absolutiste sem že omenila danes?</i>	Dijaki poslušajo razlago. Dijaki odgovorijo: <i>-pruski kralj Friderik II., ruska carica Katerina II.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razlage Metoda razgovora	
	<i>Na platnu lahko vidite predstavnika razsvetljenega absolutizma. Koga vidite na sliki? Absolutistični vladar katere države je bil?</i>	Dijaki pogledajo na platno. Dijaki odgovorijo: <i>Friderik II. Veliki</i> Dijaki odgovorijo: <i>Prusije.</i>	Frontalna učna oblika -metoda dela s slikovnimi viri	PPT: 8
	<i>Friderik II. Veliki je bil privrženec sodobnih miselnih tokov. Pod vplivom le-teh je spremenil razmere v državi in državni upravi.</i>	Dijaki poslušajo razlago.	Frontalna učna oblika Metoda razlage	
	<i>Na učno-delovnem listu imate odlomek o Frideriku II. Velikem iz učbenika. Na voljo imate 3 minute časa, individualno preberite odlomek in razloži cilje Friderikovih reform ter jih zapišite pod besedilo.</i>	Dijaki poslušajo. Dijaki si preberejo	Frontalna učna oblika Metoda razlage Individualna	Učno-delovni list: 1. naloga, str. 2

Opazujem delo dijakov.	besedilo.	učna oblika	
Ste prebrali besedilo in zapisali ugotovitve?	Dijaki odgovorijo: Da.	frontalna učna oblika metoda razgovora	
<i>Kateri so bili cilji Friderikovih reform?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>želel je odpraviti mučenje, odpraviti dajatve kmetov ter uvesti enakost pred zakonom.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	
<i>Njegova zunanja politika pa ni bila v skladu z razsvetljenskimi načeli. V šlezjskih vojnah (1740-1742) je zasedel Šlezijo, v sedemdesetletni vojni se je uspešno boril proti koaliciji Avstrije, Francij in Rusije. Ob delitvi Poljske pa je Prusija pridobila obširno ozemlje na vzhodu. S temi zmagami je Prusija postala velesila.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika Metoda razlage	
<i>Sedaj vas bom razdelila v skupine po 3 in 4. Na učno-delovnem listu imate tabelo, s pomočjo katere boste primerjali dve absolutistični voditeljici in njuno delovanje, pomagajte si s kopijo iz učbenika. Eni boste imeli Katarino Veliko, drugi pa kraljico Kristino. Na voljo imate 3 minute.</i> Dijake razdelim v skupine in podam navodila, katero voditeljico imajo. Opazujem delo dijakov.	Dijaki poslušajo. Dijaki v skupini rešujejo nalogo.	Frontalna učna oblika Metoda razlage Skupinska učna oblika	Učno-delovni list: 2. naloga, str. 2
<i>Tri minute so mimo. Sedaj bi prosila, da iz izbrane skupine nekdo poroča odgovore. Prva skupina naj poroča odgovore o Katarini Veliki, druga skupina pa o kraljici Kristini. Ostali spremljajte odgovore in jih sproti dopolnajte in popravljajte.</i> <i>Prva izbrana skupina naj poroča odgovore o Katarini Veliki.</i>	Dijaki poslušajo navodilo. Dijaki poročajo: <i>Katarina Velika je bila ruska carica. Bila je razsvetljena absolutistka.</i>	Frontalna učna oblika Metoda razlage Metoda razgovora	Učno-delovni list: 2. naloga, str. 2

<p><i>Druga izbrana skupina naj poroča o kraljici Kristini. Ostali spremljajte odgovore in jih sproti dopolnjujte in popravljajte.</i></p>	<p><i>Zagovarjala je potrebo prosvete in kulture. Odpravila je številne zlorabe v državni administraciji, posodobila je številne metode v sodstvu. Skrbela je za razvoj rudarstva, manufakture, trgovine, za širjenje pismenosti in razmaha kulture. Na švedskem je vladala švedska kraljica Kristina. Ta se je zavzemala za znanost in kulturo. Ona se je v primerjavi s Katarino II. odpovedala prestolu leta 1654, zaradi družbenih nemirov in ustavne krize.</i></p>		
<p><i>Ste si zapisali odgovore v tabelo? Če ne, poglejte rešitve na PowerPoint predstavitvi.</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Da.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p>	<p>Učno-delovni list: 2. naloga, str. 2 PPT: 9</p>
<p><i>Da ponovimo. Kakšne so bile reforme Friderika II.?</i></p> <p><i>Kakšne pa so bile reforme ruske in švedske vladarice?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>želel je odpraviti mučenje, želel je odpraviti dajatve kmetov ter uvesti enakost pred zakonom.</i></p> <p>Dijaki poročajo: <i>Katarina Velika je odpravila številne zlorabe v državni administraciji, posodobila je</i></p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p>	

		<p>številske metode v sodstvu. Skrbela je za razvoj rudarstva, manufakture, trgovine, za širjenje pismenosti in razmaha kulture. Kraljica Kristina se je zavzemala za znanost in kulturo, a se je leta 1654 odpovedala prestolu.</p>		
--	--	--	--	--

3. VSEBINSKI POUDAREK	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
3. TEREZIJANSKE IN JOŽEFINSKE REFORME (10 minut)	<p>Začetek vladanja Marije Terezije so zaznamovale vojne s Prusijo, v katerih je habsburška monarhija izgubila veliko ozemlja. Ob tem so se pokazale slabosti monarhije, imela je neučinkovito vojsko, nepismeno prebivalstvo, premalo denarja v državni blagajni. Marija Terezija se je odločila, da bo državo modernizirala z reformami. Njeno delo je nadaljeval tudi njen sin, Jožef II.</p> <p>Kako imenujemo to obdobje njunih reform?</p> <p>Res je.</p>	<p>Dijaki poslušajo razlago.</p> <p>Dijaki odgovorijo: Obdobje imenujemo terezijanske in jožefinske reforme.</p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p>	
	<p>Sedaj vas čaka posebna naloga. Razdelila vas bom v skupine po 3 ali 4 dijake. Ene skupine naj si predstavljajo, da so Marija Terezija, druge skupine naj se vživijo v vlogo Jožefa II. S pomočjo reform na učno-delovnem listu in pa s pomočjo opisa življenja Marije Terezije in Jožefa II.</p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p>	<p>PPT: 10</p> <p>Učno-delovni list: str. 3, str. 4</p>

<p><i>zapišite dnevniški zapis Marije Terezije ali Jožefa II. Poudarek naj bo predvsem na njunih reformah, ki sta jih uvedla.</i></p> <p><i>Na učno-delovnem listu imate prostor za vašo avtentično nalogo. Na voljo imate 5 minut časa. Vsaka skupina naj določi bralca ali bralko, ki bo iz skupine vživeto prebrala zapis.</i></p>			
<p><i>Sedaj vas bom razdelila v skupine, tako da boste lahko začeli z delom, če pa boste imeli kakršno koli vprašanje, dvignite roko in bom prišla do vas.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo navodila.</p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p>	<p>Učno-delovni list: str. 3, str. 4</p>
<p>Med delom se sprehajam med skupinama in spremljam delo dijakov.</p>	<p>Dijaki ustvarjajo dnevniški zapis.</p>	<p>Skupinska učna oblika</p> <p>Metoda izkustvenega učenja (dnevniški zapis)</p>	<p>Učno-delovni list: str. 3, str. 4</p>
<p><i>Čas je potekel.</i></p> <p><i>Sedaj prosim vodjo ene skupine, da vživeto prebere prvi dnevniški zapis.</i></p> <p><i>Sedaj pa prosim še člana druge skupine, da prebere zapis.</i></p>	<p>Dijaka prebereta avtentično nalogo. Ostali dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda izkustvenega učenja (vživeto branje dnevniškega zapisa)</p>	<p>Učno-delovni list: str. 3, str. 4</p>
<p><i>Da povzamem reforme Marije Terezije in Jožefa II. Vi pa si med tem označite njune reforme na učno-delovnem listu. Marija Terezija je ukazala popis zemljišč, leta 1774 je uvedla obvezno osnovno šolstvo za vse otroke med 6. in 12. letom starosti. Odpravila je carinske meje, poleg tega pa je podpirala tudi uvajanje novih pasem ter poljščin, predvsem koruze in krompirja. Jožef II. je uvedel nemščino kot uradni jezik monarhije. Spremenil je določbe o dedovanju, sin in hči sta bila enakovredna ob delitvi premoženja.</i></p>		<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p>	

<p><i>-pojasniti reforme Marije Terezije in Jožefa II.</i></p> <p><i>Preverila pa bi vseeno še enkrat: Kateri so bili vzroki za razsvetljeni absolutizem?</i></p> <p><i>Kakšna je razlika med absolutizmom in razsvetljenim absolutizmom?</i></p> <p><i>Katere razsvetljene absolutistične vladarje so morate zapomniti?</i></p> <p><i>Kaj se morate zapomniti o Montesquieuju?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo:</p> <p><i>-Razsvetljenci so s svojimi idejami vplivali na razsvetljeni absolutizem.</i></p> <p><i>- Pri absolutizmu je vladar absolutni vladar, ta odloča o veri svojih podložnikov; izvaja ostre kazni in ukrepe.</i></p> <p><i>Uvedena sta podložništvo in tlaka. V primerjavi z razsvetljenim absolutizmom, kjer je kralj prvi služabnik države, obstaja verska svoboda, kazni pa niso več tako stroge. Tlaka se omeji, podložništvo pa je odpravljeno.</i></p> <p><i>- Glavni predstavniki razsvetljenega absolutizma so bili: pruski kralj Friderik II., ruska carica Katarina II., habsburška vladarja Marija Terezija in Franc Jožef II.</i></p> <p><i>- Montesquieu je želel, da bi bila</i></p>	<p>Metoda razgovora</p>	<p>PPT: 19</p>
---	--	-------------------------	----------------

<p><i>Katere so bile glavne reforme Marije Terezije?</i></p> <p><i>Katere so bile glavne reforme Jožefa II.?</i></p>	<p><i>veje oblasti med seboj ločene sodna, izvršilna in zakonodajna oblast bi morale biti med seboj ločene.</i></p> <p><i>-Marija Terezija je uvedla obvezen pouk za vse otroke med 6. in 12. letom, ukazala je popis zemljišč in ocenitev dohodkov od teh. Odpravila je tudi carinske meje.</i></p> <p><i>-Jožef II. je odpravil mučenje, spremenil je določbe o dedovanju, sin in hči sta bila enakovredna, omejil je tlako podložnikov in odpravil osebno odvisnost podložnikov od zemljiškega gospoda.</i></p>		
<p><i>V tej učni uri ste pokazali, da znate (ocenim po izvedbi zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- upoštevati navodila,</i> <i>-aktivno poslušati, opazovati, pisati</i> <i>-odgovarjati na različne vrste vprašanj,</i> <i>-reševati različne naloge na učno-delovnem listu,</i> <i>-narediti avtentično nalogo,</i> <i>-reševati različne naloge na preverjalnem listu.</i> 	<p><i>Dijaki poslušajo.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika</p> <p>Metoda razlage</p>	
<p><i>V tej učni uri ste pokazali, da znate ocenim po izvedbi zelo dobro, dobro,</i></p>	<p><i>Dijaki poslušajo.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika</p>	

	<i>slabo):</i> <i>-pokazati spoštljiv odnos do preteklost,</i> <i>-pokazati spoštovanje do sočloveka.</i>		Metoda razlage	
--	---	--	----------------	--

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Učno-delovni list - prazen
PRILOGA 2 :	Učno-delovni list - izpolnjen kot zapis učne snovi
PRILOGA 3 :	Preverjalni list - prazen
PRILOGA 4 :	Preverjalni list – izpolnjen
PRILOGA 5 :	PowerPoint predstavitev

RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

1. RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

1. Absolutizem je v 16. in 17. stoletju postala prevladujoča oblika vladanja. Ta se je pod vplivom razsvetljenstva začel spreminjati. Vladarji so sprejeli ideje razsvetljencev:

-
-
-
-

- 2.

»Ni svobode, če sodna oblast ni ločena od zakonodajne in izvršilne. Če je povezana z zakonodajno, postane oblast nad življenjem in svoboda državljanov samovoljna, ker je sodnik hkrati zakonodajalec ...«

(Charles de Montesquieu, 1748)

3. Absolutistična oblast pomeni, da

4. Primerjava razsvetljenega absolutizma z absolutizmom.

5. Kdo je vplival na mišljenje razsvetljenih absolutistov? Katera področja so zajemale reforme? Kaj je razsvetljeni absolutizem? Kaj je bil cilj le-tega?

2. RAZSVETLJENI ABSOLUTISTI

1. V Prusiji je od leta 1740 vladal njen tretji kralj Friderik II. iz dinastije Hohenzollern. Imenujejo ga Friderik Veliki. In res je bil eden najbolj izobraženih ljudi svojega časa. Bil je prijatelj mnogih francoskih državljanov, ki so se v zamislih in spisih zavzemali za razsvetljenstvo, in tudi sam je napisal mnogo takšnih spisov v francoskem jeziku. Čeprav je bil pruski kralj, je preziral nemški jezik in nemške navade, ki so z nesrečno tridesetletno vojno globoko padle. Čutil je dolžnost, da svojo nemško državo povzdigne v vzorno državo in dokaže vrednost idej svojih francoskih prijateljev. Imel se je, kot je večkrat dejal, za pravega služabnika svoje države, ne za njenega lastnika. Kot tak služabnik je skrbel za vsako malenkost in poskušal povsod uveljaviti svoje ideje. Eno njegovih prvih dejanj je bila odprava strahotnega mučenja. Olajšal je tudi najtežje obveznosti kmetov do zemljiške gospode. Skrbel je za to, da so vse ljudi v njegovi deželi, bodisi revne, bodisi mogočne, pred sodišči enako obravnavali. To takrat še zdaleč ni bilo samoumevno. (Vzeto iz: Andrej Hozjan, Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije, Ljubljana: DZS, 2000, str. 237.)

Cilji Friderikovih reform:

2.

	KATARINA VELIKA	KRALJICA KRISTINA
DRŽAVA DELOVANJA		
NAČIN DELOVANJA		
CILJI		
DELOVANJA		
REZULTAT DELOVANJA		

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

S pomočjo naslednjih treh pisnih virov sestavi dnevniški zapis Marije Terezije/Jožefa II.

Reforme Marije Terezije in Jožefa II.

DAVČNE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Deželni stanovni so višino davkov odobrili za deset let (prej vsako leto).Marija Terezija je ukazala popis zemljišč in ocenitev dohodkov od teh (popis imenujemo terezijanski kataster).Jožef II. je poenotil davek za različne vrste zemljišč (ukrep imenujemo jožefinski kataster).	VOJAŠKE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Na Dunaju je bila ustanovljena vojaška akademija.Vpeljana je bila splošna vojaška obveznost s številnimi izjemami. Na začetku je obveznost trajala dosmrtno, nato pa sedem let.Zaradi potrebe vpoklica v vojsko je država izvedla prvi popis prebivalstva. Zato so bile vpeljane hišne številke.
UPRAVNE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Od uradništva je Marija Terezija zahtevala, da je izobraženo.Uradi po deželah so bili podrejeni centralnim uradom na Dunaju.V času Jožefa II. je bila nemščina uradni jezik monarhije.Duhovniki so morali za državo voditi matične knjige rojstev in pogrebov.Jožef II. je uvedel okrožja, manjše dežele pa je povezal v nove upravne enote – gubernije.	CERKVENE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Država je prevzela nadzor nad izobrazbo duhovnikov. V mnogih določilih je postala cerkev podrejena državi.Jožef II. je dal zapreti vse tiste samostane, ki se niso ukvarjali s človekoljubnim delom.V državi je leta 1781 začela veljati verska strpnost (tolerančni patent), ki je dala svobodo veroizpovedi protestantom, kalvinistom, pravoslavcem in drugim.
ŠOLSKA REFORMA: <ul style="list-style-type: none">Leta 1774 je Marija Terezija uredila osnovno šolstvo tako, da je bil pouk obvezen za vse otroke (med 6. in 12. letom so morali šolo obiskovati vsaj eno leto).Kazni za starše, ki niso pošiljali otrok v šolo, je vpeljal Jožef II.Pouk je potekal v nemščini, razen na začetku šolanja, ko so lahko uporabljali materni jezik.	GOSPODARSKE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Marija Terezija je odpravila carinske meje.Jožef II. je v trgovini in obrti vpeljal gospodarsko svobodo.Oba vladarja sta podpirala uvajanje novih pasem in poljščin, predvsem krompirja in koruze.Jožef II. je omejil tlako podložnikov (robotniški patent).Odpravil je osebno odvisnost podložnikov od zemljiškega gospoda (nevoljniški patent).
SODNE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Jožef II. je s splošnim sodnim redom določil način postopka pred sodiščem.Spremenil je določbe o dedovanju, sin in hči sta postala enakovredna ob delitvi premoženja.Odpravljeno je bilo mučenje.	ZDRAVSTVENE REFORME: <ul style="list-style-type: none">V deželnih glavnih mestih so ustanovili babiške šole in kirurški študij.Kirurg je postal ugleden in cenjen poklic.

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

O Mariji Tereziji se je v glavnem govorilo kot o cesarici, kar pa ni pravilno. Sama ni bila nikoli kronana za cesarico. Njeni pravi družinski stanovski naslovi so bili: avstrijska nadvojvodinja in drugi naslovi kvse do gospe slovenskih pokrajin; ogrska kraljica, češka kraljica, žena cesarja Franca I. Štefana (torej "gospa cesar"), cesarjeva vdova. Sama Marija Terezija se je ves čas imela za pravo cesarico. Marija Terezija je med 20. in 39. letom rodila 16 otrok, le deset ji je preseglo polnoletnost. Družinska sreča je bila navidezna. ... Vsi otroci so se bali matere, ki je bila zelo obremenjena z državnimi zadevami. Marija Terezija je bila zelo ljubosumna na moževa ljubezenskega razmerja, on pa na njeno vladanje in njen višji položaj na dvoru.

(Vzeto iz: Anita Mirjanić, Jelka Razpotnik, Damjan Snoj, Helena Verdev, Anka Zuljan, Raziskujem preteklost 8. Priročnik za učitelje, Ljubljana: Rokus Klett, 2006, str. 81.)

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

Cesar Jožef II., se je leta 1777 odpravil na potovanje v Francijo. Potoval je pod imenom grof von Falkenstein, do katerega pa je po svojem očetu resnično imel pravico. ... Jožef II. je v Parizu stanoval pri nekem cenemem gostilničarju, naokoli pa je vozil v čisto navadni kočiji. Pogovarjal se je z vsemi, tudi »navadnimi ljudmi« in se izkazal za osebo, ki si želi čim več naučiti. Tako je obiskal neko tovarno svile, zavod za gluhoneme, rečne ladjarje in vrtnarje. ...

(Vzeto iz: Vzeto iz: Anita Mirjanić, Jelka Razpotnik, Damjan Snoj, Helena Verdev, Anka Zuljan, Raziskujem preteklost 8. Priročnik za učitelje, Ljubljana: Rokus Klett, 20056, str. 82)

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

Prostor za avtentično nalogo.

NOVI POJMI

Razsvetljeni absolutizem: bila oblika absolutistične vladavine, pri kateri so bili vladarji pod vplivom razsvetljenstva.

- samovoljna oblast: oblast, kjer se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji.

RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

2. RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

1. Absolutizem je v 16. in 17. stoletju postala prevladujoča oblika vladanja. Ta se je pod vplivom razsvetljenstva začel spreminjati. Vladarji so sprejeli ideje razsvetljencev:
 - enakost pred zakonom
 - obdavčitev za vse
 - svoboda za vse
 - svoboda kmetov

2.

»Ni svobode, če sodna oblast ni ločena od zakonodajne in izvršilne. Če je povezana z zakonodajno, postane oblast nad življenjem in svoboda državljanov samovoljna, ker je sodnik hkrati zakonodajalec ...«

(Charles de Montesquieu, 1748)

3. Absolutistična oblast pomeni, da vladar je absolutni vladar, ki odloča o veri svojih podložnikov, izvaja ostre kazni in ukrepe. Uvede tudi podložništvo in tlako.
4. Primerjava razsvetljenega absolutizma z absolutizmom.

Pri absolutizmu je vladar absolutni vladar, ta odloča o veri svojih podložnikov; izvaja ostre kazni in ukrepe. Uvedena sta podložništvo in tlaka. V primerjavi z razsvetljenim absolutizmom, kjer je kralj prvi služabnik države, obstaja verska svoboda, kazni pa niso več tako stroge. Tlaka se omeji, podložništvo pa je odpravljeno.

5. Kdo je vplival na mišljenje razsvetljenih absolutistov? Katera področja so zajemale reforme? Kaj je bil cilj le-tega?
Na mišljenje so vplivali razsvetljenci. Reforme so zajemale šolstvo, gospodarstvo, vojsko, sodstvo in upravo. Cilj razsvetljenih absolutistov je bil, da ti niso več enačili sebe in svojih koristi z državo, ampak so se podrejali koristim države.

2. RAZSVETLJENI ABSOLUTISTI

1. V Prusiji je od leta 1740 vladal njen tretji kralj Friderik II. iz dinastije Hohenzollern. Imenujejo ga Friderik Veliki. In res je bil eden najbolj izobraženih ljudi svojega časa. Bil je prijatelj mnogih francoskih državljanov, ki so se v zamislih in spisih zavzemali za razsvetljenstvo, in tudi sam je napisal mnogo takšnih spisov v francoskem jeziku. Čeprav je bil pruski kralj, je preziral nemški jezik in nemške navade, ki so z nesrečno tridesetletno vojno globoko padle. Čutil je dolžnost, da svojo nemško državo povzdigne v vzorno državo in dokaže vrednost idej svojih francoskih prijateljev. Imel se je, kot je večkrat dejal, za pravega služabnika svoje države, ne za njenega lastnika. Kot tak služabnik je skrbel za vsako malenkost in poskušal povsod uveljaviti svoje ideje. Eno njegovih prvih dejanj je bila odprava strahotnega mučenja. Olajšal je tudi najtežje obveznosti kmetov do zemljiške gospode. Skrbel je za to, da so vse ljudi v njegovi deželi, bodisi revne, bodisi mogočne, pred sodišči enako obravnavali. To takrat še zdaleč ni bilo samoumevno. (Vzeto iz: Andrej Hozjan, Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije, Ljubljana: DZS, 2000, str. 237.)

Cilji Friderikovih reform:

odprava mučenja, zmanjšal je kmetovo obveznost do gospodarja, uvedel je enakost pred zakonom za vse.

2.

	KATARINA VELIKA	KRALJICA KRISTINA
DRŽAVA DELOVANJA	Rusija	Švedska
NAČIN DELOVANJA	Razsvetljena absolutistka	Razsvetljena absolutistka
CILJI DELOVANJA	Prosveta in kultura	Znanost in kultura
REZULTAT DELOVANJA	Odpravila zlorabe v administraciji, posodobila metode v sodstvu, skrbela za razvoj rudarstva, manufakture, trgovine, pismenosti, kulture.	Odpoved prestolu, zaradi družbenih nemirov in ustavne krize.

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

S pomočjo naslednjih treh pisnih virov sestavi dnevniški zapis Marije Terezije/Jožefa II.

Reforme Marije Terezije in Jožefa II.

DAVČNE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Deželni stanovi so višino davkov odobrili za deset let (prej vsako leto).Marija Terezija je ukazala popis zemljišč in ocenitev dohodkov od teh (popis imenujemo terezijanski kataster).Jožef II. je poenotil davek za različne vrste zemljišč (ukrep imenujemo jožefinski kataster).	VOJAŠKE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Na Dunaju je bila ustanovljena vojaška akademija.Vpeljana je bila splošna vojaška obveznost s številnimi izjemami. Na začetku je obveznost trajala dosmrtno, nato pa sedem let.Zaradi potrebe vpoklica v vojsko je država izvedla prvi popis prebivalstva. Zato so bile vpeljane hišne številke.
UPRAVNE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Od uradništva je Marija Terezija zahtevala, da je izobraženo.Uradi po deželah so bili podrejeni centralnim uradam na Dunaju.V času Jožefa II. je bila nemščina uradni jezik monarhije.Duhovniki so morali za državo voditi matične knjige rojstev in pogrebov.Jožef II. je uvedel okrožja, manjše dežele pa je povezal v nove upravne enote – gubernije.	CERKVENE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Država je prevzela nadzor nad izobrazbo duhovnikov. V mnogih določilih je postala cerkev podrejena državi.Jožef II. je dal zapreti vse tiste samostane, ki se niso ukvarjali s človekoljubnim delom.V državi je leta 1781 začela veljati verska strpnost (tolerančni patent), ki je dala svobodo veroizpovedi protestantom, kalvinistom, pravoslavcem in drugim.
ŠOLSKA REFORMA: <ul style="list-style-type: none">Leta 1774 je Marija Terezija uredila osnovno šolstvo tako, da je bil pouk obvezen za vse otroke (med 6. in 12. letom so morali šolo obiskovati vsaj eno leto).Kazni za starše, ki niso pošiljali otrok v šolo, je vpeljal Jožef II.Pouk je potekal v nemščini, razen na začetku šolanja, ko so lahko uporabljali materni jezik.	GOSPODARSKE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Marija Terezija je odpravila carinske meje.Jožef II. je v trgovini in obrti vpeljal gospodarsko svobodo.Oba vladarja sta podpirala uvajanje novih pasem in poljščin, predvsem krompirja in koruze.Jožef II. je omejil tlako podložnikov (robotniški patent).Odpravil je osebno odvisnost podložnikov od zemljiškega gospoda (nevoljniški patent).
SODNE REFORME: <ul style="list-style-type: none">Jožef II. je s splošnim sodnim redom določil način postopka pred sodiščem.Spremenil je določbe o dedovanju, sin in hči sta postala enakovredna ob delitvi premoženja.Odpravljeno je bilo mučenje.	ZDRAVSTVENE REFORME: <ul style="list-style-type: none">V deželnih glavnih mestih so ustanovili babiške šole in kirurški študij.Kirurg je postal ugleden in cenjen poklic.

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

O Mariji Tereziji se je v glavnem govorilo kot o cesarici, kar pa ni pravilno. Sama ni bila nikoli kronana za cesarico. Njeni pravi družinski stanovski naslovi so bili: avstrijska nadvojvodina in drugi naslovi vse do gospe slovenskih pokrajin; ogrska kraljica, češka kraljica, žena cesarja Franca I. Štefana (torej "gospa cesar"), cesarjeva vdova. Sama Marija Terezija se je ves čas imela za pravo cesarico. Marija Terezija je med 20. in 39. letom rodila 16 otrok, le deset ji je preseglo polnoletnost. Družinska sreča je bila navidezna. ... Vsi otroci so se bali matere, ki je bila zelo obremenjena z državnimi zadevami. Marija Terezija je bila zelo ljubosumna na moževa ljubezenskega razmerja, on pa na njeno vladanje in njen višji položaj na dvoru.

(Vzeto iz: Anita Mirjanić, Jelka Razpotnik, Damjan Snoj, Helena Verdev, Anka Zuljan, Raziskujem preteklost 8. Priročnik za učitelje, Ljubljana: Rokus Klett, 2006, str. 81.)

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

Cesar Jožef II., se je leta 1777 odpravil na potovanje v Francijo. Potoval je pod imenom grof von Falkenstein, do katerega pa je po svojem očetu resnično imel pravico. ... Jožef II. je v Parizu stanoval pri nekem cenemem gostilničarju, naokoli pa je vozil v čisto navadni kočiji. Pogovarjal se je z vsemi, tudi »navadnimi ljudmi« in se izkazal za osebo, ki si želi čim več naučiti. Tako je obiskal neko tovarno svile, zavod za gluhoneme, rečne ladjarje in vrtnarje.

(Vzeto iz: Vzeto iz: Anita Mirjanić, Jelka Razpotnik, Damjan Snoj, Helena Verdev, Anka Zuljan, Raziskujem preteklost 8. Priročnik za učitelje, Ljubljana: Rokus Klett, 2006, str. 82)

3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

Prostor za avtentično nalogo.

Dragi dnevnik,

moja sreča je le navidezna. Lastni otroci se me bojijo, moj mož pa ima druga ljubezenska razmerja. To je razlog, da večino svojega časa posvetim državnim zadevam. Uvedla sem kar nekaj sprememb v državi. Ukazala sem popis zemljišč, leta 1774 sem uvedla obvezno osnovno šolstvo za vse otroke med 6. in 12. letom starosti. Odpravila sem carinske meje, poleg tega pa sem podpirala tudi uvajanje novih pasem ter poljščin, predvsem koruze in krompirja.

Državne zadeve so mi v uteho, če nisem uspešna pri družinskem in partnerskem življenju, sem uspešna vsaj pri vodenju države. Prepričana sem, da bom z nekaterimi reformami vplivala še na kasnejše rodove in tako se me bodo spominjali še naslednjih 200 let.

NOVI POJMI

Razsvetljeni absolutizem: bila oblika absolutistične vladavine, pri kateri so bili vladarji pod vplivom razsvetljenstva.

- samovoljna oblast: oblast, kjer se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji.

RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

- 1. Med seboj poveži imena absolutističnih vladarjev in reformo, ki jo je uvedel v svoji državi. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.**

Marija Terezija	razvoj rudarstva, manufakture, trgovine
Katarina Velika	zavzemanje za znanost in kulturo
Friderik II.	uvedba obveznega osnovnega šolstva
Kraljica Kristina	odpraviti mučenje

/ 4

- 2. Dopolni spodnje besedilo. Na posamezno črto spada le ena beseda. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.**

Absolutizem je v 16. stoletju in 17. stoletju postala prevladujoča oblika vladanja. Pod vplivom razsvetljencev se je ta začel spreminjati. Takšna vrsta absolutizma se imenuje _____. Za tega je značilno, da je vladar služabnik države, obstaja _____ svoboda, _____ je omejena, _____ je odpravljeno. Vladarji sebe in svojih koristi niso več enačili z državo, ampak naj bi se podredili državnim koristim.

/ 4

- 3. Obkroži DA, če je trditev pravilna in črko NE, če je trditev nepravilna. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.**

Pri razsvetljenem absolutizmu vladar odloča o veri svojih podložnikov, izvaja ostre kazni in ukrepe. Uvedena sta tlaka in podložništvo.

DA NE

Absolutistični vladar odpravi stroge kazni in podložništvo.

DA NE

Razsvetljeni absolutizem je način vladanja, pri katerem je tlaka omejena, poleg tega pa obstaja verska svoboda.

DA NE

/ 3

- 4. V besedilu o reformah Marije Terezije in Jožefa II. poišči šest napak. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.**

Začetek vladanja kraljice Marije Terezije so zaznamovale vojne s Rusijo. Ob tem so se pokazale slabosti monarhije, zato se je Marija Terezija odločila, da bo državo modernizirala z reformami.

Načrtno je začela izvajati reforme. Odpravila je tudi carinske meje. Leta 1574 je Marija uredila osnovno šolstvo, tako da je bil pouk obvezen za vse otroke (med 6. in 12. letom). Reforme je nadaljeval njen nečak, Jožef II. Jožef II. je ukazal popis zemljišč, ta popis imenujemo jožefinski kataster. Omejil je tlako podložnikov ter odpravil osebno odvisnost podložnikov od zemljiškega gospoda.

/ 6

5. Pojasni, kakšne ideje je imel de Montesquieu glede razdelitve oblasti. Za pravičen odgovor dobiš točko.

/ 1

6. Obkroži črko pred pravilnimi odgovori. Za vsak pravičen odgovor dobiš točko.

- a) Oblast je samovoljna, ko se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji.
- b) Friderik II. je želel odpraviti mučenje ter dajatve kmetov, želel pa je uvesti tudi enakost pred zakonom.
- c) Katarina Velika se je odpovedala prestolu leta 1654, zaradi družbenih nemirov in ustavne krize.
- d) Kraljica Kristina je bila absolutistka, ki je vladala v Rusiji.

/ 2

ŠTEVILO TOČK:

/21

RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

IME IN PRIIMEK:

DATUM:

1. Med seboj poveži imena absolutističnih vladarjev in reformo, ki jo je uvedel v svoji državi. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.

Marija Terezija	→ razvoj rudarstva, manufakture, trgovine	
Katarina Velika	→ zavzemanje za znanost in kulturo	Friderik II.
Friderik II.	→ uvedba obveznega osnovnega šolstva	
Kraljica Kristina	→ odpraviti mučenje	

/ 4

Vsak pravilen odgovor se točkuje z eno točko

2. Dopolni spodnje besedilo. Na posamezno črto spada le ena beseda. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.

Absolutizem je v 16. stoletju in 17. stoletju postala prevladujoča oblika vladanja. Pod vplivom razsvetljencev se je ta začel spreminjati. Takšna vrsta absolutizma se imenuje RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM. Za tega je značilno, da je vladar služabnik države, obstaja VERSKA svoboda, TLAKA je omejena, PODLOŽNIŠTVO je odpravljeno. Vladarji sebe in svojih koristi niso več enačili z državo, ampak naj bi se podredili državnim koristim.

Vsak pravilen odgovor se točkuje z eno točko

/ 4

3. Obkroži DA, če je trditev pravilna in črko NE, če je trditev nepravilna. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.

Pri razsvetljenem absolutizmu vladar odloča o veri svojih podložnikov, izvaja ostre kazni in ukrepe. Uvedena sta tlaka in podložništvo. NE

Absolutistični vladar odpravi stroge kazni in podložništvo. DA

Razsvetljeni absolutizem je način vladanja, pri katerem je tlaka omejena, poleg tega pa obstaja verska svoboda. DA

Vsak pravilen odgovor se točkuje z eno točko

/ 3

4. V besedilu o reformah Marije Terezije in Jožefa II. poišči šest napak. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.

Začetek vladanja kraljice Marije Terezije so zaznamovale vojne s Rusijo. Ob tem so se pokazale slabosti monarhije, zato se je Marija Terezija odločila, da bo državo modernizirala z reformami.

Načrtno je začela izvajati reforme. Odpravila je tudi carinske meje. Leta 1574 je Marija uredila osnovno šolstvo, tako da je bil pouk obvezen za vse otroke (med 6. in 12. letom). Reforme je nadaljeval njen nečak, Jožef II. Jožef II. je prvi ukazal popis zemljišč, ta popis imenujemo jožefinski kataster. Omejil je tlako podložnikov ter odpravil osebno odvisnost podložnikov od zemljiškega gospoda.

/ 6

Vsak pravilen odgovor se točkuje z eno točko

5. Pojasni, kakšne ideje je imel de Montesquieu glede razdelitve oblasti. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.

Montesquieu je želel, da bi bila veje oblasti med seboj ločene sodna, izvršilna in zakonodajna oblast bi morale biti med seboj ločene.

Vsak pravilen odgovor se točkuje z eno točko

/ 1

6. Obkroži črko pred pravilnima odgovoroma. Za vsak pravilen odgovor dobiš točko.

- a) Oblast je samovoljna, ko se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji.
- b) Friderik II. je želel odpraviti mučenje ter dajatve kmetov, želel pa je uvesti tudi enakost pred zakonom.
- c) Katarina Velika se je odpovedala prestolu leta 1654, zaradi družbenih nemirov in ustavne krize.
- d) Kraljica Kristina je bila absolutistka, ki je vladala v Rusiji.

Vsak pravilen odgovor se točkuje z eno točko

/ 2

ŠTEVILO TOČK:

/21

Priloga 5: PowerPoint predstavitev

PPT 1:

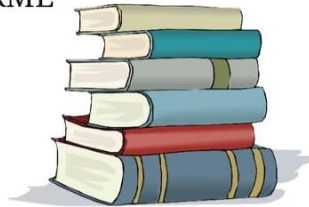
PPT 2:

PPT 3:

VSEBINSKI POUDARKI

1. VPLIV RAZSVETLJENSTVA NA EVROPSKE VLADARJE
2. RAZSVETLJENI ABSOLUTISTI
3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

PPT 4:

CILJI UČNE URE

- razložiti vzroke za razsvetljeni absolutizem
- primerjati absolutizem in razsvetljeni absolutizem
- navesti, kaj je razsvetljeni absolutizem
- naštetih glavne razsvetljenske absolutiste
- ovrednotiti ideje razsvetljenca Montesquieuja
- pojasniti reforme Marije Terezije in Jožefa II.

PPT 5:

1. VPLIV RAZSVETLJENSTVA NA EVROPSKE VLADARJE

- razsvetljenske ideje vladarjev
- pruski kralj Friderik II.,
- ruska carica Katarina II.,
- habsburška vladarja Marija Terezija Franc Jožef II.

PPT 6:

1. VPLIV RAZSVETLJENSTVA NA EVROPSKE VLADARJE

»Ni svobode, če sodna oblast ni ločena od zakonodajne in izvršilne. Če je povezana z zakonodajno, postane oblast nad življenjem in svoboda državljanov samovoljna, ker je sodnik hkrati zakonodajalec ...«

(Charles de Montesquieu, 1748)

2. naloga

PPT 7:

1. VPLIV RAZSVETLJENSTVA NA EVROPSKE VLADARJE

- O čem govori besedilo? Kako naj bi bila po mnenju razsvetljenca de Montesquieuja oblast razdeljena?
- Kaj pomeni, da je oblast samovoljna?
- Ali danes kralji in predsedniki v Evropi vladajo samovoljno?

PPT 8:

2. RAZSVETLJENI ABSOLUTISTI

Friderik II. Veliki

Katarina Velika

kraljica Kristina

PPT 9:

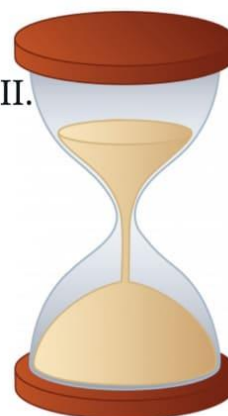
	KATARINA VELIKA	KRALJICA KRISTINA
DRŽAVA DELOVANJA	Rusija	Švedska
NAČIN DELOVANJA	razsvetljena absolutistka	razsvetljena absolutistka
CILJI DELOVANJA	prosveta in kultura	znanost in kultura
REZULTAT DELOVANJA	Odpravila zlorabe v administraciji, posodobila metode v sodstvu, skrbela za razvoj rudarstva, manufakture, trgovine, pismenosti, kulture.	Odpuved prestolu, zaradi družbenih nemirov in ustavne krize.

2. naloga - rešitve

PPT 10:

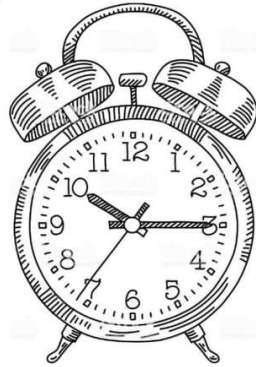
3. TEREZIJSKE IN JOŽEFINSKE REFORME

- **AVTENTIČNA NALOGA**
- dnevniški zapis Marije Terezije/Jožefa II.
- čas reševanja: 5 minut

PREVERJANJE

čas reševanja: 5 minut

REŠITVE PREVERJALNEGA LISTA

1. Med seboj poveži imena absolutističnih vladarjev in reformo, ki jo je uvedel v svoji državi.

Marija Terezija	razvoj rudarstva, manufakture, trgovine
Katarina Velika	zavzemanje za znanost in kulturo
Friderik II.	vedba obveznega osnovnega šolstva
Kraljica Kristina	odpraviti mučenje

/ 4

2. Dopoldni spodnje besedilo. Na posamezno črto spade le ena beseda.

Absolutizem je v 16. stoletju in 17. stoletju postala prevladujoča oblika vladanja. Pod vplivom razsvetljencev se je ta začel spreminjati. Takšna vrsta absolutizma se imenuje **razsvetljeni absolutizem**. Za tega je značilno, da je vladar služabnik države, obstaja **verska** svoboda, **tlaka** je omejena, **podložništvo** je odpravljeno. Vladarji sebe in svojih koristi niso več enačili z državo, ampak naj bi se podredili državnim koristim.

/5

3. Obkroži DA, če je trditev pravilna in črko NE, če je trditev nepravilna.

- Pri razsvetljenem absolutizmu vladar odloča o veri svojih podložnikov, izvaja ostre kazni in ukrepe. Uvedena sta tlaka in podložništvo. **NE**
- Absolutistični vladar odpravi stroge kazni in podložništvo. **DA**
- Razsvetljeni absolutizem je način vladanja, pri katerem je tlaka omejena, poleg tega pa obstaja verska svoboda. **DA**

PPT 15:

4. V besedilu o reformah Marije Terezije in Jožefa II. poišči šest napak.

Začetek vladanja kraljice Marije Terezije so zaznamovale vojne s **Rusijo**. Ob tem so se pokazale slabosti monarhije, zato se je Marija Terezija odločila, da bo državo modernizirala z reformami. Načrtno je začela izvajati reforme. Odpravila je tudi carinske meje. Leta **1574** je Marija uredila osnovno šolstvo, tako da je bil pouk obvezen za vse otroke (med 6. in 12. letom). Reforme je nadaljeval njen **nečak**, Jožef II. **Jožef II.** je ukazal popis zemljišč, ta popis imenujemo **jožefinski kataster**. Omejil je tlako podložnikov ter odpravil osebno o ost podložnikov od zemljiškega gospoda.

PPT 16:

5. Pojasni, kakšne ideje je imel de Montesquieu glede razdelitve oblasti.

Montesquieu je želel, da bi bila veje oblasti med seboj ločene sodna, izvršilna in zakonodajna oblast bi morale biti med seboj ločene.

6. Obkroži črko pred pravilnimi odgovori.

- a) Oblast je samovoljna, ko se vladar ne ozira na druge, ampak ravna po svoji volji.
- b) Friderik II. je želel odpraviti mučenje ter dajatve kmetov, želel pa je uvesti tudi enakost pred zakonom.
- c) Katarina Velika se je odpovedala prestolu leta 1654, zaradi družbenih nemirov in ustavne krize.
- d) Kraljica Kristina je bila absolutistka, ki je vladala v Rusiji.

/4

DOSEŽENI CILJI URE

- razložiti vzroke za razsvetljeni absolutizem
- primerjati absolutizem in razsvetljeni absolutizem
- navesti, kaj je razsvetljeni absolutizem
- naštetih glavne razsvetljenske absolutiste
- ovrednotiti ideje razsvetljenca Montesquieuja
- pojasniti reforme Marije Terezije in Jožefa II.

PREVERILA PA BI VSEENO ŠE 1x ...

- Kateri so bili vzroki za razsvetljeni absolutizem?
- Kakšna je razlika med absolutizmom in razsvetljenim absolutizmom?
- Katere razsvetljene absolutistične vladarje si morate zapomniti?
- Kaj se morate zapomniti o Montesquieuju?
- Katere so bile glavne reforme Marije Terezije?
- Katere so bile glavne reforme Jožefa II.?

Avtorji prispevkov:

ANITA DACINGER

SARA DROLC

SARA FURLAN

MIA HOČEVAR

ANA KOŠNJEK

TEREZA PERŠOLJA

***Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XVIII, št. 1***

ISSN: 1581-8713

ISSN: 1581-8721 (ELEK. VERZIJA)

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2020